

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCILARA KÜLTÜR AKTARIMI AÇISINDAN B1-B2,C1-C2
DÜZEYİNDE İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KAYNAKLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

BEHİCE BENGÜ YILMAZ

İzmir
2022

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YABANCILARA KÜLTÜR AKTARIMI AÇISINDAN B1-B2,C1-
C2 DÜZEYİNDE İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
KAYNAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

BEHİCE BENGÜ YILMAZ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET AKKAYA

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Yabancılara Kültür Aktarımı Açısından B1-B2, C1-C2 Düzeyinde İstanbul Üniversitesi Kaynaklarının Değerlendirilmesi” adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

31/01/2022

Behice Bengü YILMAZ

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 31/03/2022

Tez Başlığı: Yabancılar Kültür Aktarımı Açısından B1-B2, C1-C2 Düzeyinde İstanbul Üniversitesi

Kaynaklarının Değerlendirilmesi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 117 sayfalık kısmına ilişkin, 31/03/2022 tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin **benzerlik oranı % 29** dir.

- <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz Programı Kullanım Kılavuzunu okudum ☒

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) ☐

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) ☒

☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça hariç, ☐ Alıntılar dâhil, ☐ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☒ Kaynakça dâhil, ☒ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. ☒	
EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. ☒	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Behice Bengü Yılmaz
Öğrenci No : 2018950067
Anabilim Dalı : Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Programı : Türkçe Öğretmenliği Yüksek Lisans
Statüsü : Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐

ÖĞRENCİ

(Adı Soyadı, İmza, Tarih)
Behice Bengü Yılmaz
31/03/2022

DANIŞMAN

(Unvan, Adı Soyadı, İmza, Tarih)
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akkaya
31/03/2022

Açıklamalar

- 1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (☐) işaretleyerek doldurunuz.
Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: +90 (232) 3018026 veya ali.tas@deu.edu.tr) başvurunuz.
- 2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu* formu tezin citllenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.
- 3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.
- 4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

TEŞEKKÜR

Tezin oluşumundan tamamlanış sürecine kadar geçen yoğun çalışma dönemi boyunca bana yol gösteren, beni cesaretlendiren, motivasyonumu canlı tutan, engin bilgi ve tecrübelerinden her zaman faydalandığım ve öğrencisi olmaktan her zaman gurur duyacağım kıymetli hocam DR. ÖĞR. ÜYESİ Mehmet AKKAYA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans döneminde desteğini her zaman gördüğüm, engin bilgisi ve tecrübesi, hoş sohbeti ve güler yüzüyle anımsayacağım ve öğrencisi olmaktan her zaman gurur duyacağım kıymetli hocam DOÇ.DR. Nevin AKKAYA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bu zorlu süreçte yanımda olan, varlıklarını ve sonsuz desteklerini her daim hissettiğim kıymetli aileme ve dostlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Özellikle emekli öğretmen olan babam Mehmet Yılmaz bu süreçte bana destek olabilmek için şartlarını zorlayarak evinden yaklaşık 1600 km uzaklıkta olan ve öğretmen olarak görev yaptığım Şırnak'ın Silopi ilçesine gelmiş ve bu zorlu yolda bana destek olarak, güvenerek tezimi tamamlamam konusunda bana büyük manevi destek sağlamıştır. Bu çalışmamı desteklerini her zaman yanımda hissettiğim kıymetli aileme ithaf ediyorum.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
İÇİNDEKİLER	ii
TABLolar LİSTESİ.....	v
ŞEKİLLER İSTESİ.....	vi
SİMGE ve KISALTMALAR LİSTESİ.....	vii
ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	ix
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Amaç ve Önem	2
1.3.Problem Cümlesi.....	3
1.4.Alt Problem Cümleleri.....	3
1.5.Sınırlılıklar	3
1.6.Varsayımlar.....	4
1.7.Tanımlar.....	4
BÖLÜM II.....	6
KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1.Kavramların Tanımı.....	6
2.1.1.Dil Kavramı.....	6
2.1.2.Ana Dili.....	7
2.1.3.Yabancı Dil.....	9
2.1.4.Kültür ve Medeniyet Kavramları.....	10
2.2.Kavramlar Arası İlişkiler.....	13
2.2.1.Dil ve Kültür İlişkisi.....	13
2.2.2.Yabancı Dil Öğretimi ve Kültür Aktarımı.....	14

2.2.3. Kültür ve Halk Kültürü İlişkisi.....	17
2.3.Yabancı Dil Öğretiminde Kültür Aktarımında Önemli Unsurlar.....	18
2.3.1.Kaynak Kültür.....	18
2.3.2.Hedef Kültür.....	19
2.3.3.Kültürel Farkındalık.....	21
2.4.Yabancı Dil Öğretiminde Temel İlkeler.....	22
2.4.1.Yabancı Dil Öğretimi Kitapları Hangi Niteliklere Sahip Olmalıdır ?.....	23
2.5.Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi.....	25
2.5.1.Tarihsel Gelişimi.....	25
2.5.2.Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür Aktarımı İle İlgili Yapılan Çalışmalar.....	30
BÖLÜM III	34
YÖNTEM.....	34
3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni.....	34
3.2. Evren / Örneklem.....	35
3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları	35
3.4. Verilerin Analizi	35
BÖLÜM IV	36
BULGULAR VE YORUM.....	36
4.1. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Tarih	36
4.2. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Coğrafya	40
4.3. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Mimari	49
4.4. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Müzik	52
4.5. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Sinema	55

4.6. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Edebiyat	58
4.7. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Halk Kültürü Unsurları -Kalıplaşmış İfadeler	61
4.8. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Yiyecek Ve İçecekler	71
4.9. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Spor	74
4.10. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Sosyal-Dini Değerler Ve Batıl İnançlar	75
4.11. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Gündelik Hayat	80
BÖLÜM V	86
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	86
5.1. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerde Yer Alan Kültür Aktarımı Referanslarına İlişkin sonuçlar.....	86
5.2. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerde Yer Alan Kültür Aktarımı Referanslarına İlişkin Öneriler	88
KAYNAKÇA.....	91

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Coğrafi Unsurların Seviyelere Göre Dağılımı ...**48**

Tablo 2. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Mimari Unsurların Seviyelere Göre Dağılımı ...**52**

Tablo 3. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Müzik Unsurların Seviyelere Göre Dağılımı ...**55**

Tablo 4. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Sinema Unsurlarının Seviyelere Göre Dağılımı ...**58**

Tablo 5. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Atasözlerinin Seviyelere Göre Dağılımı ...**61**

Tablo 6. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Deyimlerin Seviyelere Göre Dağılımı ...**62**

Tablo 7. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Edebi Kişi, Edebi Eser , Edebi Tür ve Terimlerin Seviyelere Göre Dağılımı ...**63**

Tablo 8. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Yiyecek ve İçecek Unsurlarının Seviyelere Göre Dağılımı ...**71**

Tablo 9. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Spor Unsurlarının Seviyelere Göre Dağılımı ...**74**

Tablo 10. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Gündelik Hayat Unsurlarının Seviyelere Göre Dağılımı ...**80**

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Tarihi Unsurların Seviyelere Göre Dağılımı**40**

Şekil 2. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Atasözü, Deyim, Edebi Eser, Edebi Kişi, Edebi Tür ve Terimlerin Seviyelere Göre Dağılımı**61**

Şekil 3. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Sosyal , Dini Değerler ve Batıl İnaçlara Ait Unsurlarının Seviyelere Göre Dağılımı**80**

Şekil 4. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Kültürel Unsurların Sayısal Dağılımı**84**

Şekil 5. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Kültürel Unsurların Yüzdesel Dağılımı**85**

SİMGE ve KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
CEFR	Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı
DEDAM	Dokuz Eylül Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
DİLMER	Dil Öğretim Merkezi
HÜDİL	Hacettepe Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
s	Sayfa
TDK	Türk Dil Kurumu
TİKA	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
TÖMER	Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi

ÖZET

YABANCILARA KÜLTÜR AKTARIMI AÇISINDAN B1-B2,C1-C2 DÜZEYİNDE İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KAYNAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Günümüzde insanlar çok farklı ihtiyaçlar dahilinde, nerede yaşıyor olurlarsa olsunlar, hangi işlerle uğraşıyor olurlarsa olsunlar ikinci bir yabancı dil öğrenme ihtiyacı hissetmeye başlamışlardır. Türkiye değişen dünya düzeni, gelişen teknoloji ve artan olanaklar sayesinde dünyaya hızla açılmaya başlayan ülkeler arasında yer almaktadır. Bu noktada Türkçenin ikinci bir dil olarak öğretimine yönelik çalışmalar da ortaya çıkmaya başlamıştır ve bu çalışmalar hızla gelişim göstermektedir.

Ortak bir dili konuşan bir toplum ortak bir kültürü de paylaşıyor demektir. Ortak bir coğrafya, ortak bir tarih, ortak değerler, ortak gelenek görenek, inanışlar ve daha birçok şey kültür dediğimiz kavramı oluşturmaktadır. İşte bu kavram da dil vasıtasıyla o kişiler arasında bir ağacın toprakta kök salması, toprağa sıkıca tutunması gibi yerini sağlamlaştırmakta ve kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır.

Yabancı dil öğretimi beraberinde kültür aktarımı kavramını da ön plana çıkaran bir alandır. Bir yabancı dili öğrenirken sadece o dile ait dil bilgisi yapılarını özümseyerek verimli bir süreç geçirildiğini söyleyemeyiz. Yabancı bir dil öğrenirken o dilin ait olduğu toplumun değerlerini, yaşayış biçimlerini, düşünme tarzlarını, hayata bakış açılarını öğrenmek gerekir. Yeni bir dil öğrenmek onu öğrenen kişiye yepyeni bakış açıları kazandırır, düşünce zenginliği sağlar ve farklı kültür ve düşüncelere karşı toleranslı bireyler ortaya çıkmasına zemin hazırlar.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan ders kitapları, temel araç gereçlerdendir. Bu nedenle bu amaç için hazırlanmış olan materyallerin özellikle kültür aktarımını gerçekleştirebilmek açısından gerekli içeriğe sahip olması lazımdır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde bu kitaplardan beklenen şey Türk kültürünü onun zenginliğine yakışır bir biçimde yansıtmasıdır.

Bu çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metinlerle kültürel aktarımın nasıl yapıldığının tespit edilmesi amacıyla İstanbul Üniversitesi Türkçe Öğretim

Seti B1, B2 ve C+ kitapları incelenmiş ve kültürel unsurların aktarımı yönünden bu kitapların yeterlilik düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, Dil, Kültür, Yabancı Dil, Kültür Aktarımı, Ders Kitapları

ABSTRACT

AN EVALUATION OF THE WRITTEN SOURCES OF ISTANBUL UNIVERSITY ON THE BASIS OF B1-B2,C1-C2 PROFICIENCY LEVELS FOR THE PURPOSE OF CULTURAL DIFFUSION TO FOREIGNERS

Today, people have started to feel the need of learning a second foreign language, regardless of where they live, whatever work they are dealing with, within the scope of many different needs. Thanks to the changing world order, developing technology and increasing opportunities, Turkey has taken place among the countries that have started to globalise quickly. At this point, studies on teaching Turkish as a second language have started to emerge and these studies are making progress rapidly.

A society that speaks a common language shares a common culture, too. A common geography, a common history, common values, common traditions, common beliefs and many more things create the phenomenon which we call culture. Through language, this phenomenon strengthens its place among those people, just as a tree takes root in the soil and cling to the soil, and is transmitted from generation to generation.

Foreign language teaching is a field that concomitantly brings cultural transmission phenomenon into the forefront. While learning a foreign language, we cannot say a productive process has been undergone by absorbing only the grammatical structures of that language. While learning a foreign language, it is necessary to learn the values, life style, way of thinking and perspective on life of society which that language belongs to. To learn a new language brings totally new perspectives and ensures thinking richness to that who learns it and it paves the way for emerging tolerant individuals against different culture and thoughts.

Textbooks that are used for foreign language teaching are basic equipments, so materials which are prepared for this purpose should have necessary content, especially in terms of being able to realise cultural transmission. In the process of teaching Turkish as a foreign language, what is expected from these books is to reflect Turkish culture in a way that befits its richness.

In this study, Istanbul University Turkish Teaching Set B1, B2, C+ books were examined on the purpose of determining how cultural transmission is done with texts in teaching Turkish as a foreign language, and the proficiency level of these books in terms of cultural elements was tried to be determined.

Key Words: Teaching Turkish as a Foreign Language, Language, Culture, Foreign Language, Cultural Transmission, Textbooks.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Gelişen ve büyük bir hızla değişen dünyada insanlar, çok farklı gereksinimler sonucunda ikinci bir yabancı dil öğrenme ihtiyacı hissetmeye başlamışlardır. Türkiye de globalleşen dünya düzeni içerisinde gelişmekte olan ülkeler arasında yer almaktadır ve bunun sonucu olarak da dünyanın çeşitli yerlerinde adını duyurmaya başlamıştır. Bu gelişmeler Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik çalışmalar ortaya çıkmasına ortam hazırlamıştır.

İnsan tek başına yaşayabilen bir canlı değildir. İnsanlar topluluklar şeklinde yaşamlarını devam ettirmektedirler. Bu toplulukların da birlikte oluşturdukları ortak değerleri yani kendilerine has kültürleri bulunmaktadır. Bir kişi yabancı dil edinim sürecinde kültürün kapısını çalmadan ve o kapıdan içeri adım atmadan yabancı dil edinim sürecini sağlıklı bir şekilde atlatamaz.

İşçi'ye göre (2012,s.33) çok kültürlülük, kültürlerarasılık gibi kavramların Avrupa ortak dil kriterlerinin de etkisiyle dil öğretim programlarında yerini almaya başlamasıyla kültür kavramı özellikle yabancı dil öğretimi alanında da dikkatleri üzerine çekmiştir. Çünkü yabancı dili öğrenen bir bireyin öğrendiği dili işlevsel şekilde kullanabilmesi, gerçek anlamda özümseyebilmesi için o hedef dili kullanan toplumun kültürünü de bilmesi gerekir. Sonuçta bireyler kendi kültürleri dışında başka bir kültürle karşılaştığı zaman kendi kültürleri dışında başka kültürlerin de var olduğunu bilincine varacak böylece farklı kültürlerle karşı hoşgörü de kazanarak kültür kavramına yönelik farklı bakış açıları geliştirecektir.

Yabancı dil öğretimi ve hedef dile ait kültür aktarımı sürecinde ders kitaplarının büyük önemi olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Haley ve Austin'e göre (2004), yabancı dil öğretimi için hazırlanan ders kitapları ilk önce hedef dilin kültürünü kapsamalı ve o kültüre ait olan kalıp düşüncelerden arınmış etkinlikler sunmalıdır.

Yabancılarla Türkçe öğretimi için kullanılan ders kitapları Türkçe'nin dil bilgisi öğretiminin yanı sıra bireylerin Türk kültürünü doğru tanınması açısından en sık başvuru ve kullanılan materyallerdir. Bu alan henüz yeni yeni gelişme gösteren taze bir alan olduğu

için de hazırlanan materyallerin nitelikli şekilde oluşturulması, işlevsel olabilmesi için uzman kişilerce hazırlanması gerekmektedir. Bundan dolayı, bu çalışmada İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Serisi ders ve çalışma kitaplarında yer alan metinler kültürel unsurların aktarımı yönünden incelenmiştir.

1.1. Amaç ve Önem

Büyüyen, değişen, globalleşen, kendi sınırlarını aşan bir dünya olma yolunda ilerlediğimiz için insanlara artık bir tek dilin kullanımı yeterli gelmemektedir. İnsanlar çok çeşitli amaçlar doğrultusunda birden fazla yabancı dil öğrenmek için kolları sıvamışlardır.

Türkçe de bu dönemde popülerliğini giderek arttıran dünya üzerinde hatırı sayılır bir kitleye seslenen ve bu alanda oldukça fazla kişinin eğitim gördüğü bir dünya dili olma yolunda ilerlemektedir. Bu noktada bir gerçek gözümüze çarpmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hazırlanmış resmi bir öğretim programı mevcut değildir. Buna bağlı olarak da farklı kurumlar farklı eğitim materyalleri hazırlamaktadır. Kitaplarda görülen bu farklılaşmalar yabancı dil öğretimindeki temel ölçütler göz önünde bulundurularak incelenmelidir.

Dil ve kültür birbirlerini tamamlayan ve asla birbirlerinden ayrı olarak gelişim gösteremeyecek olan iki ana kavramdır. Bir dili öğrenirken o dili bağlı bulunduğu toplumun kültürel değerlerinden ayrı düşünemeyiz. Aksi halde öğrenilecek olan dil sadece dil bilgisi yapıları ve kelimelere bağlı olan öğrenenlerin zihninde soyut olarak yerleşmiş bir sistem olarak kalacaktır. Bu nedenle öğrenenlerin yaşayan, gerçek olan dil ile içli dışlı olmaları, öğrendiklerini gerçek hayat durumlarında kullanmaları yani somutlaştırmaları gerekmektedir. Bu da ancak o dilin bağlı bulunduğu kültürel değerleri özümsemek ile mümkün olacaktır. Böylece toplumsal değerler tanıtılacak ve kültürler arası iletişim sağlanmış olacaktır.

Asutay'a göre (2003,s.26) yabancı dil olarak tanımlanan kavram aslında o dilin yabancı oluşu değil, bizim kullandığımızdan farklı oluşudur. Çağımızda çok dilli, çok kültürlü ortamlarda yaşanan huzursuzlukları, kültürel çatışmaları önlemek için de yabancı olarak nitelenen o dili yani kültürünü öğrenmek, farklı kültürlerin iletişim sürecinde etkili bir çözüm yolu olabilecektir.

Jiang'a göre (2000) dil, bedendir; kültür ise kandır. Kan olmadan bedenin yaşamını devam ettirmesi mümkün olmaz aynı şekilde kültür olmadan da dilin varlığı devamlılık gösteremez.

Görüldüğü gibi dil öğeleri kültür olmadan anlamlandırılmaz. Yabancı dil öğretimi denilen şey dil öğretiminin de ötesinde yeni bir kültürün de aktarımıdır. Yabancı dil sadece dil bilgisi boyutunda öğrenilirse, ait olduğu kültürün izlerini o dili öğrenen bireylere yansıtamazsa o dili öğrenme sürecinde büyük sorunlar yaşanacaktır.

Yabancı dil öğretiminin gerçekleştiği derslerde en etkili araç gereçlerin başında elbetti ki ders kitapları gelmektedir. Bu kitaplar aracılığıyla da hedef kültüre ait öğeler yabancı dil öğrenen bireylere aktarılma yoluna girmektedir. Yapılan araştırmanın amacı İstanbul Üniversitesinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlamış olduğu ders kitaplarındaki işlenen metinleri kültürel unsurların aktarımı açısından değerlendirmektir. Bu kitaplarda yer alan metinlerdeki kültür aktarımı unsurları tarih, coğrafya, edebiyat, sosyal-dini değerler ve batıl inançlar, müzik, mimari, sinema, spor, yiyecek-içecek kültürü, gündelik hayat gibi çok çeşitli başlıklar altında incelenmiş ve bunların kültürel aktarıma hizmet edip etmediği betimsel bir çalışma ile analiz edilmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Türkçe Öğretim Seti B1,B2 ve C+ ders kitaplarındaki metinlerde kültür aktarımı yapılmakta mıdır ?

1.4.Alt Problem Cümleleri

- İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Türkçe Öğretim Seti B1,B2 ve C+ Seviyesi ders ve çalışma kitaplarındaki metinler kültür aktarımını sağlama bakımından yeterli midir?
- Kitaptaki kültürel unsurlar seviyelere ve ünitelere göre dengeli bir şekilde dağıtılmış mıdır ?
- Hedef kültür ve kaynak kültür öğelerine yönelik etkinlikler dengeli bir şekilde dağıtılmış mıdır ?

1.5.Sınırlılıklar

- Çalışmamız İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Serisi ders kitaplarında yer alan okuma ve dinleme metinleri ile sınırlıdır.
- Araştırmamızın nitel bir araştırma olması ve bu araştırmada sadece tek bir yöntem kullanılması araştırmada sınırlılık oluşturmaktadır.

1.6.Varsayımlar

- Çalışmamızın örneklemini oluşturan İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler içerisinde Türk kültürünü yansıtan çeşitli unsurlar mevcuttur.
- Yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesi ile ilgili araştırmalar sonucu ulaşılan veriler ve çalışmada kullanılan kaynaklar güvenilir ve geçerlidir.
- Kültürel öğeler, İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders ve çalışma kitaplarının dil düzeylerine (B1, B2 ve C+) göre farklılaşmaktadır ve etkinlikler bazında da değişimler göstermektedir.
- İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler için kullanılan görseller metinlerin içerikleri ile uyum içindedir ve bu görsellerde Türk kültürünü, kültüre ait özellikleri yansıtan görseller mevcuttur.

1.7.Tanımlar

Dil : “Dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sırlarını bugün de çözemediğimiz büyüğü bir varlıktır.”(Aksan,1975,423-434)

Türk dilinin önde gelen uzman ve araştırmacılarından olan Ergin’e göre (1980,s.3) dil: “İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan doğal bir vasıta, kendine özgü kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş sosyal bir kurum.” olarak tanımlanmıştır.

Ünalın’a göre (2002,s.1) dil, sadece bir anlaşma aracı değildir. Dil, onu konuşan birey ya da toplumun iç dünyasını dışarıya açtığı kapı olarak tanımlanmıştır. Dil, hem kendisini hem içinde yaşadığı toplumu tanıyan, değerlerini bilen, benimseyen, sorumluluklarının bilincinde olan kişilerin yetişmesinde önemli bir araç olarak görülmüştür.

Dil o dili konuşan insanların vatanıdır. Vatanı olmayan bir topluluğun var olması, devamlılık göstermesi düşünülemez. O insanları birbirine bağlayan, ortak değerlerini oluşturan ve bunları gelecek kuşaklara aktaran, kısacası bu insanlara millet olma gücünü veren ve varlıklarını koruyan temel öge dildir.

Kültür: Kültür kavramı, ortak sınırlar içerisinde yaşayan insanların oluşturduğu, din ve devletle var olabilen, en çok dil ile ifade edilebilen manevi değerler olarak tanımlanmıştır.

Kaplan (2002,s.139) dili, topluma ait olan tüm duygu ve düşüncelerin kabı olarak nitelendirmiş ve bu kabın topluma has olan tüm bu değerleri kuşaktan kuşağa aktarmak için önemli bir araç olduğunu söylemiştir.

Bilgiç'e göre(1986,s.27) kültür, bir millete kendi olma özelliğini veren, onu diğer milletlerden ayıran, tarihi akış içinde kendiliğinden oluşmuş yine kendine has maddi ve manevi değerlerden oluşan bir olgu olarak tanımlanmıştır.

Dil ve kültürle ilgili yapılmış olan tüm tanımlar bağlantılı bir şekilde birbirlerini çağrıştırmaktadır. Bu iki olgu birbirlerinden ayrı düşünülemez. İki olgu birbirini besler ve birbirlerinin geleceğe sağlam olarak ilerlemelerini sağlarlar.

Yabancı Dil: “Yabancı dil, belirli bir ülkedeki veya bölgedeki halkın büyük bir bölümünün ana dili olmayan, okullarda eğitim aracı olarak kullanılmayan ve yönetimde, medyada iletişimleriyle geniş bir biçimde yer almayan dildir.” (Okur, 2013)

Yaylı ve Bayyurt'a göre (2011,s.1) yabancı bir dil öğrenmek, farklı bir dünyaya kapılar açmak, yeni yerler, kültürler, insanlar tanımak, bilinen şeylere farklı açılardan bakabilmek ve yeni deneyimler elde etmektir.

Ders Kitapları: Çağımızda eğitim-öğretim alanında birçok değişim ve gelişim kendini göstermiş olsa da ders kitapları hala eğitim ve öğretime yön veren, bireylerde farklılıklar yaratan en önemli materyaller olmaya devam etmektedirler. Demirel ve Kıröğlu'na göre (2006) ders kitabı, bir eğitim programında yer alan hedef, içerik, öğretme öğrenme süreci ile ölçme değerlendirme kriterlerine uyumlu bir şekilde hazırlanmış ve öğrenme amaçlı kullanılan basılı öğretim materyalidir.

Ünsal ve Güneş'e göre (2002) ders kitapları, öğretim programlarında yer alan tüm içeriğe ait bilgileri analiz edip açıklayan, öğrenciyi dersin hedefleri doğrultusunda yönlendiren ve eğiten temel bir ortam olarak tanımlamış ve ders kitaplarının aynı zamanda öğretim sürecinin vazgeçilmez araçları olan tamamlayıcı öğretim materyalleri oldukları da özellikle vurgulanmıştır.

Kültür Aktarımı : Kişiler herhangi bir yabancı dili öğrenme yoluna girdikleri zaman aslında o dilin kültürel unsurlarını öğrenmeye başlarlar. Dil öğrenme sürecinde dünyaya o dili ait olduğu kültürün gözlerinden bakmaya başlarlar. Bir dil ait olduğu toplumun kültür taşıyıcısıdır. Akarsu'ya göre (1984,s.64) dünya üzerinde var olan her dil farklı bir dünya görüşünün temsilcisidir ve yeni bir dil öğrenmek demek yeni bir görüş kazanmak demektir.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Kavramların Tanımı

2.1.1.Dil Kavramı

Sosyal bir varlık olarak dünyaya gelen insan, kendisini ifade etme yetisinden mahrum olarak yaşamını sürdüremeyeceği için çok eski çağlardan beri çeşitli iletişim araçlarını kullanmıştır. Şüphesiz ki bunların içerisinde yeri en büyük olan iletişim aracı dil olmuştur.

Aksan'a göre (Aksan,1999:13) dil doğduğumuz vakit hazır olarak edindiğimiz, sadece insana ait olan, çok güçlü, büyümlü bir düzendir; sözlü ve yazılı iletişimde kullanılan düşünme ve düşünülme aktarma dizgesidir.

Dil, düşünen insanın zihnine tutulmuş bir ayna, ona verilmiş en büyük hediyedir. Kişiler düşüncelerini, o dile mensup semboller olan sözcükler ile ifade ederler. Bu sözcükler genellikle nedensiz bir toplumsal uzlaşma ile ortaya çıkmışlardır. Bu sözcükler çoğu zaman onu kendisine malzeme olarak seçen kişilerin ellerinde bambaşka suretlere bürünürler.

Banguoğlu'na (2007,s.9) göre dil : “İnsanların meramlarını anlatmak için kullandıkları, bir sesli işaretler sistemidir. Elle başla, gözle kaşla işaretler yaparak da bazı duygularımızı, düşünce ve dileklerimiz anlatırız. Fakat en mükemmel anlatma (expression) vasıtamız dilimizdir.” şeklinde tanımlanmıştır.

Erenoğlu'na göre (2008, s. 66) dil denilen şey bazı ses veya ses gruplarının hayal uyandırması sürecinden ibarettir, işlevi bakımından, dil vasıttan başka bir şey değildir, manevî bakımdan ise ,dil hayatın aldığı bir şekildir ve milletin çağlar boyunca yaşadığı tarihin adeta özetidir.

“ Dil, evreni algılayış ve yansımanın ses, sözle göstergesidir. Evren sonsuz ve devingendir. Kişioğlu evreni bilinci ile algılar, dili ile yansıtır. Kişioğlu evreni algılama ve yansıması ölçüsünde dili güçlüdür. Bu bakımdan dil, kişinin evrene açılan aydınlığıdır.” (Bozkurt,1995,s.5)

Demirel'e (2011) göre dil kavramı tanımlarında ortak olan temel öğeler şunlardır:

- “ Dil bir sistemdir.
- Dil seslerden oluşur.
- Dil bir iletişim aracıdır.
- Dil bir düşünme aracıdır.
- Dil toplum içinde kullanılır. ”

Aksan (2006,s.14) dili yaptığı etkileyici bir benzetme ile şöyle ifade etmiştir:

“ Yüzlerce yolcuyu bir havaalanından alıp birkaç saat içinde bir başka kıtanın kentine götüren bir uçak düşünelim. Uçağın bu işi gerçekleştirebilmesi, yapısının özellikleri, içindeki binlerce araç-gerecin birbiriyle bağıntılı olarak görev görmesi, değişik denetleme düzenleri ve hepsinden önce de uçaktaki ve yerdeki görevlilerin ortaklaşa çalışmalarıyla sağlanmaktadır. Uçağın araç gereçlerinin tümünün başka başka yapıları ve görevleri bulunduğu halde birbiriyle bağıntılı çalışan ancak hepsi de insan beyninin ürünü olan bu parçacıklar belli bir işlevi bütün olarak yerine getirmektedir. İşte dil adı verilen kuruluş da böylesine karmaşık, çok yönlü değişik düzenlerin uyumlu birleşimiyle oluşmuş bir bütündür; insan beynine dayalı bir etkinliktir.”

Dil de tıpkı insan gibi canlı bir varlıktır. Zamanla değişir, gelişir ve kendisini içerisinde doğup geliştiği toplum ile birlikte var eder. Dil insanların yaşam alanlarını düzenlemelerine yardımcı olan bir araçtır aynı zamanda diğer insanlarla kurulan ilişkilerin de mimarıdır. Dil ait olduğu toplumun hem geçmişi hem de geleceğidir.

Kaplan’a (2014,s.134) göre dil, tıpkı bir ev gibi bir milletin duygu, düşünce ve hayatının barınağı, korunağıdır. Bir topluma ait olan ne varsa o toplumun dili vasıtası ile anlam kazanır. Bu durumda bir dili öğrenmek, o dile hakim olmak; o dilin ait olduğu toplumu, kültürünü, coğrafyasını kısacası o topluma ait her şeyi de öğrenmek demektir.

2.1.2.Ana Dili

Ana sözcüğü direkt olarak anne kavramıyla ilişkilendirilebileceği için ana dili kavramı için de kişilerin annesinden öğrendiği dil diyebiliriz. Bir çocuk doğumundan önce dahi annesinin karnında çevreden gelen sesleri işitmeye başlar. Aksan(2014,s.148), doğduktan sonra çocuğun beyninin aynen bir teyp gibi annesi ve yakın çevresinden öğrendiği şeyleri kaydettiğini söylemektedir.

Aksan'a (1990,s.81) göre ana dili: “Başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkili bulunulan çevrelerden öğrenilen insanın bilinçaltına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir.” şeklinde açıklanmıştır.

Demircan (1990,s.14) ana dili kavramı için: “İnsanın çevresiyle olan ilişkilerinde algıladığı iletişim verilerini işleyerek, yaşamının ilk birkaç yılı içinde edindiği dil, birinci dildir.” demektedir.

Ana dili bir insanın doğumundan ölümüne dek onunla birlikte varlığını sürdürmektedir. Kişiler hem gündelik hayatlarında hem iş hayatlarında etkin ve verimli bir süreç yaşamak istiyorlarsa, diğer insanlarla olumlu ilişkiler içerisinde bulunmak ve kendilerini doğru ifade edebilmek istiyorlarsa kullandıkları dile ve onun sağladığı tüm olanaklara hakim olmaları gerekir. Bunun için de ana dili eğitimi ve bu eğitim sürecine erken yaşlarda başlamak çok kıymetlidir. “Herhangi bir konuda bilgi eksikliği bir dereceye kadar hoş görülebilirken ana dilinde doğru ve düzgün anlatım becerisinden yoksun olma kabul edilemez bir durumdur.” (Kavcar, 1999).

Bir milleti orijinal kılan, ona millet olma özelliği kazandıran en önemli öğelerden birisi de ana dilidir. Aksan'a (2015,s.82) göre biz bulunduğumuz çevreye ana dilimizin penceresinden bakıp evreni de ana dilimizin anlama ve anlatma yolundan giderek adlandırırız. Bunun sonucunda ana dilimiz bize yaşadığımız dünyayı farklı şekillerde algılama, yorumlama gücü verir ve nihayetinde dünyaya çok daha geniş bir perspektifle bakabiliriz.

Ana dil ve ana dili kavramlarının tanımları çok sık olarak birbirine karıştırılmaktadır. Ana dil dediğimiz kavram ise o dilin ait olduğu ülkede bulunan herkesin ortak anlaşma aracıdır. Topluluğa millet olma gücünü veren, herkesi ortak bir çatı altında toplayan bir kavramdır.

TDK'de (2005,s.93) ana dil : “Kendisinden başka diller veya lehçeler türemiş olan dil.” olarak yer almaktadır.

Başka bir tanımda ise ana dil : “Bugün ses yapısı, şekil yapısı anlam bakımından birbirinden az çok farklılaşmış bulunan dil veya lehçelerin, kök bakımından bilinmeyen bir tarihte birleştikleri ortak dil: Ana Türkçe, Ana Moğolca, Ana Altayca, Roman dillerinin temeli Latince gibi.” (Korkmaz,1992,s. 8). şeklinde ifade edilmektedir.

2.1.3.Yabancı Dil

Dil insanlar arasında iletişimi sağlayan en önemli unsurlardan biridir. Günümüzde eğitim faaliyetleri , ticari ve turistik faaliyetler, evlilik gibi sosyal olaylar nedeniyle dünyanın pek çok farklı yerinden milyonlarca insan diğer insanlar ile etkileşimde bulunmak durumunda kalmışlardır. Globalleşen dünyamızda da bunun doğal sonucu olarak insanlar ana dilleri dışında kalan başka yabancı dilleri öğrenme ihtiyacı hissetmeye başlamışlardır.

“ Yabancı dil, belirli bir ülkedeki veya bölgedeki halkın büyük bir bölümünün ana dili olmayan, okullarda eğitim aracı olarak kullanılmayan ve yönetimde, medyada iletişimleriyle ile geniş bir biçimde yer almayan dildir.” (Okur, 2013)

“ Tüm dünya ülkelerinde yabancı dil bilme ve öğrenmenin önemi toplumsal ve kültürel değişimler ve uygulamaya dayalı ilerlemeler karşısında giderek daha büyük önem kazanmakta, ülkeler arasında kültür alışverişi ve çeşitli alanlarda işbirliği olanaklarının artmasıyla yabancı dil öğrenme etkinlikleri daha da zorunlu bir gereksinim durumuna gelmektedir”. (Sözer, 1984).

Ana dilimizi öğrenirken onun düşünme ve değer sistemleriyle çevremizi algıladığımız gibi yabancı bir dil öğrendiğimizde de değişik değer sistemleri, algılama ve düşünme biçimleriyle tanışırız. Yabancı bir dil edinme, ana dilimizdeki kavramların, anlatımların karşılığını o dilde bulup kullanma değildir. Çeşitli toplumların dünyaya bakış açılarına, düşünme ve değer sistemlerine açılan bir kapıdır yabancı dil. Bir toplumun ya da bir toplumun bireylerinin çeşitli etkinliklerini, davranış biçimlerini kavrayabilmenin yolu, o toplumun dilini öğrenmek, bilmekten geçer. Kültürler arası etkileşimlerin hızla arttığı günümüzde bir ya da birkaç yabancı dil öğreniliyor. Yabancı bir dil ya da diller, bize bu dillerin dünyayı algılama biçimlerini ve değer sistemlerini tanıttığından, hem o dillerin kültürleriyle donanmış kişilerle her alanda daha iyi iletişim kurabilmemizi sağlıyor, hem de kendi düşüncemizi geliştiriyor, çevremizi genişletiyor, bunun da ötesinde kültürler arasında değişik ve aynı olan yanlar kendi varlığımızın, kendi benliğimizin bilincine daha iyi varmamıza ve kendi konumumuzu daha iyi belirlememize yardımcı oluyor. (Ozil,1991,s. 96)

Bugün gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin en önemli hedeflerinden birisi de ülkenin sermayesi olan gençlerini, çok dilli bir şekilde geleceğe hazırlamaktır.

Tapan’a (1995,s.156) göre “Yabancı bir dili öğrenmek bir dünyayı, yabancı bir kültürü de anlamak, tanımak demektir. Yabancı olanı anlamaya, çözümlemeye çalışmak ise öğrenciye bilgi ve düşünce zenginliği kazandırarak onun dünyaya bakış ufkunu genişletecektir.”

Yabancı dil bilgisi uluslararası ilişkilerde ülkelerin geleceğin dünyasında söz sahibi olmasında en önemli kıstaslardan birisi olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü iletişim dil ile gerçekleşmektedir ve birlikte hareket etmek karşılıklı anlayışı dolayısıyla ötekinin kültürü hakkında bilgi sahibi olmayı gerektirmektedir. Bu bağlamda Avrupa Konseyi bir yabancı dili öğretirken hedef dilin bazı kültürel öğelerinin de öğretilmesinden yana çokkültürlü eğitimi destekleyen bir program geliştirmiş ve uygulamaya koymuştur. Ateş, A. , Aytekin, H. (2020). Küreselleşen Dünyada Çokkültürlülük ve Yabancı Dil Eğitimi. Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi 15(26),4565-4566.

2.1.4.Kültür ve Medeniyet Kavramları

Kültür en genel tanımıyla insanoğlunun yaşadığı dünyaya sunmuş olduğu maddi ve manevi tüm armağanlardır. İnsanoğlu bu armağanları dünyaya sunabilmek, geleceğe bir iz bırakabilmek için en çok da dil yetisine muhtaçtır. Dil ve kültür ilişkisinin bu denli sıkı olması, varlıklarının birbirlerini tamamlayıcısı olması da işte bu yüzdendir. Özkan'a göre (2009, s. 17) dil becerisi, kültürün temel taşıdır.

Kültür kelimesi köken olarak Latince'dir ve özenmek, bakmak ve bakım gibi anlamları vardır. En dar anlamıyla bedenle ve ruhla ilgili belli yetileri geliştirmek; örneğin insanın beden yapısını bakımla geliştirmesi; matematik bilgisini geliştirmek vb. daha geniş anlamda eğitim görmüş ve bu eğitimle zevkli, akıl yürütme ve eleştirme gücü gelişmiş bir kişilik kazanmış durumunda olma anlamına gelir. Ayrıca bir toplumun çeşitli alanlarda yaşama biçimlerinin olgunlaşması anlamına da gelir (Akarsu, 1998).

Demir'e göre (2010,s. 12-13) kültür denildiğinde akla gelmesi gerekenler şu şekilde sıralanmıştır:

1. Kültür toplumsaldır. Kültürün kuralları bir toplumda yaşayan insanlar tarafından oluşturulur ve kabul edilir. Toplumun üyeleri tarafından kabul edilen alışkanlıklar, değerler, davranışlar o toplumun kültürünü oluşturur. Kültürün toplum içinde aktarılması gözlem yoluyla ve diğer insanlarla etkileşim ile sağlanır.
2. Kültür süreklidir. Kültür toplumdaki bireylerce kuşaktan kuşağa aktarılır. Kültürün en önemli özelliklerinden biri sürekli olmasıdır. Kültürün sürekliliği toplumun tarih içinde de sürekli olmasını sağlar.
3. Kültür kapsayıcıdır. Kültür toplumdaki bütün insanları kapsar, ayırım yoktur. Ayrıca hayatın her alanında kendini gösterir: ev eşyaları, giyim, dil, müzik, sanat, din, hukuk... vb.

4. Kùltür değişime açıktır. Toplum içinde bulunduğu çağın gereksinimleri, yeni bir dinin etkisi vb. gibi durumlardan kaynaklanan sebeplerle değişim gösterir. Örneğin geçmişte Türklerin büyük bir kısmı göçebe yaşayan savaşçı bir toplumken İslamiyet'in etkisi ile yerleşik hayata geçenlerin oranı artmıştır.
5. Kùltür hem maddi hem manevidir. Kùltür sadece eřya, yaşayış biçimi olarak değil toplum huzuru ve düzenini sağlayıcı kurallar olarak da karşımıza çıkar. Bu kuralların illaki yazılı olması gerekmez. Örneğin Türk toplumunda büyüklere isimleriyle hitap etmek saygısızlık kabul edilir, ancak yasalarda bu yer almaz. Ayrıca inançlar da kùltürün manevi yönüdür.
6. Kùltür kendiliğinden oluşan doğal bir süreçtir. Kùltürün oluşumu toplumdaki bireylerin iradelerine bağlıdır. Örneğin, dil yöntemlere dayalı olarak gelişmemiştir. Dilin kuralları zaman içerisinde, farkında olunmadan kendini göstermiştir.
7. Kùltür düzenleyicidir. Kùltür toplumdaki insanların bir arada yaşarken uyması gereken kuralları belirlemiştir. Burada kùltür düzeni bozanları dışlayarak kendisini gösterir.

Kaplan (2006,s.25), kùltür deyince aklımıza gelen ilk şeyin dil olduğunu dile getirmektedir. Ona göre dil, sosyal bir oluşum olan milletleri ortak bir noktada birleştiriyor. Aralarında duygu ve düşünce akımı oluşumunu sağlıyor. Milletler bu duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ortaya koydukları zaman birbirlerine daha sıkı ve daha sağlıklı bağlarla bağlanıyor. Çünkü yazı aracılığıyla ortak olan bu duygular ve düşünceler hem zaman, hem de mekân içinde yayılma alanı buluyor.

Kùltür, insanı hayvandan ayıran, sadece insana has olan bir özelliktir. Kùltür, insanlar tarafından paylaşılan ve gelecek kuşaklara intikal ettirilen bir semboller sistemidir. (Erdentuę,1981,s.35).

Uygur'a göre (2013, s. 19) insan bir kùltür varlığıdır ve insanı hayvandan ayıran şey kùltürlülüktür. Kùltür insan için bir zorunluluktur ve insan varlığının varolma koşulu: İnsanın kùltür üretip kùltürce üretildiği; kùltür taşıyıp kùltürce taşındığı temel gerçeğidir.

Kaplan'a göre (2006, s. 33) ise insanı diğer canlılardan ayıran yönü, doğanın ona verdikleri ile yetinmemesi, onu değiştirmesi, kendi ihtiyaçları dahilinde kullanması ve aşmasıdır. Bu amaçla meydana getirilen maddi ve manevî her şey kùltür alanına girer.

Güvenç (2007,s.10) de insanın dünyada varlığını devam ettirme başarısını sağlayan şeyin kültürel bir varlık olması olduğunu aktarmıştır. İnsan dünyaya fizyolojik yetileriyle hakim olmamıştır. İnsan kültür adı altında var ettiği şeylerle dünyaya hakim olmuş ve varlığını bu şekilde devam ettirmiştir.

Ziya Gökalp yaptığı çalışmalar sonucunda kültür kavramına hars ismini vermiştir. Ona göre kültür bir topluma ait olan her şeyin toplamıdır. Fakat Ziya Gökalp uygarlık ve kültür kavramlarını birbirinden kesin çizgilerle ayırmıştır. Uygarlık evrensel bir kavram, kültür ise milli, ait olduğu toplumu yansıtan bir kavram olarak görülmüştür.

Kültür millî, medeniyet milletlerarası özellikte, medeniyet metotla ve bireysel iradeyle meydana gelirken, kültür ise metot ve bireysel iradeyle meydana gelmez, kültür duygulardan, medeniyet ise bilgilerden oluşur, medeniyet taklit yoluyla bir millettten başka bir millete geçebilirken, kültür taklit yoluyla başka milletlerden alınmaz, bir millet medeniyetini değiştirebileceği halde, kültürünü değiştiremez. Gökalp (1976,s. 25-41).

“Evvela hars milli olduğu halde, medeniyet beynelmileldir. Hars, yalnız bir milletin dinî, ahlâkî, hukukî, muakalevî, bedîî, lisanî, iktisadî ve fennî hayatlarının ahenktar bir mecmuasıdır. Medeniyetse, aynı mamureye dâhil birçok milletlerin içtimaî hayatlarının müşterek bir mecmuudur. Mesela Avrupa ve Amerika mamuresinde bütün Avrupalı milletler arasında müşterek bir Garp medeniyeti vardır. Bu medeniyetin içinde birbirinden ayrı ve müstakil olmak üzere bir İngiliz harsı, bir Fransız harsı, bir Alman harsı ilâh mevcuttur.” Gökalp (1972,s.10)

Kafesoğlu'na göre (1997, s.16) kültür ve medeniyet kavramları birbirinden çok farklı anlamlar ifade etmektedir. Ona göre belirli bir topluma ait sosyal davranış ve teknik kuruluşlar kültürü oluşturmaktadır. Medeniyet ise milletlerarası ortak değerler seviyesine yükselen tüm yaşama vasıtalarının toplamıdır. Yani medeniyet kavramının asıl kaynağını kültürler oluşturmaktadır.

İletişimin ve insanların kısacası bir toplumun varlık göstermediği bir yerde kültür kavramının da ortaya çıkması beklenemez. Kültür toplumsal bir kavramdır. Kültür bağlı bulunduğu toplumun ürettiği ve diğer insanlara miras bıraktığı aklımıza gelebilecek her şeydir. Kültür içerisinden doğduğu millete aittir. O milletin değerlerinden, düşüncelerinden, deneyimlerinden, yediği, içtiği, giydiği şeylerden dahi beslenir. Kısacası bir dili öğrenmek bir milleti tanımakla, bir milleti tanımak ise onun kültürünü öğrenmekle başlar.

2.2.Kavramlar Arası İlişkiler

2.2.1. Dil ve Kültür İlişkisi

Dil ile kültür arasındaki ilişki bir anne ve çocuğu arasındaki ilişkiden farksızdır. Kişiler konuşmaya başladığı zaman, o dili kullandığı ilk anda bile o dilin ait olduğu kültürü edinmeye başlar. Uygur’a göre (2013,s.21) dil, hem kültürün kurucusu hem de onun geliştiricisidir. Dil toplumsallaşmayı da toplumsallaşmayla birlikte tarihsel sürekliliği de sağlamakla insan varlığını eksiksizce olanaklı kılar.

Ortak bir dili konuşan bir toplum ortak bir kültürü de paylaşıyor demektir. Ortak bir coğrafya, ortak bir tarih, ortak değerler, ortak gelenek, görenek, inanışlar ve daha birçok şey kültür dediğimiz olguyu oluşturmaktadır. İşte bu olgu da dil vasıtasıyla o kişiler arasında bir ağacın toprakta kök salması, toprağa sıkıca tutunması gibi yerini sağlamlaştırmakta ve kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır.

“Her millet dilini ve kültürünü yüzyıllar boyunca yoğurur. Bu esnada o, akan bir nehir gibi, içinden geçtiği her topraktan bazı unsurları alır. Bu bakımdan her milletin dili, o milletin çağlar boyunca yaşadığı tarihin adeta özetidir. ” Kaplan (2014,s.142)

Kültür sadece bir millete özgüdür adeta bir milletin imzası niteliğindedir. Kültür aynı zamanda dinamik ve değişken bir özellik taşır ve medeniyetlerin hayat buluşuna da katkı sağlar. Bir milleti ayakta tutan ona ait olan dili ve kültürüdür. Bir milletin dili ne kadar zengin ve dinamik ise kültürü de o derece zengin ve ilgi çekici özelliklere sahip olacaktır. “ Dil kültürün, kültür de dilin bir parçasıdır; karşılıklı olarak ikisi de birbirlerine öyle örüntülenmişlerdir ki ne dilin ne de kültürün önemini yitirmeden birbirlerinden ayrılmaları mümkün değildir. ” Brown (2000,s.165)

Aksan’a göre (1995,s.65) bir ulusun yaşayış biçimi, inanışları, gelenekleri ve görenekleri, dünya görüşü, çeşitli özellikleri ve hatta tarih boyunca bu toplumda meydana gelen çeşitli olaylar üzerinde hiçbir bilgiye sahip olmasak bile sadece dilbilim incelemelerini ele alarak, bu dilin söz varlığının, söz hazinesinin derinliğine inerek bütün bu konularda değerli, güvenilir bilgiler ve işlevsel ipuçları elde etmek mümkün olabilmektedir.

Toplum dediğimiz şey bir arada yaşayan ve ortak değerleri bulunan insanlardan oluşmaktadır. Güvenç(2007,s.47) toplumbilimcilerin, toplumun kendisini oluşturan öğelerin toplamından fazla bir varlık olduğu açıklamasını yapmış ve insanların çeşitli şekillerde kurdukları ilişkilerin toplumu, toplamından fazla bir varlık yaptığını söylemiştir. Bu insanların

birlikte yaşayabilmeleri, ortak bir kültür oluşturmaları elbette ortak bir dil çerçevesinde anlaşabilmelerine bağlıdır. Bir toplumda ne varsa o dilde mutlaka karşılığı mevcuttur. Buradan da şunu çıkarıyoruz: Dil milleti millet yapan en önemli unsurdur. Milletin fertlerini bir arada tutan, onları kenetleyen bir harçtır. Kültürün de mayasıdır.

2.2.2.Yabancı Dil Öğretimi ve Kültür Aktarımı

Globalleşen dünyamızda zamanla coğrafi sınırlar önemini kaybetmekte buna paralel olarak da yabancı dil öğretiminin önemi daha çok anlaşılmaktadır. Dünyanın her yerinden milyonlarca insan çok çeşitli amaçlar doğrultusunda farklı yabancı diller öğrenmektedirler. Bu diller ait oldukları toplumların kültür taşıyıcılarıdır. Bu nedenle bir dili öğrenirken aslında o toplumun kültürel değerlerini de öğrenmiş oluruz.

Tarihte ilk yabancı dil öğrenimi M.Ö.2225 yılında Akadlar tarafından kendilerinden daha fazla gelişmiş olan Sümerlerin dilini öğrenmesiyle yapılmıştır. Günümüzde ise yabancı dil öğretimi genellikle ekonomik gelişmeler ve siyasi ilişkiler doğrultusunda artış göstermektedir.

Yabancı bir dil olarak Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimine baktığımızda bu çalışmaların on birinci yüzyıla dayandığı görülmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında milat kabul edilen Divanü Lügati't-Türk adlı eser bu dönemde Kaşgarlı Mahmud tarafından kaleme alınmıştır. Bu eser günümüzde bile kullanılan modern dil ilkelerinin bazılarını içerisinde bulunduran ve temelde Araplara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanmış bir eserdir.

Farklı bir dil öğrenmek sadece o dilin dil bilgisi kurallarını, sistematik yapısını öğrenmek gibi basit bir olaya indirgenemez. Bir dili gerçekten öğrenmek istiyorsak o dilin ait olduğu kültürü ve bu kültürü oluşturan kişileri, tarihi, coğrafyayı, sanat eserlerini, gelenek ve görenekleri, inanışları ve daha birçok şeyi özümsemek ve dilin teorik kuralları ile harmanlamak gerekmektedir. Uygur (2001,s.7) bu konuda ; “Toplum, din, edebiyat, tarih, bilim, eğitim gibi kültürün her yöresi en iç öğelerine dek zorunlulukla dilin damgasını taşır.” açıklamasını yapmıştır.

Birey yabancı bir dil öğrenirken sadece o dile ait gramer kurallarını öğrenmez.Ya da yabancı dile ait olan sözcüklerin salt sözlük anlamını öğrenmek yabancı dil öğrenmek kabul edilemez. Bu sözcüklerin o dili kullanan insanların zihinlerinde hangi anlamları ifade ettiği, neleri çağrıştırdığı çok önemlidir. Kişiler başka bir dil öğrenirken başka zihinlerle, yepyeni düşüncü ve yaşam formlarıyla da karşılaşmış olurlar.

“ Her dil farklı bir dünya görüşünün temsilcisidir ve yeni bir dil öğrenmek demek yeni bir görüş kazanmak demektir. ” (Akarsu,1984,s.64) Akarsu burada yeni bir dil öğrenmenin kişilere dünyaya karşı yeni bakış açıları kazandırdığını, düşünce zenginliğini arttırdığını ifade etmektedir. Bunlar da kişilerin çevresindeki diğer bireylere göre daha toleranslı olmalarını sağlayacaktır.

Tapan’a göre (1995,s.156) farklı bir dil öğrenmek aynı zamanda farklı bir kültürü farklı bir dünyayı da anlamaya ve tanımaya başlamak demektir. Farklı olan şeyleri anlamlandırmaya ve çözümlemeye çalışmak kişinin dünyaya ve olaylara bakış açısını değiştirecek ve genişletecektir. Yabancı bir dil öğrenmeye başlayan birey bu dili ilk önce kendi ön öğrenmeleriyle ve deneyimleriyle anlamlandırmaya çalışır, kendisine ait olan unsurlar ve yeni karşılaştığı yabancı unsurlar arasındaki farklılıkları gözlemleyerek onları karşılaştırır ve aralarında bağ kurmaya çalışır. Böylelikle kültürler arasındaki benzer ve farklı tarafları ortaya çıkarır. Bunlar sonucunda birey farklı olan şeylere karşı da daha hoşgörülü ve yüksek toleranslı olarak yaklaşır ve kendi kültürünü de farklı açılardan inceleme şansına sahip olur.

Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Bildirgesi’nde mutlaka aktarılması istenen kültürel unsurlar, temel ve alt kültürel değerler aşağıdaki gibi sunulmuştur:

1. Günlük Yaşam

- a- Yiyecek, içecek, yemek zamanları, sofrada adabı,
- b- Resmi tatiller, çalışma zamanları,
- c- Boş zaman etkinlikleri, hobiler, okuma alışkanlıkları, yaygın sporlar.

2. Yaşam Koşulları

- a- Yaşam standartları
- b- Ev koşulları
- c- Sosyo-ekonomik durum

3. Kişilerarası İlişkiler

- a- Sınıfsal yapı ve sınıflar arası ilişkiler
- b- Kadın erkek ilişkileri
- c- Aile yapıları ve ilişkileri, kuşaklararası ilişkiler
- d- Politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler

4. Değerler, İnançlar, Davranışlar

- a- Sosyal sınıf
- b- Çalışma toplulukları
- c- Gelir düzeyi

d- Gelenekler

e- Sanat, müzik vb.

5- Beden Dili

6- Sosyal Gelenekler

a- Dakiklik

b- Hediyeler

c- Elbiseler

d- Yasaklar, kurallar vb.

7. Adet Olmuş Davranışlar

a- Dini kurallara dayalı davranışlar

b- Doğum evlilik gelenekleri

c- Festivaller, törenler, kutlamalar Bölükbaşı ve Keskin(2010, s. 227).

Yabancı dil ğretimi ve kültür aktarımı konusunda en önemli gereçlerden birisi de kullanılan kitaplar olmaktadır. “Bir dili kullanabilmek demek, yalnızca yapıları ezberlemek anlamına gelmez, bu yapıların hangi durumlarda ve nasıl kullanılacağıının da bilinmesi gerekmektedir.” Dilidüzgün (2010,s.13) Bu nedenle ilgili kitaplar ve diğer materyaller hazırlanırken yabancı dil öğrenen bireylerin öncelikli gereksinimleri dikkate alınmalı ve bunlar günlük yaşantıya uygun bir biçimde hazırlanmalıdır.

“ Yabancı dil ğretiminde kültür aktarımı önemlidir; ancak kültür çok farklı bir kavram olduğu için ve yabancı dil öğrenen bireyler de daha çok öğrendikleri yabancı dilin dizgesel yapılarına odaklandıkları için, kültür adı altında yabancı dil öğrenen öğrenciye verilebilecek olan her şey öğrencinin dili anlamasına yardımcı olacak şekilde olmalıdır. Tarih, günlük yaşam ve rutinler, alışveriş, yiyecek-içecek, gençlik kültürü (moda,müzik, vb.), okul ve eğitim, coğrafya, aile yaşantısı, sosyal şartlar, festivaller, gelenek-görenekler, etnik ilişkiler, turizm ve seyahat, iş hayatı ve işsizlik gibi konular yabancı dil öğrenenlere kültür bağlamında öncelikle öğretilmesi uygun olan konulardır. ” Byram ve Risager (1999, s. 93).

Yabancı dil ğretiminde kültür öğelerinin aktarılmasının çeşitli amaçları vardır.Tomalin ve Stempleski’ye (1993,s. 89) göre kültür öğelerinin aktarılmasının 7 amacı vardır:

- Öğrencilerin her insanın davranışında kültürün etkisi olduğunu anlamalarına yardımcı olmak.

- İnsanların konuşmalarında ve davranışlarında etkisi olduğunu anlamalarına yardımcı olmak.
- Öğrencilerin hedef kültürdeki ortak durumlarda gösterilen ortak davranışların farkına varmalarına yardımcı olmak.
- Öğrencilerin, bazı kelime ve cümleciklerin, kültürün bir sonucu olarak, hep aynı şekilde birbiri ardına geldiğinin farkına varmalarına yardımcı olmak.
- Öğrencilerin hedef kültürle ilgili genellemeleri objektif gözle değerlendirmelerine yardımcı olmak.
- Öğrencilerin hedef kültürle ilgili bilgi toplama becerilerinin gelişmesine yardımcı olmak.
- Öğrencilerin hedef kültürle ilgili merak uyandırmak ve onların o kültürdeki insanlara empati duymalarını sağlamak.

Tüm bu açıklamalara baktığımız zaman görüyoruz ki yabancı dil öğretimi dediğimiz şey aynı zamanda o dilin kültürünün de öğretimidir. Bir dili tam anlamıyla özümseyebilmek, anlayabilmek o dilin anlam inceliklerine, mecazlarına, deyimlerine kısacası insanların kültürel değerlerine ve yaşantılarına da hakim olmak demektir. Kültür öğretimi de oldukça hassas bir konudur. Bu nedenle o toplumun yapısı ve değerleri dikkate alınarak yabancı dil öğretimi gerçekleştirilmelidir. Bunun sonucunda farklı kültürlerle, yaşantılara açık, çok daha hoşgörülü ve geniş vizyona sahip bireyler yetiştirilecektir.

2.2.3. Kültür ve Halk Kültürü İlişkisi

Kültür kavramının çok farklı tanımlamaları yapılmıştır. En genel anlamıyla kültür, bireyin bağlı olduğu topluma ait olan, onu geri kalan tüm toplumlardan ayıran, geleceğe aktarılacak varlığını devam ettiren maddi ve manevi öğelerin tamamı olarak ifade edilmektedir.

Halk kültürü dediğimiz şey ise varlığını direkt olarak ait olduğu halktan, millettten almaktadır. Halk kültürü diğer modern kültür kalıplarına göre çok daha eski oluşumdur. Bir halka bağlı bulunan bireyler arasındaki bağlılığı, iletişimi, uzlaşmayı sağlayan şey halk kültürüdür. Bireyin bağlı bulunduğu çevre içinde üretilen, yaşatılan, yazılı ya da sözlü versiyonlarda gelecek nesillere aktarılan, örgün olmayan ve geleneksel alanlarda fazlalaşan

ortak değer, davranışlarla yaşayış kalıpları halk kültürü olarak kabul edilmektedir (MEB, 2006: 5).

Halk kültürünün beslendiği şeyler direkt olarak halkın yaşantıları, o halkın düşünce dünyası, dünyayı algılayış biçimi ve maddi-manevi olarak ortaya koyduğu her şeydir. Halk kültürü yaşayan bir kültürdür, durağan değildir ve ait olduğu toplumun kimliği niteliğindedir.

Diller, dinler, gelenekler, görenekler, deyimler, atasözleri, özdeyişler, seyirlik oyunlar, ritüeller, mitler, hikâyeler, yaşantılar vb. birçok şey halk kültürü kavramını oluşturur ve onu besler. Amerikalı halk bilimci Alan Dundes (2003) halk kültürünün çalışma alanı içerisinde yer alan konuları aşağıdaki gibi açıklamıştır :

“ Mitler, efsaneler, masallar, halk hikâyeleri, tekerlemeler, atasözleri, bilmeceler, deyimler, argo sözler, alkışlar, kargışlar, şakalar, incitmeler, atışmalar, alaylar, selamlar, vedalaşma sözleri, kişi, hayvan ve yer adları ile mâni, ninni, ağıt gibi halk şiiri ürünlerinden oluşan sözlü anlatımlarını; doğum, evlenme, ölüm, bayram, kutlama, şenlik ve anma günleri, yıl dönümleri gibi toplumsal uygulamalarını; halk müziği ve çalgıları, çocuk oyunları ve sportif etkinliklerle, seyirlik oyunlar, meddah, karagöz, orta oyunu, kukla gibi gösteri sanatlarını; halk hekimliği, halk mimarisi, halk hukuku, halk mutfağı, halk takvimi, halk botanigi, halk matematiği, halk veterinerliği gibi halk bilgisini; giyim kuşam, süslenme ile eğercilik, semercilik, keçecilik, çitçilik, urgancılık, bakırcılık, kalaycılık, yemenicilik, yazmacılık, dokumacılık, oyacılık gibi geleneksel el sanatlarını, bunların günümüze gelen değişim ve dönüşümler”.

2.3.Yabancı Dil Öğretiminde Kültür Aktarımında Önemli Unsurlar

2.3.1.Kaynak Kültür

Yabancı dil öğretimi süreci basit bir süreç kabul edilemez. Yabancı bir dil öğrenmek için yola koyulan birey heybesine kendine ait değerlerini ve kendi kültürünü koyarak bir yola çıkar ve daha sonra öğrenmek istediği dilin ait olduğu toplumun kültürünü de yanına katarak yoluna devam eder. Bu yol çetrefilli bir yoldur. Zaman içerisinde kültürler arası karşılaştırmalar yapacak, kültürler arasında farklı ilişkiler tespit edecektir.

Bir kültürün oluşabilmesi için bir insan topluluğun da bir arada bulunması şarttır. Farklı kültürlerde yetişip bir araya gelen bireylerde de illaki anlaşmazlıklar, çatışmalar görülecektir. Ting-Toomey vd.'ye göre (2000,s.47) birbiriyle uyuşmayan ilgileri, bakış açıları, geçmişi ve amaçları olduğunu fark eden, birbirine bağlı iki grup arasındaki şiddetli görüş ayrılığı sürecini kültürel farklılıklardan kaynaklanan çatışma olarak tanımlamak mümkündür. Bu aşamada bireylerden hoşgörülü olmaları beklenen davranışlardır. Bireyin kendisine ait olan, getirdiği deneyimlerini, değerlerini yeni karşılaştığı değerler ile harmanlaması ve ön yargılı düşüncelerinden arınması istenir. Bu şekilde de yeni bir dil öğrenmek çok daha kolay bir hale gelmeye başlayacaktır.

Bu süreçte kaynak kültür dediğimiz kavram, yukarıda bahsedilen bireyin kendine ait olan değerleri, davranışları, yaşayış ve düşünce tarzına ait olan her şeyi içine alan bir kavramdır. Bireyler kendi kaynak kültürleri ile gelmiş oldukları ortamda yabancı dil öğrenirken çok başka bir kültür ile tanışmaya ve kaynaşmaya başlarlar. Bu aşamada bireyin farklı bir kültür ile tanıştığı için tedirginlik yaşaması oldukça normaldir. Önemli olan bu durumun ön yargılar ile devam etmesine engel olmaktır. Bu da kültürlerarası iletişim yetisini geliştirmek ile mümkün olacaktır.

2.3.2.Hedef Kültür

Hedef kültür yabancı dil öğretimi sırasında kültürlerarası iletişimle birlikte aktarılacak istenen kültürdür. Jiang'a göre (2001, s. 382) bir kültürden gelen bir insanın başka bir kültürden gelen biriyle iletişime girdiğinde kendisini farklı, tuhaf veya rahatsız hissetmesi olağan bir durumdur. Yabancı dil öğrenen bireyler elbette farklı bir kültür ile karşılaştıkları için kendilerini farklı hissedip rahatsızlık duyabileceklerdir. Sonuçta dünya üzerinde farklı kültürlerle ön yargı ile yaklaşmak gibi bir gerçek mevcuttur. Guest'e göre (2002, s. 159) herkes kendi kültürünü zengin, karmaşık, esnek ve çeşitli olarak görmektedir.

Birey kendi kültüründen farklı bir ortamda bulunduğu ve başka bir kültürle karşılaştığı zaman yeni gördüğü çoğu şey ona eksik ya da yanlış gelebilir. Bireyler her daim kendi kültürlerini, bildiği yaşantı ve deneyimleri ön planda tutup yeni olana ön yargılı yaklaşabilir. Logie'e göre (2004, s. 175) bir kültürü anlayabilmek için önce kültürel farklılıklar sonucunda oluşan kalıp düşüncelerden kurtarılmış bir tutuma ve farklı olan kültürün insanlarıyla etkileşim ve iletişim ortamında gözlemlenen durumların incelenmesi için güvenilir bir yönteme ihtiyaç vardır.

Kültürlerarası duyarlılık kavramı işte burada ön plana çıkmaktadır. Kültürlerarası duyarlılık, bir bireyin kültürlerarası iletişimde kültürel farklılıkları tanıma, öğrenme ve bu farklılıklara saygı duyma konusundaki duygusal kapasitesini ifade eder. (Chen ve Starosta, 2000, s. 353-383). Bhawuk ve Brislin'e göre (1992, s. 414) kültürlerarası duyarlılık; kültürel farklılıklara ve farklı kültürlerden insanların farklı olay ve durumlara karşı bakış açılarına karşı duyarlı olmak olarak tanımlanmıştır. Bu kavram kişilerin birbirlerinin kültürlerine, inançlarına, sosyal ve kültürel değerlerine karşı yüksek toleranslı ve saygılı davranmalarını ve yeni olanı tanımak, anlamlandırmak ve farklı bir kültürden olan bireylerle iletişim kurmaya istekli olmalarını ifade etmektedir.

Çok kültürlü bir eğitim ortamında dil öğrenmenin temel gayesi kişiler arasında gerçek bir iletişim sağlamaktır. Bahsedilen şey hedef dilin sadece gramer kurallarını öğrenmek elbette değildir. O dilin ait olduğu kültürel değerlerin aktarımı en önemli faktördür. Bu bireylerin iletişimsel becerilerini en üst seviyede geliştirecektir. Bu da kişinin kendi kaynak kültürü ve hedef kültür arasında sağlıklı bir etkileşim kurmasıyla mümkün olacaktır.

Genç (2000,s.101) de iletişimsel becerileri ifade eden iletişimsel yeti ile ilgili görüşlerini şu şekilde açıklamıştır :

“ Bir dili konuşma ve anlama becerisi, öğrencinin kendi kültürünün yanı sıra öğrendiği yabancı dilin kültürünü algılama, anlama çabası, öğrencinin olası konuşma durumlarında belirli yapılara hakim olabilmesi ve duruma uygun tepki vermesi. Yabancı dil öğretim yöntemlerinden iletişimsel yaklaşımda hedeflenen ve bir dili bildirişim ihtiyacını karşılamaya yönelik bir ortamda ve uygun biçimde kullanarak karşılıklı anlaşmayı sağlayan yeti. Bu yeti, ancak öz ve yabancı kültür, toplum vb. bilgisi ve bakış açısının değişmesi ile oluşur. İletişimsel yeti, dilbilimsel yeti ile birlikte dil edinimini gerçekleştirir. ”

Tahsin Aktaş'a göre (2004,s. 46); iletişimsel yeti, “Bir dil toplumu ile iletişim kurmak için gerekli bilgilere ve bunların kullanılması için gerekli becerilere sahip olma anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle dildeki göstergelerin değişik ortamlarda, yerinde ve zamanında anlamlı olarak kullanılmasını gerektirmektedir.”

Burada da anlatılmak istenen dilin kurallarından ziyade kullanım durumlarının ön plana alınması gerekliliğidir. Gramer bilgisi elbette gereklidir. Fakat dil her şeyden önce bir iletişim aracıdır ve sosyal ve kültürel unsurlardan ayrı olarak düşünülemez. Dilbilgisel

ifadeler iletişim için kullandığımız dilin sembollerle ifade edilmesinde bize yardımcı olacaktır. Fakat neyi, ne zaman, nerede kullanacağız; hangi bağlamda hangi konuşmaları yapacağız ya da hangi davranışları sergileyeceğiz gibi soruların cevapları ise iletişimsel yetinin kazandırılması sonucunda cevaplanacaktır. Çünkü bir dili öğrenmek demek o dile ait olan iletişim yetisini kazanmak ve insanlarla gerçek anlamda iletişim kurabilmektir. Yani bireyin kendisine ait olan kaynak kültür öğeleri ve hedef kültüre ait olan diğer öğeler arası sağlıklı bir bağ kurması sonucu gerçekleşen bir şeydir.

2.3.3.Kültürel Farkındalık

Dünya üzerinde yaşayan her birey ait olduğu toplumun kültürünü de bünyesinde taşımaktadır. Bireyler çocukluk döneminden beri belli değerler içinde yetişirler. Bu bahsedilen değerler bütünü de içerisinde yaşadığı, yetiştiği topluma ait olan kültürel değerlerdir. Bireyler de bu kültürel değerlere göre davranışlar sergilerler. Bireylerin bu değerler üzerinde değişiklikler yapması, yeni olan birtakım şeyleri kabul edebilmesi her zaman kolay olmamaktadır.

İnsanlar genel olarak kendisinden olmayan, farklı olan çoğu şeyi yanlış olarak görme eğilimindedir. İşte burada kültürel farkındalık kavramına sahip olmak neden önemlidir onu göreceğiz. Kültürel farkındalık bireylerin hem kendi kültürlerine yönelik hem de öğrenmekte olduğu yabancı dilin ait olduğu kültüre yönelik farkındalık kazanmaya başladığı süreç olarak tanımlanabilir.

Bakıldığında bu süreç kişilerin kendi kalıp fikirleriyle savaştığı, onlarla mücadeleye girdiği bir dönem olarak da görülebilir. Bu süreçte birey yeni öğrenmekte olduğu farklı kültür ile kendi kültürünü adeta harmanlar. Bu süreçte yeniliklere daha açık bir ortam oluşur ve bireyler ön yargılarından arınmayı ve daha hoşgörülü olmayı öğrenirler.

Tapan'a göre (2006, s. 318) yabancı dil öğrenim sürecinden beklenen asıl şey, öğrencinin öğrendiği yeni bilgilerle farklı ve yabancı olan bir dünyanın kapılarını açması sağlanırken aynı zamanda bu yeni ve farklı olan bilgileri kendi dünyasını da daha geniş açılardan incelemesi, değerlendirebilmesi ve genişletebilmesi için kullanması yetisini onlara kazandırmaktır.

Yabancı dil öğrenen bireyler hedef kültürdeki yeniliklere adapte olmaya başladıkları gibi aynı zamanda kendi kültürlerine ait değerlerin de farkına varmış olurlar. Böylece yenilikleri takip etmeye hevesli, daha hoşgörülü, ön yargılara dirençli bireyler yetişir. Yabancı dil öğretiminin asıl amacı da tam olarak budur.

2.4.Yabancı Dil Öğretiminde Temel İlkeler

Kişinin ana dilinin sınırlarını aşarak başka bir dünyanın, başka bir kültürün içine girmesini sağlayan şey yabancı dildir.Yaşadığımız çağda her şey ışık hızında değişip gelişmektedir. Bunun sonucunda insanlar çok çeşitli nedenler ileri sürerek farklı diller öğrenme gereksinimi duymaktadır.Burada yabancı dil öğretimi ön plana çıkmaktadır.

Dil öğretimi denilen şey belirli ilkeler ışığında, belirli kurallar dahilinde planlı ve sistemli bir şekilde yapılmalıdır. Aksi durumda istenen verimi alabilmek oldukça güçtür. Demirel (2011, s. 29-32) temel kuralları aşağıdaki şekilde belirtmiştir :

1. Dört temel dil becerisini geliştirmek hedeflenmelidir. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin her biri sağlıklı bir şekilde öğrencinin aktif olarak kullanabileceği biçimde geliştirilmelidir.
2. Öğretim etkinlikleri önceden planlanmalıdır. Plan yapma bir bakıma öğrenciye kazandırılacak durumların öğretmen tarafından yaşanmasıdır. Verimli bir öğretim için plan şarttır.
3. Basitten karmaşığa, somuttan soyuta doğru uygun şekilde öğretilecek konular öğrenciye sunulmalıdır. İlk aşamalarda basit cümle kalıplarıyla başlanmalı ilerleyen seviyelerde aşamalı olarak cümleler daha karmaşık hale getirilmelidir. Ayrıca öğrenci için yakın çevresinden uzak çevreye doğru bir kavram ve düşünce dünyası sunulmalıdır.
4. Görsel ve işitsel araçlar yabancı dil öğretim dersleri esnasında işlevsel olarak kullanılmalıdır. Bu araçların kullanımı öğrencinin hem derse karşı olan motivasyonunu artırır hem ilgisini çeker. Ayrıca sınıf içinde doğal bir etkileşim alanı oluşmasını sağlar.
5. Ana dili gerekli durumlarda kullanma belli bir sınır içinde olmalıdır. Başlangıç aşamalarında öğretmen tarafından belli bir süre ana dili kullanımına izin verilmeli fakat yeni edindiği dille kendini basit cümlelerle de olsa ifade etmesi muhakkak teşvik edilmelidir. Sınıf içerisinde hedef dil ne kadar çok kullanılırsa öğrenim o kadar kalıcı olacak ve dil kullanımı işlevsel bir hal alacaktır.

6. Bir seferde tek bir yapı sunulmalıdır. Öğretim esnasında bir tek sözcük, cümle kalıbı tam öğretilmeden bir diğer aşamaya geçilmemeli öğretimin iyice pekiştiğinden emin olunca bir diğer temel bilgiye geçilmelidir.
7. Öğrenciye aktarılan bilginin günlük iletişimde nasıl kullanılacağı öğrenciye mutlaka öğretilmelidir. Öğretilen bilgi günlük yaşama aktarılırsa birey öğrendiği dili işlevsel olarak kullanmış hale gelecektir.
8. Öğrencilerin dil öğrenimi sırasında derslerde aktif olması önemlidir. Öğrenci öğrenim esnasında ne kadar çok derse katılırsa, soru sorarsa, tartışarsa, söz alırsa o kadar kalıcı öğrenir. Öğrenciye Türkçeyi öğretirken mutlaka ona hedef dili pekiştirecek uygulamalar yaptırmak gerekir.
9. Her öğrencinin öğrenim şekli birbirinden farklıdır. Biri gördüğü zaman daha iyi anlar biridinlediği zaman daha iyi anlar. Her öğrencide baskın zeka türü ve buna göre de bir öğrenim şekli vardır. Hiçbir kişi birbirinin aynısı değildir. Bu ilkeyi öğretim esnasında da göz önünde bulundurarak ders süresince etkinliklerde çeşitlilik esas alınmalı ve bu doğrultuda hareket edilmelidir.
10. Öğrencinin dikkati ders başında ve ders süresince hep toplanmalıdır. Ders başındaöğreneceği bilgilerle günlük hayatta neler yapabileceği, iletişimde ne gibi rahatlık sağlayabileceği ifade edilirse öğrenci dili edinmek için bir adım atmış olacaktır. Öğrenim esnasında gösterdiği katılım mutlaka pekiştirilmelidir.

2.4.1.Yabancı Dil Öğretimi Kitapları Hangi Niteliklere Sahip Olmalıdır ?

Bir yabancı dilin öğretimi sürecinde en çok yararlanılan materyallerden birisi elbette ki ders kitapları olacaktır. Yabancı dil öğretimi için hazırlanan kitaplarda elbette ki en önemli faktör kullanılan dil olacaktır. Bu dilin yapay olmaması, yaşayan bir dil olması, toplum ile uyum içerisinde çalışması, öncelikli olarak hedeflenir.

Yabancı dil eğitimi gören bireylerin dili ile kullanılacak kitapların dili arasında mükemmel bir uyum olması gerekir. Bireylerin hazırbulunuşluk düzeyleri, kelime dağarcığı bilgileri önceden tespit edilmeli ve hangi seviyede hangi kitapların kullanılması gerektiği titizlikle tespit edilmelidir.

Türkçe öğretiminde dört temel dil becerisinin eş zamanlı ve bir bütün olarak geliştirilmesi gerekliliği oldukça önemli bir detaydır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi

hususunda da kullanılacak kitapların dört temel dil becerisinin eşit ve dengeli gelişimini sağlayacak öğretim araç gereçlerini içermesi gerekmektedir. Aynı zamanda bu becerileri geliştirirken günlük hayatta ihtiyaç hissedilen konuları göz önünde bulundurarak, konu dağılımını buna göre ünitelendirmesi de gerekmektedir.

Temel yaşam deneyim alanlarında etkili iletişim becerileri geliştirmek yabancı dil öğrenen bireyin önceliklerindendir. Bu alan her bireyin hayatının içinde yer alan fakat kültürle göre farklılık gösteren aile, eğitim, iş hayatı, çalışma hayatı, sosyal hayata ilişkin yaşantılarını içeren durumlardır. Bunların yabancı dil eğitimi için hazırlanan kitaplarda, yakından uzağa, basitten karmaşığa, somuttan soyuta gibi hayati ilkeler izlenerek sarmal bir program ile verilmesi gerekmektedir.

Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe seti kitapları hazırlanırken göz önünde bulundurulmuş hususlar şöyle sıralanmıştır :

- Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metninde (CEFR) dil düzeyleri ve dil becerilerine ait kazanımlar referansında hazırlanmıştır.
- Ders kitapları, Avrupa Ortak Dilleri Çerçeve Metninde öngörüldüğü gibi öğrenenleri hedef dilin konuşulduğu toplum içinde sosyal birer aktör olarak ele alan iletişimsel yaklaşım temelinde ve eylem odaklı yöntem ışığında hazırlanmış ünitelerden ve konulardan meydana gelmektedir.
- Ders kitapları, tematik bölümlerden oluşmaktadır.
- A1 ders kitabında altı, diğer seviyelerin ders kitaplarında beş ünite bulunmakta ve her bir ünite dört alt konuya ayrılmaktadır. Her konuya bir okuma metni, metni anlamaya yönelik etkinlikler ile konunun söz varlığını kullanmaya yönelik konuşma, yazma ve dinleme etkinlikleri bulunmaktadır.
- Öğretmen kılavuzlarında, bu seti kullanan dil öğrenim/öğretim merkezlerinde görev yapan öğretim elemanlarına yol gösterecek, ünite kazanımlarını ve dil düzeylerini kavramasında yardımcı olacak örnekler, açıklamalar ve öneriler yer almaktadır.
- Dil bilgisi kitapları, kısa ve hedef kitle ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak işlevsel açıklamalar ve etkinlikler içermektedir. (Pegem Akademi,2018)

Yabancı dil öğretimi için hazırlanan kitaplarda özellikle önem verilmesi gereken bir diğer husus da kültürel unsurların işlevsel bir şekilde aktarımıdır. Bunun için de fotoğraflardan, görsel öğelerden yararlanmak oldukça önemlidir.

Ünitelerin sonlarında kazanımların etkinliğini görmek açısından çeşitli değerlendirme çalışmaları yapılması da oldukça önemlidir. Böylece yabancı dil öğrenen bireyler üst-bilişsel stratejileri kullanarak kendi öz değerlendirmelerini de yapabilir ve öğrenmelerini gözden geçirmiş olurlar. Bunlar yabancı dil öğrenen bireyler için öğrenenlerin kalıcılığı açısından oldukça önemlidir.

2.5.Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi

2.5.1.Tarihsel Gelişimi

İnsanlık tarih boyunca birbiriyle iletişim kurabilmek amaçlı çeşitli semboller sisteminden oluşan dili kullanmıştır. Gelişen, değişen, globalleşen dünya şartları ile tek bir dili kullanmak, hayatı bu dil ile idame ettirmek insanlar için imkansız bir hal almaya başlamıştır.

Dünya sadece coğrafi sınırlardan ibaret olarak görülmediğinden beri yabancı dil öğreniminin önemi de giderek artış göstermeye başlamıştır. Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de kendini çeşitli yönlerden geliştirmek isteyen kişiler yabancı dil öğrenmektedir (Tarcan,2004). Gerek siyasi, gerek sosyal, gerek ekonomik gelişmeler sonucunda insanlar birden fazla yabancı dil öğrenmeye başlamışlardır.

Türkler dünyanın en eski ve köklü değerlerine sahip milletlerinden sadece bir tanesidir. Zengin kültürel birikimleri ve kurdukları medeniyetleri ile var olmuşlar ve var olmaya devam etmektedirler. Türkler özellikle, il, ülüş sistemleri, toplum hiyerarşisi, ordu disiplini ve çeşitli devletlerle kurduğu diplomatik ilişkileriyle de gelişmiş bir dünya görüşüne sahip olduklarını bize kanıtlamaktadırlar. (Gumilëv, 2002: 14).

Türkçenin tarihi milattan önce dört binli yıllara kadar uzanan bir geçmişe sahiptir. Türkçe Ural-Alтай dil grubuna ait olup eklemeli dillerdendir. Türkçe, 220 milyondan fazla aktif kullanıcısı bulunan, dünya üzerinde en fazla konuşulan yedinci dil olarak yer

almaktadır. Türk dili, Hun İmparatorluğu (M.Ö. III. yy.-M.S. I. yy.) döneminden itibaren bilinip, Kök-Türkler (M.S.VI.-VIII.yy) döneminden beri de yazılı metinlerle takip edilebiliyordu fakat Türkçenin öğretimi çok sonraki tarihlerde ortaya çıkan bir durumdur (Ağar, 2006).

Genel olarak Milâdın ilk yüzyıllarında başladığı kabul edilen ve ilk ele geçen metinlerinin sekizinci yüzyıla ait olduğu görülen Türk dili, 12. - 13. yüzyıla kadar devam etmiş olup, bu dönemin Türk yazı dilinin ilk devresini ortaya çıkarmaktadır (Ergin, 2006).

Yazılış tarihleri M.S. 8. Yüzyılın başlarına dayanan Orhun Yazıtları Türklerin bilinen ilk alfabesi olan Orhun alfabesi ile Göktürkler tarafından yazılmıştır. “Orhun Yazıtları Türk milliyetçiliğinin, Türk milli kimliğinin belgesi konumundadır. Ayrıca bu yazıtlar Türk tarihi, kültürü, coğrafyası, siyasi yaşantısı, Türklerin birbirleriyle ve komşularıyla olan münasebetleri, milli birliğin sağlanması gibi birçok alanda başucu kaynağı olabilecek eserlerdir.” (Orhan ve diğerleri, 2012:909).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi esas olarak on birinci yüzyıla dayanmaktadır. Kaşgarlı Mahmud Türk dilinin diğer dillerden özellikle de Arapçadan eksik kalmadığını kanıtlayabilmek, Türkçe bilmeyenlerin dili daha kolay öğrenebilmelerini sağlamak için Divanü Lügati't-Türk adlı eseri yazmıştır (Ungan,2006:223).

Yabancılarla Türkçe öğretiminin tarihi genel hatlarıyla aşağıda yapılan sıralama ile ele alınabilir.

Kök Türk Öncesinde ve Kök Türk Döneminde Yabancılarla Türkçe Öğretimi: Dönemin genel özelliklerine bakıldığında daha çok Çin halkı ile yoğun ilişkiler yaşandığı ortaya çıkmaktadır. Dönemin en önemli eseri Orhun Yazıtlarında Türkçenin yabancılar tarafından öğrenildiğine dair ipuçları olduğu düşünülmektedir.Türklerin bu dönemde birçok devlet ile diplomatik ilişkiler içinde olmasının bu durumu gerekçelendirdiği düşünülmektedir (Biçer,2012).

Türk dilinin ilk yazılı kaynakları olan Orhun Yazıtları, yazılı dilin ilk temsili örneklerini oluşturması bakımından oldukça kıymetlidir. Aynı zamanda hitabet sanatının ilk ve çok güçlü örneklerindendir. Bu yazıtlar Türk dilinin köklü bir geçmişe sahip olduğunu ve ifade kabiliyetinin çok güçlü olduğunu bizlere kanıtlamaktadır. Orhun Yazıtlarında kullanılan sözcüklerin tamamına yakını Türkçe kökenlidir. Bugün de Türkçenin geçmişi ile ilgili elde edilen bilgilerin çoğuna bu yazıtlar aracılığıyla ulaşılmaktadır. Bu yazıtlar Türkçenin gramer

yapısının özellikleri ve bunların zaman içerisinde değişimiyle alakalı bilgiler vermesinin yanı sıra Türk toplumunun özellikleri, devlet yönetimi anlayışı, Türklerin sosyal yaşantıları gibi birçok konuda da önemli bilgiler içermektedir.

Uygur Döneminde Yabancılar Türkçe Öğretimi: Uygurlar bu dönemde Türkler arasında Maniheizm dinini yaymak amacıyla onlarla daha etkili iletişim kurabilmek için Türkçe öğrenme faaliyetlerine girişmişlerdir. Moğollar da bu dönem yazıyı Uygur yazıcılarından öğrendikleri düşünüldüğü için Uygurların yabancılar Türkçe öğretimi konusunda deneyim sahibi oldukları ortaya çıkmaktadır (Caferoğlu, 1984; Onan, 2003).

3. Karahanlı Döneminde Yabancılar Türkçe Öğretimi: Dönemin en önemli gelişmelerinden birisi Yusuf Has Hacib'in Kutadgu Bilig adlı eserini yazması olmuştur. Yazar Türkçe kelimeleri, Türkçeyi kullanarak İslam dinine farklı bir bakış getirmiş, bir kurucu gibi din dilinin temelini atmaya çalışmıştır (Türk, 2012: 36).

Dönemin şüphesiz en önemli eseri Kaşgarlı Mahmud'a ait Divanü Lügati't-Türk adlı ansiklopedik eser olmuştur. Eser birçok yönden ilk olmak özelliğine sahiptir. Araplara Türk dilini öğretmek maksadıyla Arapça kaleme alınmıştır. Kullanılan örnekler ise Türkçe seçilmiştir. Divanü Lügati't-Türk sözlük özelliği ile ön plana çıkması bir tarafa yabancılar Türkçe öğretimiyle ilgili ilk eser olduğu düşünülmesi açısından da ayrı bir öneme sahiptir. Yabancı dil öğretimine dönük yapılan incelemelerde Türk kaynakları arasında Divanü Lügati't Türk'ten daha önce Türkçenin öğretimine yönelik bağımsız bir eser olmadığı görülmektedir (Melanlıoğlu, 2008: 475).

4. Kıpçak Döneminde Yabancılar Türkçe Öğretimi: Bu dönemde Türkçeye karşı büyük bir ilgi kendisini göstermeye başlamıştır. Çünkü Memluk devletinde yönetici ve ordu gibi önemli kesimlere Türklerden kişiler seçildiği için Türk dilini de öğrenmek zaruri bir durum haline gelmiştir.

Abbasiler Türkleri orduları içine almaya başladılar. Zamanla Türkler bölgede çok sayıda Türk devleti kurdu ve güçlendiler. Resmi dil olarak Türkçe kullandıkları için de Türkçe öğrenmeye karşı yoğun bir ilgi başlamış ve yabancılar Türkçe öğretimi amacıyla da birçok eser kaleme alınmıştır (Biçer, 2012).

Bu dönemde yabancılar Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanan eserlerden en önemlisi Codex Cumanicus olmuştur. 13. yüzyılın sonlarıyla 14. yüzyılın başlarında yazılmış olan Codex Cumanicus, Türk dili tarihinde Latin alfabesiyle yazılmış ilk eser olarak kabul

edilmiştir. Bu eser bölgede yaşayan Kıpçak Türklerinin hayatını anlatır. Kitabın İtalyanlar ve Almanlar tarafından derlenmiş iki bölümü bulunmaktadır. Eser Türk bilmecelerinin bilinen ve derlenen ilk örneklerini bize ulaştırması bakımından oldukça önemlidir. Böylece bölgedeki halk kültürü ve Kıpçak Türklerinin yaşantıları hakkında faydalı bilgilere ulaşılabilmektedir. Eser aynı zamanda sözlük görünümündedir. Kıpçakça, Latince, Farsça ve Almancaya ait sözcükler ve metinler birlikte bulunmaktadır.

Bu dönemde Araplara Türkçeyi öğretmek maksadıyla hazırlanmış ve sözlük görevinde kullanılan birçok çalışma da mevcuttur. Bunlar : **Kitâbu'l-İdrâk li Lisâni'l-Etrâk** , **Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugâlî** , **Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-Lûgati't-Türkiyye**, **Kitâbu Bulgatü'l-Müştâk Fî Lûgati't-Türk ve'l-Kıfçak** , **Ed-Dürretü'l-Mudiyye Fi'l-Lûgati't-Türkiyye** , **El-Kavaninü'l-Küllîyye li-Zabti'l-Lugati't-Türkiyye** gibi eserlerdir.

Anadolu Selçuklu Döneminde Yabancılar Türkçe Öğretimi: Bu dönemde Türkçe edebiyat ve bilim dili olarak kullanılmamıştır. Bu dönem Arapça ve Farsça ağırlıklı bir dönemdir bu nedenle de Türkçe yaygın bir gelişim gösterememiş ve yabancılar Türkçe öğretimi üzerinde durulmamıştır. Bu dönemde halk, medreselerde Arapça ve Farsça tahsil görmüş ve yine bu dillerle ilim ve edebiyat yapılan muhitlerde bulunmuşlardır (Ercilasun, 2007: 433).

Dönemin en önemli gelişmesi Karamanoğlu Mehmet Bey'in Türkçe'yi korumak için yayımladığı “Bugünden sonra, divanda, dergâhta, bargâhta, mecliste, meydanda Türkçeden başka dil konuşulmaya!” buyruğudur. Devletin sınırları genişledikçe, diplomatik ilişkiler arttıkça Türkçe öğrenmeye olan ilgi aşamalı olarak artış göstermiştir.

Çağatay Döneminde Yabancılar Türkçe Öğretimi: Timur döneminde gösterilen büyük gayretler sonucu Türk dili bu dönemde yeniden canlanma, yaygın bir edebi dil haline gelme yoluna tekrar girmiştir. Dönem içerisinde Türkçe öğretimi konusunda birçok eser kaleme alınmıştır. Özellikle önemi üzerinde durulması gereken eser ise Ali Şir Nevai'nin yazmış olduğu Muhakemetü'l-Lûgateyn isimli eserdir. Bu eser ile Türkçe'nin Farsça'dan eksik bir dil olmadığı anlatılmaya çalışılmıştır (Biçer, 2012).

Bu eser Fars dili ve Türk dilini gramer özellikleri bakımından karşılaştırmaktadır. Sözcükler anlamsal özellikler bakımından da karşılaştırılmıştır ve sonuç olarak da Türkçe sözcüklerin Farsça sözcüklerden daha zengin anlam özelliklerine sahip olduğu ve çok çeşitli anlamlar ifade ettiği dile getirilmiştir.

1950-1965 yılları arasında yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkan karşılaştırmalı dil bilim yönteminin 16. yy.'daki temsili olan Muhakemetü'l-Lügatayn'de özetle şunlar anlatılmaktadır:

1. Karşılıkları tek sözcük olarak Farsçada bulunmayan Türkçe sözcükler ve bunların yan anlamları,
2. Kafiye özellikleri açısından Türkçenin Farsçadan üstün olduğu,
3. Türkçede bulunan bazı eklerin Farsçada karşılığının bulunmadığı,
4. Pekiştirme olayının Farsçada yer almadığı ,
5. Türkçede olup Farsçada bulunmayan işteş ve ettirgen çatı (Adıgüzel, 2001: 29)

Osmanlı Döneminde Yabancılar Türkçe Öğretimi: Bu dönemde başlayan yabancılar Türkçe çalışmalarının temel nedeni Yeniçeri Ocağına devletin çeşitli kademeleri için yetiştirilme amacıyla alınan gayrimüslim çocuklara Türkçe öğretilmesi gerekliliği olmuştur. Gerek savaş esirleri gerek devlet bünyesinde çalışmak için eğitilen devşirmeler gerek kendiliğinden Müslüman olan bireyler Türkçe öğrenmek için çalışmalarda bulunmuşlardır. Osmanlı Devletinde Türkçe resmi dildi ve bürokraside de çok aktif kullanılıyordu. Osmanlı Devleti sınırlarının üç kıtaya yayılmasıyla birlikte birçok devletle diplomatik, ticari, sosyal ilişkiler kurmaya başladı ve bu da Türkçe öğrenmeye olan ilgiyi çok fazla arttırdı. Avrupalıların çeşitli nedenlerle oluşan Türkçe öğrenmeye yönelik istekleri, Osmanlı Devleti'yle kurdukları siyasi ve ticari ilişkilerin artması Avrupa'da birçok üniversitede de Türkoloji bölümlerinin açılmasına olumlu yönde etki etmiştir. 19. asrın sonlarında ve 20. asrın başlarında gerçekleşen bazı önemli buluşlar, Türkoloji'nin bağımsız bir bilim dalı olarak doğuşunu ortaya çıkarmıştır (Adıgüzel, 2001).

Cumhuriyet Döneminde Yabancılar Türkçe Öğretimi: Bu dönemde kurulan Türk Dili Tetkik Cemiyeti sayesinde Türkçeye verilen önem hızla artmış ve bu dilin öğretilmesi çalışmaları da hız kazanmıştır. Yine bu dönemde yapılan Türkçe öğretim çalışmalarına yaygınlaşan üniversiteler destek olmuştur. Özellikle çeşitli şehirlerdeki farklı üniversitelere bağlı olarak işleyişini sürdüren dil eğitim merkezleri (TÖMER, DEDAM, HÜDİL, DİLMER vb.) Türkçenin öğretilmesi hususunda çok önemli çalışmalar yapmaktadırlar. Türk Dil Kurumu, Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA), Yunus Emre Vakfı da Türk dilinin öğretilmesi alanında etkili çalışmalar yapan diğer kurumlardan bazılarıdır.

Sonuç olarak yabancılara Türkçe öğretimi asırlar boyunca çeşitli nedenler ile aktif bir şekilde süregelmiştir. Köklü bir geçmişe sahiptir. Türkçe tarih boyunca ilgi gören bir dil olmuştur. Özellikle dili kullanan devletlerin dünya açısından güçlü olduğu dönemlerde bu dili öğrenmeye olan istek giderek tırmanmıştır. Yapılan çalışmalarda yabancılara Türkçe öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin Kaşgarlı Mahmud'un yazmış olduğu Divanü Lügati't-Türk'le başladığı ifade edilmektedir. Fakat eğitim örgün olmasa bile önceki yüzyıllarda Türkçenin öğretiminin yapıldığına dair bazı ipuçlarına rastlanmaktadır (Biçer, 2012).

2.5.2. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür Aktarımı İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Türkçe dünya üzerinde en fazla ilgi gösterilen, çeşitli nedenler sonucu yayılma alanını da hızla genişleten diller arasında yer almaktadır. Türkçe öğrenmek isteyenlerin sayısı arttıkça gerek yurt içinde gerek yurt dışında bu işi üstlenecek kurumlar varlık göstermeye başlamışlardır. Özellikle Türkiye ve Avrupa Birliği (AB) ilişkilerindeki bazı gelişmeler bu durumun hızlanmasını sağlamıştır. AB'nin "çokdilli ve çokkültürlü Avrupa" hedefi doğrultusunda ortaya koyduğu bazı dil politikaları olmuştur ve Türkiye de bunlara uyum sağlamak amacıyla Ulusal Ajans kurarak çalışmalarını gerçekleştirmiş ve Türkçeye, birçok AB projesinde ön planda yer alma imkanı sağlamıştır.

Yurt dışı koluna bakılacak olursa bu işi devlet adına resmi bir şekilde gerçekleştiren kurum Yunus Emre Enstitüsüdür. Onu yurt içindeki öncü çalışmalar ile Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan TÖMER izlemektedir. Türkiye'de birçok üniversitede yabancılara Türkçe öğretimi için hizmetler sunan dil öğretim merkezleri açılmaya devam etmektedir.

Kurumlarda açılan birçok sertifika programı, üniversiteler bünyesinde verilen yüksek lisans ve doktora eğitimleri özellikle yine üniversiteler bünyesinde gerçekleşen Erasmus programları ile ülkemize yabancı öğrencilerin gelişinin artmasıyla da bu alan hızla gelişme ve yenileşme yoluna girmeye başlamıştır.

Dil öğretimi dediğimiz şey en doğal yoldan kültür aktarımıdır. Bir dili öğrenen birey salt olarak dilin gramatik yapısıyla ilgilenirse etkili ve verimli bir öğrenme gerçekleşmez. Bir dili öğrenirken o dilin ait olduğu kültürel unsurlara da hakim olmak hem ilgiyi canlı tutacak hem işlevsel bir öğrenme gerçekleştirecektir. Yabancılara Türkçe öğretiminde de amaç dili öğretirken Türk kültürüne ait değerleri de dil öğrenen bireylere aktarabilmektir. Yabancılara

Türkçe öğretimi konusunda YÖK Tez Merkezi kapsamında ulaşılan toplam yüksek lisans ve doktora tez sayısı 125'tir. Bunlardan 11 tanesi özellikle kültür aktarımı konusunda hazırlanmıştır. Bu tezler aşağıdaki şekildedir :

Dağdeviren, İ. (2019) Yabancılar Türkçe Öğretiminde Efsane Türü Metinlerden Hareketle Kültür Aktarımının Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi , Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yeşilyurt, E.T. (2019) Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımında Nasreddin Hoca Fıkralarının B2 Seviyesinde Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gülle, Z. (2019) Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımının Başka Bir Boyutu : Ders Kitaplarının Cinsiyet Tercihi Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türk, H. (2018) Yabancılar Türkçe Öğretiminde Bir İzlen Tasarımı ve Kültürel Öğelerin Hikâye Kitapları Aracılığıyla Aktarımı. Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çetinkaya, E.(2018) Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültürel Unsurlar : Yedi İklim Türkçe Örneği. Yüksek Lisans Tezi , Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Karakuş, O. (2018) Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Metinlerde Değer Aktarımı Referanslarının Yeri. Yüksek Lisans Tezi. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Doğan, G. (2016) Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C1 Seviyesi Ders Kitaplarındaki Metinlerin Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bayraktar, F.B. (2015) Yabancılar Türkçe Öğretiminde Faydalanılan Kitapların Kültürel Unsurların Aktarımı Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Öztürk, A.G. (2015) Dîvânu Lugâti't-Türk'te Yer Alan Atasözlerinin Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımına Katkısı Üzerine Bir Değerlendirme. Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Er, O. (2015) Yabancılara Türkçe Öğretimi Uygulamalarının Kültürel Farkındalık Oluşturma Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Arslan, N. (2014) Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Söz Varlığı Unsurlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Konuyla ilgili yapılmış çalışmalardan bazı örnekler aşağıda verilmiştir :

Keskin ve Okur'un yapmış olduğu Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği adlı bu çalışmada, kültür aktarımının en önemli unsurlarından birisi olan ders kitaplarının dil öğretim sürecindeki işlevi sorgulanmış ve yine bu sorgulamanın sonucunda İstanbul yabancılar için Türkçe öğretimi seti A1, A2, B1 ve B2 ders kitapları baz alınarak belirli ölçütlere göre incelenmiş ve değerlendirilmiştir (Keskin ve Okur, 2013: 1619-1640).

Şeref ve Yılmaz'ın yapmış olduğu Araplara Türkçe Öğretmek amacıyla hazırlanmış , Kaşgarlı Mahmud Türkçe Öğretim Seti'nde Kültür Aktarımı adlı çalışmada, kültürlerarası etkileşim için dil öğretiminin bir araç olduğu düşüncesinden yola çıkılarak Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanmış olan ders kitaplarının kültür aktarımı sürecindeki yeri ve önemi üzerinde durulmuştur. Daha sonra Araplara Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanmış olan Kaşgarlı Mahmut Türkçe Öğretim Seti kültür aktarımı ön plana alınarak analiz edilmiş ve belirli ölçütlere göre değerlendirilmiştir (Şeref ve Yılmaz , 2013: 1479-1498).

Kavanoz ve Ökten'in yapmış olduğu Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimini Hedefleyen Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı adlı çalışmada, yabancı dil öğretiminde kültürün ve dilin birbirine bağlılığı çıkış noktası olarak ele alınıp Türk kültürünün, yabancı dil öğretimi için kullanılan ders kitaplarında hangi şekillerde ortaya konulduğu araştırılmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğreten beş ders kitabının içerik analizi yapılarak, Türk toplumunun kültürel açılardan ne şekilde dile yansıdığı ortaya konulmuş ve böylelikle kültürlerarası öğrenmeyi hangi noktalardan etkilediği belirlenmeye çalışılmıştır (Kavanoz ve Ökten ,2014:845-862).

Bölükbaş ve Keskin'in yapmış olduğu Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi adlı çalışmada, dil öğretiminin kültürler arası karşılaşma alanı olduğu düşüncesi ön plana alınarak yabancı dil olarak Türkçe derslerinde kullanılan, aynı zamanda kültür aktarım araçlarından olan metinlerin bu süreçteki yeri ve önemi sorgulanarak sınıf içi uygulama örneklerine yer verilmiştir (Bölükbaş ve Keskin,2010:221-235).

Açık ve Demir'in yapmış olduğu Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım Ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler adlı çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürlerarası yaklaşımdan hareketle kullanılacak olan metinlerde kültürel öğelerin olmasının gerekliliği vurgulanmış ve Türkçe öğretimi için kullanılacak ders kitaplarında yer alacak metinlerde bulunması gereken kültürel öğeler belirlenmiştir (Açık ve Demir,2011:51-72).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni

Yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma yöntemi incelediği olayları doğal ortamında inceleyen, araştırmacıların kendi yorumlarına, ifadelerine, algı ve düşüncelerine önem veren bir çalışma yöntemidir.

Bu araştırmayı, “Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma.” olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 39).

Wach, E.(2013) doküman analizinin, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemi olduğunu belirtmiştir.

Neuman’a göre (2012,s.224) nitel bir araştırma ele aldığı sorunları, içerisinde oluşup geliştiği değerler sisteminden ayrı düşünerek analiz etmez, durumlara hakim durumda olan ilişkiler bütününi kendi doğal ortamında yorumlamaya ve bunların anlamlarını açıklamaya çalışır.

Kıral, B.(2020,s.170-189) yaptığı çalışmada doküman kelimesi incelendiğinde Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde (2020) “belge”; Oxford Sözlüğünde (2020) ise bir şey hakkında bilgi veren veya bir şeyin kanıtı veya kanıtı olarak kullanılabilen resmi bir kâğıt, kitap veya elektronik dosya olarak tanımlandığını belirtmiştir.

Bu çalışmanın verilerine de nitel bir araştırma yöntemi olan doküman analizi yoluyla ulaşılmıştır. “ Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2011:187). Çalışmada verilerin toplanmasında ders kitaplarının ana kaynaklar olması ve aynı şekilde çalışmanın konusunun da kitapların içeriğinin analiz edilmesiyle ilgili olması sebebiyle doküman analizi kullanılmıştır.

3.2. Evren / Örneklem

Araştırmanın evrenini yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan tüm öğretim setleri, içerisindeki kitaplar oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma örneklemini ise İstanbul Üniversitesi Dil Merkezince hazırlanmış olan ve 2020 ve 2021 yıllarında basılan Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1, B2 ve C+ seviyelerine ait ders ve çalışma kitapları oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Araştırma, İstanbul Üniversitesi tarafından 2020-2021 senelerinde hazırlanan yabancılara Türkçe öğretim seti B1, B2, C+ ders ve çalışma kitaplarının kültürel öğelerin aktarımı konusunda değerlendirilmesi ile oluşacaktır. Kitaplar İstanbul Üniversitesinin internet sitesinden temin edilmiş ve kitaplar içerisindeki metinler ile birlikte bilgisayar ortamında incelenmiş ve çeşitli başlıklar altında analiz edilmiştir. Aynı zamanda yabancılara Türkçe öğretimi ile alakalı kitaplar, tezler, makaleler, bildiriler, konferanslar incelenmiş ve yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili etkileri ele alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Çalışmada, örneklemdeki B1, B2, C+ ders ve çalışma kitaplarındaki metinler yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı açısından değerlendirilmiş ve nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman analizi tekniği(tarama modeli) kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen veriler edebiyat, tarih, coğrafya, sosyal- dini değerler ve batıl inançlar, gündelik hayat, spor, sinema, müzik, mimari, yiyecek-içecek kültürü başlıkları altında incelenmiştir.

Çalışmada, İstanbul Üniversitesi yabancılar için Türkçe ders ve çalışma kitaplarının B1, B2, C+ seviyelerinde hangi kültür öğelerinin kullanıldığının tespit edilmesi, ayrıca tespit edilen kültürel öğelerin seviyelere göre dağılımını tespit etmek amacıyla yapılan incelemede doküman analizi yaklaşımından yararlanılmıştır.

B1, B2, C+ seviyesindeki İstanbul Üniversitesi Yabancılar için Türkçe ders kitaplarında yer alan kültür varlığına yönelik veriler, ders kitaplarında yer alan “ hazırlık çalışması, okuma, konuşma, yazma, dinleme metinleri, metin altı soruları ve dil bilgisi alıştırmaları” vb. bölümlerin incelenmesinden elde edilmiştir ve uygulamanın çerçevesi İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi’nce 2020-2021 senelerinde hazırlanan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1, B2 ve C+ seviyesindeki kitapların ünite konuları ile sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Tarih

Bir millete ait olan maddi ve manevi değerlerin bütününe kültür kavramı adı altında ele alındığını biliyoruz. Tarih kavramına baktığımızda da insanın üretmiş olduğu tüm kültür varlığını kapsadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bir milletin tarihi aslında o milletin sahip olduğu her şey demektir. Kaplan'a göre (2014,s.49) tarih kavramı bir milletin hem geçmişini hem geleceğe mirası hem de bugüne kalmış olan hatırasıdır.

Kültür ve tarih kavramlarının birbirini besleyen, tamamlayan ve asla birbirinden ayıramayacak iki temel kavram olduğunu böylelikle söyleyebiliriz. Kültür aktarımına ilişkin oluşturulan kategoriler göz önünde bulundurulduğunda metinler içerisinde yer alan Türk tarihine ilişkin unsurlara çok fazla yer verilmediği tespit edilmiştir. Elde edilen veriler içerisinde dolaylı olarak Türk tarihiyle ilgili olan örnekler de mevcuttur. Bu nedenle ders ve çalışma kitapları içerisinde geçen milli tarih unsurlarının artırılması konusunda dikkat edilmesi gerekmektedir.

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 , C1 ve C+ Seviyesi Ders Kitaplarında kültürel bir öge olarak tarihin kullanılmasına ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir :

- Türkiye’de çiraklık Selçuklu zamanından bu güne kadar yüzyıllar boyunca küçük işletme kültürünün bir parçası olmuştur.(İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı 2020:86)
- Dünyanın ilk tapınağı Şanlıurfa’dadır ve insanlar tarımla uğraşmaya bu bölgede başlamıştır. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı 2020:18)
- Evliya Çelebi 25 Mart 1611’de İstanbul’da doğdu. Babası Osmanlı İmparatorluğu Sarayı’nda çalışıyordu, bu sayede iyi bir öğrenim gördü. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı 2020:26)
- Türkiye Cumhuriyeti 1923’te kuruldu.(İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı 2020:30)

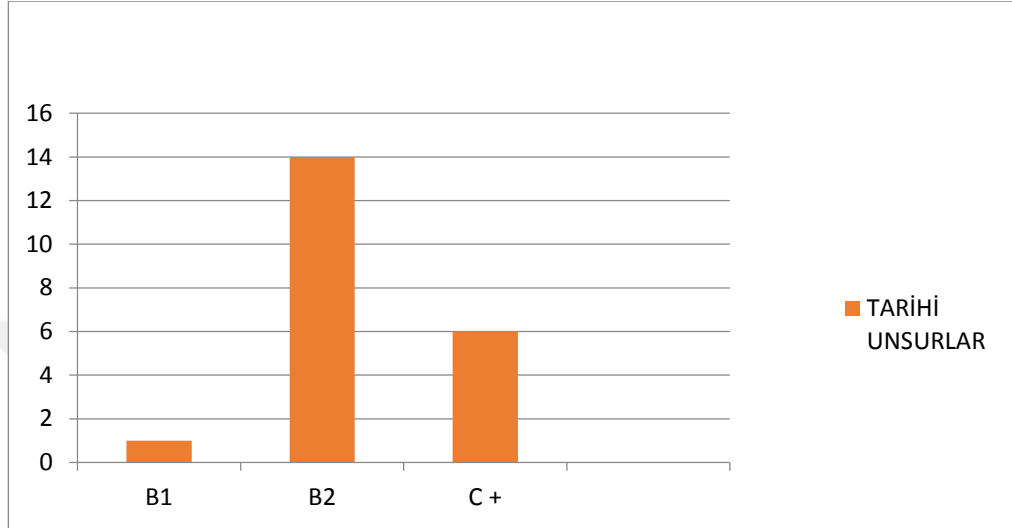
- Parayı ilk kez MÖ 700’de malların alımı için Lidyalılar kullandı.(İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı 2020:51)
- Osmanlı Devleti sınırları içinde belli bir bölgede görevli ve adli konularla ilgilenen kamu görevlilerine kadı denirdi. Bağımsız hukuk adamı olan kadıların nikah, boşanma, miras bölüştürme, cinayet ve tapu işlemleri gibi pek çok farklı alanda görevleri bulunmaktaydı.(İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı 2020:92)
- ...Mısır Piramitlerinden bile daha eski olan Göbeklitepe tarihin en eski ibadet merkezi olarak kabul ediliyor.
- ...bu bölgedeki insanlar tarım için değil ibadet için göçebeliği bırakıp yerleşik hayata geçmişler. Bölgede buğday kalıntıları da bulunmuş... yani insanlar tarım yüzünden yerleşik hayata geçmedi, inançları için tarıma başladı.
- ...tapınağın yapıldığı dönemde hayvanların evcilleştirilmediğini gösteriyor. Yani insanlar o dönemde hâlâ avcılık ve toplayıcılık ile yaşıyordu. Bölgenin çevresindeki insan toplulukları tapınağa ibadet etmek için geliyordu ve ortak törenler düzenliyordu. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı 2020:100)
- Tac Mahal’i, Şehzade Hürrem adıyla da bilinen Hint-Türk imparatoru Şah Cihan, 1631’de, doğum sırasında ölen eşi Ercümen Banu Begüm’ün anısına yaptırmıştır.(İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı 2020:101)
- ...Mihrimah Sultan, Kanuni Sultan Süleyman ile Hürrem Sultan’ın kızıdır ve 21 Mart’ta sabaha karşı doğmuştur. Mihrimah Sultan on yedi yaşına geldiğinde annesi Hürrem Sultan, Mihrimah’a Diyarbakır Valisi Rüstem Paşa ile evlenmek isteyip istemediğini sormuş. Mihrimah Sultan annesine, babası bu evliliği uygun gördüğü için teklifi kabul edeceğini söylemiş. Daha sonra Rüstem Paşa ile evlenmiş ve Diyarbakır’a gitmiş. Mihrimah Sultan’a aşık olan başka bir kişi daha varmış ve o kişi de Mimar Sinanmış. Mimar Sinan aşkını Mihrimah Sultan’a söyleyemediği için aşkını yaptığı camilerde göstermiş... (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, Dinleme Metni 2020:104)

- Sultan Ahmet Meydanı, Bizans Dönemi'nde hipodrom, Osmanlı Dönemi'nde ise at meydanı olarak biliniyordu. Bu meydana tarih boyunca çeşitli yarışlar, gösteriler ve toplantılar yapıldı. Yabancıların Mavi Cami olarak adlandırdığı Sultan Ahmet Cami,on yedinci yüzyılda Osmanlı Padişahı I.Ahmet tarafından yaptırılmıştır.(İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, Dinleme/İzleme , 2020:112)
- Yerebatan Sarnıcı, 565 yılında Bizans İmparatoru I. Jüstinyen tarafından şehre su sağlamak için yaptırılmış.(İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:128)
- Tarihteki ilk para MÖ VII. Yüzyılda Anadolu'da Lidyalılar tarafından basıldı. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:128)
- Anadolu'da ve Avrupa'da madeni paralar kullanılırken MS VI. Yüzyılda Çin'de kâğıt paralar kullanılmaya başlandı. .(İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:128)
- Türkler, yüzyıllar boyunca 12 Hayvanlı Takvim'i kullandı. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı, 2020:12)
- Piri Reis, gerçeğe benzer ilk dünya haritasını çizdi.(İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı, 2020:12)
- Türklerin en eski takvimi,12 Hayvanlı Takvim'dir.(İstanbul Türkçe C1 Ders Kitabı, Dinleme, 2021:12)
- Hicri Takvim, Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göçünü başlangıç olarak almaktadır ve Ay yılına göre hazırlanmıştır. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, Dinleme, 2021:12)
- 12 Hayvanlı Takvim Çinlilerin ve Türklerin kullandıkları en eski takvimdir... Göktürklerde, Uygur Türklerinde, Tuna-Bulgar Türklerinde, İdil Bulgar Türklerinde ve Hun Türklerinde kullanılmıştır. Yılbaşı olarak, gece-gündüz eşitliğinin yaşandığı 21 Mart (nevruz) kabul edilmiştir.(İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:26)

- ...Onların aşkları yüzyıllar boyunca dilden dile dolaşmıştır. Saraya bir cariye olarak getirilen Hürrem zamanla Kanuni'nin gönlünü çalmıştır. Aşklarına Kanuni'nin etrafındaki kimse razı değildir. Fakat ikisi de birbirine o kadar aşıktır ki Kanuni kimseyi umursamadan sarayın geleneklerini bir yana bırakıp sonunda Hürrem'le evlenir. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:36)
- Eskiden, yetkili makamlara bir durumu, şikâyeti ya da dileği belirtmek için yazılan yazılara arzuhâl denirdi...19. Yüzyıl sonlarında arzuhâlciler İstanbul'da genel olarak Beyazıt'ta, Ayasofya Camisi çevresinde, Sultan Ahmet Meydanı'nda, Yeni Cami yakınlarında bulunur, açık havada çalışırlardı. Hasır taburelerde oturan arzuhâlcilerin önlerinde mürekkep, kamyş kalem gibi yazı araçlarının durduğu küçük bir masa, yanlarında da müşterilerin oturacağı birkaç iskemle bulunurdu. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:53)
- Arkeolojik kazılarda M.Ö 3000 yıllarında Sümer, Akad ve Asur medeniyetlerinde farklı bitkiler tedavi amaçlı kullanılmıştır. Dünyaca ünlü hekimlerimiz Lokman Hekim ve İbn-i Sina da çeşitli rahatsızlıkların tedavisinde tıbbi bitkileri kullanmışlardır. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:126)
- Darülfunun, Osmanlı İmparatorluğu döneminde II. Abdülhamit tarafından kurulan üniversitedir... Darülfunun, bugün İstanbul Üniversitesi adı altında eğitimlerine devam etmektedir. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:136)

İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ ders ve çalışma kitaplarında toplam yirmi bir adet tarihi unsura rastlanmıştır. Bunların seviyelere göre dağılımı şu şekildedir :

Şekil 1. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Tarihi Unsurların Seviyelere Göre Dağılımı

4.2. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Coğrafya

Kişilerin yaşadıkları yerler, bu yerlerin coğrafi konumları, iklimi, bitki örtüsü, ekonomik uğraşları yani bu alanda aklımıza gelebilecek birçok şey o kişilerin oluşturduğu toplumun kültürünün şekillenmesinde çok önemli bir misyon üstlenmektedir. Kültür dediğimiz kavram toplumların yaşam alanlarının, fonksiyonlarının farklılaşmasıyla değişiklikler göstermektedir.

İnsan toplulukları yaşadıkları yerlere göre oluşturdukları kültürü de şekillendirmişlerdir. Her ülkenin, şehrin hatta bölgelerin kendi içerisinde farklı fonksiyonları bulunmaktadır. Bu fonksiyonların farklılaşması sonucu toplumların yaşam koşulları değişim göstermekte bu da büyük ölçüde toplumun kültürüne etki etmektedir. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ ders ve çalışma kitaplarında coğrafi unsur olarak farklı şekillerde otuz beş adet şehir, otuz adet ilçe, beş adet mahalle, altı adet semt, dört adet coğrafi bölgenin isimleri kullanılmıştır. İncelenen kitaplarda elde edilen coğrafi verilerin, bireylerin dilini öğreneceği o ülkeyi tanıması açısından zengin örnek çeşitliliğine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 , C1 ve C+ Seviyesi Ders Kitaplarında kültürel bir öge olarak coğrafyanın kullanılmasına ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir :

- Aşağıdaki ilanlara bakalım. Hangi ev sizin için uygun? Konuşalım. (Hazırlık çalışması)

Fatih'te ulaşım araçlarına 10 dakika.

Kadıköy'de acil satılık sıfır daire.

Üsküdar'da sahibinden 3000 TL.

Beylikdüzü'nde 4500 TL kira ile masrafsız lüks daireler. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:8)

- İstanbul'da çalışmaya başladım... Levent'te çalışıyorum. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:9)
- Nerede oturuyorsunuz ya da aileniz nerede oturuyor ? Aşağıdaki konulardan yararlanarak bir metin yazalım. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:12)
- Siz daha önce Ankara'da oturuyor muydunuz? (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:15)
- Afedersiniz, Maslak'a nasıl gidebilirim ? (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:15)
- ...Hoş bulduk İzmir...
- ...Yurdum Bornova'daydı...
- ...Pakistanlı arkadaşlarla İzmir'in en güzel yeri Konak'a gittik. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:17)
- İstanbul'a gelmişken tarihi yerleri de gezdim. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:19)
- Tophane'den geçerken İÜ Dil Merkezine uğrayıp beni de alır mısın ?
İstanbul'dayken her hafta sonu Taksim'e gidiyordum. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:20)
- İstanbul'a ilk geldiğiniz gün nasıldı ? (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:21)
- Taş evler, Mardin şehrinin geleneksel evleridir. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:24)

- Siz neden İstanbul'dan ayrılmakta ısrar ediyorsunuz ?
- İki yıl önce İstanbul'da Türkçe öğrenmeye başladım.
- Onu ziyaret etmeye Ankara'ya gideceğim. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:30)
- İstanbul'da yaşamaya alışıyorum. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:31)
- Ankara Emek bölgesini bilmek...
- Mevsimlik işçi (Trabzon), Garson (İzmir), Hastanede çevirmenlik (İstanbul), Köpek gezdirici(Mersin), Gönüllü öğretmenlik(İstanbul), konuşma etkinliği kategorileri . (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:32)
- Ben altı kardeşli bir ailede, Fırat Nehri'nin kenarında, Munzur Dağları'nın eteğinde küçük bir kasabada büyüdüm. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:34)
- Tatilde Antalya'ya gitmekten vazgeçtik. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:36)
- Ankara için gidiş dönüş uçak bileti aldım.
- İstanbul'da alışveriş merkezlerinin kapanış saatleri genellikle 22.30'dur. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:39)
- İzmir'e gitme dönme uçak bileti aldım.
- Ankara'da restoranlarda yemek yemek çok pahalı. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:45)
- Her tatilde Antalya'ya gitmek zorunda değiliz. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:61)
- Kocaeli'de yaşıyorum...Kocaeli'de çiftçilik yapıyorum. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:71)
- Başka çaresi yoktu İstanbul'dan ayrılmalıydı. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:72)
- Kadıköy'den Taksim'e gitmek için önce vapura sonra da funikülere binmeniz lazım. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:76)
- Başta İstanbul olmak üzere Türkiye'deki bütün şehirleri çok seviyorum. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:86)
- Beraber Sapanca'ya gideceğiz. Orada göl kenarında dinlensen çok rahatlarsın. Dinleme metni. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:94)
- Keşke önümüzdeki yaz Bodrum'a gitsek. Orayı çok merak ediyorum. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:98)

- Adana'dan uçağım kalktı ve bir saat sonra İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı'na indi.
- Mülakatım İstanbul'da Şişli'de çok meşhur bir pazarlama şirketindeydi. Dinleme metni. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:102)
- İstanbul'a gelir gelmez ilk ne yaptın ? (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:103)
- Keşke İstanbul'a gelip de bende kalsaydın. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:107)
- Bakırköy'e gidecekseniz sizi arabayla bırakabilirim. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:111)
- ...Ankara'ya uçakla gideceğim. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:112)
- Akdeniz Bölgesi'nde Toros Dağları'ndaki göçebelerdir. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:114)
- ...Sarıkeçili Yörükleri, kış aylarında Mersin'in Silifke ilçesindeki ormanlık bölgede yaşıyorlar. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:115)
- Nisan ayında Adana sokaklarında portakal ağaçları çiçek açar ve bu çiçeklerin kokusu bütün sokakları kaplar. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:121)
- İzmir'in Çeşme ilçesinde Alaçatı Ot Festivali var.
- İstanbul'da Caz Festivali var.
- Kapadokya Nevşehir'de tarihi bir bölge. Dinleme metni. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:122)
- 9.Alaçatı Ot Festivali Davet Mektubu.Yazma. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:123)
- Hatay çok eski tarihi bir şehir.
- Hatay kocaman bir mutfak. Dinleme/izleme. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:124)
- ...Ankara Üniversitesi'ni kazandım. Öğrenciler genellikle Tunalı ya da Bahçeli'de kalıyorlar. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı, 2020:4)
- Bursa İstanbul Üniversitesi'nde iki sene okudum.
Taksim çevresinde bir ev kiraladım. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı, 2020:6)
- Eskiden İstanbul bu kadar büyük değildi. Adalarda her yere yürüyerek ya da faytonla gidilebiliyordu. Kışın da alışveriş yapmak ya da biraz gezmek için Beyoğlu'na gidiyorduk. Karaköy'den funikülere biniyorduk. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı, 2020:8)

- Ankara’da yaşıyorduk sonra İstanbul’a taşındık.
Ben dün Kordon’da yürürken Merve’yi gördüm. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı, 2020:10)
- Beşiktaş’ta cüzdanımı ve telefonumu çaldılar.
- Beşiktaş’tan Karaköy’e yürüdüm ama çok yoruldum.
- Madonna bir daha İstanbul’a gelmez... (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı, 2020:27)
- Artvin’e gitmek üzere yola çıktık. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı,2020:29)
- Bu hafta birlikte Şile’ye gitsek... Yarın beraber Kilyos’a yüzmeye gitsek. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı, 2020:33)
- Karaköy’deki vapur iskelesine doğru yürümeye başladım.
Kadıköy’e gitmek için vapura binmem gerekiyordu. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı, 2020:42)
- Arkadaşımla Ortaköy’de karşılaştık. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:8)
- Özellikle Türkiye’nin Karadeniz ve Akdeniz Bölgesinde yayla turizmi önem kazanmıştır. Ülkemizin en büyük yaylaları Karadeniz Bölgesi’ndedir. Bu bölgenin en meşhur yaylası da Rize’deki Ayder Yaylası’dır. Ayder Yaylası deniz seviyesinden 1350 metre yükseklikte harika bir doğa güzelliğine sahiptir. Ayder kaplıcaları ve doğal şifalı sularıyla yüzlerce turiste ev sahipliği yapmaktadır. Burada yaşayan halkın en önemli geçim kaynağı arıcılıktır.
- 57 metre uzunluğundaki Fırtına Deresi’nde rafting yapabilir heyecanı doruklarda yaşayabilirsiniz. Dinleme metni. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:11)
- ...İlerde ailece Rize’ye taşınmayı düşünüyoruz.
Bu turda: Konya, Isparta, Bitlis, Rize, Bodrum, Burdur, Afyonkarahisar, Manavgat, Alanya ve Finike’yi gezeceğiz. Dinleme metni. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:16)
- Geçen yaz ailece Ege Bölgesi’ni gezmeye karar verdik. Bu gezimizde İzmir’deki Meryem Ana Evi’ne de uğradık... Böylece Hristiyan dünyası ilgisini Efes’teki bu küçük eve çevirmiş. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:19)
- İzmir’e gittikçe arkadaşlarımı ziyaret ederim.
Bursa’ya gittikçe İskender kebab yerim. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:20)
- Özge, sen daha önce Kuzey Kıbrıs’a gittin değil mi?
...Girne olabilir. Deniz kenarı olduğu için iklimi daha yumuşaktır.
- Dilekkaya Köyü’nün peyniri meşhurdur.

- Beşparmak Dağları'nda St.Hilarion Kalesi var. Kaleyi aynı Sümela Manastırı gibi dağlara oymuşlar.
- Dikarpaz'da çok güzel bir köy ve köyde tarihi bir kilise var.
- Bir de Ercan Havaalanı arkasında bir köyde Kırklar adında 40 kişinin gömülü olduğu bir yatır var. Dinleme metni. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:22)
- ...Biri Bozcaada tatili diğeri Efes turu ve Kuşadası'nda otelde konaklama.
- Efes Antik Kenti ve Meryem Ana Evi'ni görebiliriz.
- Uçakla İzmir'e gideceğiz.
- Çanakkale'ye gidip oradan feribotla Ada'ya geçeceğiz.
- ...Aslında ben bu yıl Antalya'da beş yıldızlı her şey dahil otele gitmek istiyorum. Dinleme/izleme. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:24)
- ...Bursa'ya gezi düzenlendi. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı,2020:33)
- Ankara'ya gelene kadar yanımdaki kadın durmadan konuştu. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:39)
- Deniz taksiler sadece İstanbul Boğazı ve Adalar kapsamındaki iskelelerde kullanılmaktadır. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:50)
- Dün Taksim'de Ankara'da yaşayan arkadaşım ile karşılaştım.
- Adana'da yaşayan teyzem yarın İstanbul'a gelecek. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:57)
- İstanbul'un tarihi ilçelerinden biri olan Fatih'te birçok lezzeti tadabilirsiniz. Vefa Sementi'nde bulunan Sevda Gazozcusu herkesi şaşırtıyor. Küçük dükkanında Adana Zaman Gazozu'ndan, Denizli Zafer Gazoz'una, Şanlıurfa Gazozu'ndan Eskişehir'de üretilen Laçın Gazoz'una, Niğde Gazozu'ndan, Safranbolu'da üretilen Bağlar Gazozu'na kadar hemen her şehirden gazoz var. Dinleme metni. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:63)
- Gaziantep hem tarihi hem yemekleriyle ziyaret edilesi bir şehir. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:67)
- Tekirdağ yöresine ait bu türkü...
- Bu türkü Erzurum yöresine aittir.
- Bu türkü Mersin yöresine aittir. Dinleme metni. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:69)
- Karadeniz kemençesi Türkiye'de Karadeniz ve Marmara bölgelerinde...(İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:72)
- ...Kayseri'de bir cinayete şahit oldu. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:77)

- Samsun'un Bafra ilçesinde...
- Şanlıurfa'dan Eskişehir'e taşınan sınıf arkadaşımı... (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:85)
- Konya'da bulunan Mevlana Müzesi artık ücretsiz. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:87)
- Bursa'nın Osmangazi ilçesinde...(İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:90)
- Peribacaları, Kapadokya bölgesinde bulunan doğal yapılara verilen isimdir. Kapadokya çevresindeki yanardağlardan püsküren lavlar bölgeyi kaplamıştır. Peribacaları milyonlarca yıl boyunca akarsuların ve rüzgarın bu lavları aşındırması ile şekillenmiştir. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:96)
- Geçen yıl Pamukkale'ye gittim. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:97)
- Beyoğlu, İstanbul'un en kalabalık ilçelerinden biridir. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:98)
- Biri Üsküdar'da biri Edirnekapı'dadır.
- Diyarbakır Valisi Rüstem Paşa ile evlenip... Dinleme metni.(İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:104)
- Hafta sonu Sapanca'ya gidelim. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:109)
- Pamukkale Türkiye'deki en ünlü kaplıca yerlerinden biridir. Denizli'de bulunmaktadır. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:114)
- Ahmet Antalya'ya ağustos ayında gitmek zorunda olduğunu söyledi...(İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı,2020:115)
- İstanbul çok güzel bir şehir ne var ki çok kalabalık. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:120)
- Tatilde İzmir'e ve Antalya'ya gittim ayrıca eski bir arkadaşımı da ziyaret ettim. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:129)
- Salda Gölü Burdur'da bulunuyor. 184 metreye ulaşan derinliği ile Türkiye'nin en derin göllerinden biridir. Türkiye'nin Maldivleri olarak tanınıyor. Sığır Kuyruğu adında bir bitki türü dünyada sadece Salda Gölü etrafında yetişiyor. Salda Gölü, Mars'ın coğrafi özelliklerine benzer iki yerden biri. Dinleme metni. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:130)
- Efes ve Alaçatı İzmir'de...(İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı, 2020:8)
- Kapadokya'da çok güzel bir otelde kalındı.
Yalova'ya deniz otobüsüyle gidildi. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı, 2020:11)
- Marmaris'e gideceksiniz. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı,2020:17)

- D n Taksim’de Almanya’da yaşayan arkadaşımla karşılaştım. (İstanbul Türkçe B2  alışma Kitabı, 2020:19)
- Bir sonraki uçakla İzmir’e gidecek. (İstanbul Türkçe B2  alışma Kitabı, 2020:20)
- İş  ıkışı bazen üniversitedeki arkadaşlarımla Taksim’de bulurur...(İstanbul Türkçe B2  alışma Kitabı, 2020:30)
- Arkadaşım o an Antalya’da havanın çok sıcak olduğunu söyledi.
Antalya’ya ne zaman gidiyorsunuz? (İstanbul Türkçe B2  alışma Kitabı, 2020:34)
- Yazın Marmaris’e tatile gittim...(İstanbul Türkçe B2  alışma Kitabı, 2020:35)
- Yozgat’a hiç gitmedim...(İstanbul Türkçe B2  alışma Kitabı, 2020:42)
- Geçen yıl ilk kez Yozgat’a gittik. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:21)
- O d n Ankara’dan dönecekti...(İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:9)
- Eskiden İstanbul’a bütün kış kar yağarmış.
Duyduğuma göre Yozgat’a taşınmışsın.
Ne zaman Mersin’e gitsek tantuni yiyormuşuz. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:32)
- Ne zaman İstanbul’a gelsem mutlaka Kanlıca’ya yoğurt yemeye giderdim. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:33)
- Ben İstanbul’a taşınmadan önce Konya’da yaşıyordum. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:34)
- Okuldakiler hep beraber Çanakkale gezisine gideceklermiş...(İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:38)
- Mersin’in aksine Artvin’de sıcaklık hiçbir zaman otuz dereceyi geçmez. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:66)
- Yarın bu saatlerde Ankara’ya gitmiş olacağım. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:73)
- Osman Kaplan, Denizli’nin  ivril ilçesinde marangozluk...
- İzmir’de dillere destan bir nişan yaptı.
- ...Adanalı Cem Postacı’nın peşini de aksilikler bir türlü bırakmadı.
- Denizli’nin Sarayköy ilçesine bağlı Tırkaz köyünde... (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:87)
- Ankara’ya gitmek için... Zaten İstanbul’a çok yakın. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:95)
- Yeşilçam sineması, ismini İstanbul’un Beyoğlu semtinde Taksim’e yakın bir yer olan Yeşilçam Sokağı’ndan almıştır. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:104)

- Antalya’da hava çok sıcak ve nemliydi. (İstanbul Türkçe C1 Ders Kitabı, 2021:114)
- ...Antalya’da düzenlenen Türkiye’nin en önemli film festivallerinden biridir. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:118)
- Dün seni Taksim’de gördüm.
Eskiden biz her yaz Gökçeada’ya giderdik. (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı, 2021:5)
- Bornova’da temmuz ayı çok sıcak olurdu. (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı, 2021:6)
- Motor, Adalar’a doğru yol almaya başlamıştı. (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı, 2021:8)
- Biz Bursa’dan ayrılmadan önce kar yağmaya başladı. (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı, 2021:9)
- ...Aslen Diyarbakırlı olan dedemin bana anlattığı...
- Sevdikleriyle vedalaşan Garip Erzurum’a gelmiş...
- ...Erzurum ve Kars üzerinden Tiflis’e ulaşmış. (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı, 2021:11)
- ...İzmir’deki psikoloğun bilgilerini hemen gönderiyorum. (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı, 2021:15)
- Hiç İstanbul’da bulunmuş muydunuz? (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı, 2021:16)

Tablo 1. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Coğrafi Unsurların Seviyelere Göre Dağılımı

	Şehir	İlçe,semt, köy	Yer Şekilleri	Turistik Yer	Coğrafi Bölge
B1	45	29	5	24	1
B2	50	24	10	37	6
C +	28	9	1	6	-
Toplam	123	62	16	67	7
					*275

4.3. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Mimari

Rapoport'a göre (1969a) ,çevremizde mevcut olan konutların oluşturulma biçimleri sadece o çevrenin fiziki yapısıyla alakalı değil aynı zamanda içinde bulundukları toplumun sosyal-kültürel değerleriyle alakalıdır.

Konutlar gibi bir toplumda gördüğümüz diğer mimari yapılar da toplumların tarihi, yaşantıları, değerleri, inanışları kısacası kültür ana başlığı altında görebileceğimiz tüm alt başlıklar ile ilgili ipuçlarını bünyesinde barındırabilir. Mimari zaman içinde o toplumda hüküm sürmüş uygarlıkların izlerini de bizlere ulaştıran en önemli kültürel öğelerdendir.

Bir toplumun estetik anlayışı, inançları, değerleri, sosyal ve kültürel yaşantısı o toplumun oluşturduğu mimari yapıları doğrudan etkilemektedir. Mimari kategorisine ait bulgular incelendiğinde bunların daha çok evrensel kültüre yönelik olduğu ve kaynak Türk kültürüne yönelik daha az mimari unsur içerdiği tespit edilmiştir. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ ders ve çalışma kitaplarında toplam otuz altı adet mimari unsura rastlanmıştır.

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 , C1 ve C+ Seviyesi Ders Kitaplarında kültürel bir öge olarak mimarinin kullanılmasına ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir :

- Taş evler, Mardin şehrinin geleneksel evleridir. Eski Mardinliler bu evleri bölgedeki özel sarı bir taş ile inşa etmişlerdir. Mardin'in taş evleri genelde bir veya iki katlıdır. Evlerin çatısı düzdür... Taş evlerin büyük balkonları ve terasları vardır. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:24)
- İstanbul'da ilk önce Topkapı Sarayı'nı görmelisin. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı, 2020:20)
- Yarın Galata Kulesi'nin önünde buluşacağız. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:10)
- Dünyanın ilk tapınağı Şanlıurfa'dadır...(İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:18)
- Vatikan Meryem Ana Evi'ni kutsal bir yer olarak ilan etmiş. Meryem Ana Evi mütevazı bir ev. Girişin karşısındaki duvarda Meryem Ana'nın büyükçe bir heykeli var... Evin duvarlarındaki resim ve ikonların birçoğu, çok eski tarihi eserler. Evin

duvarlarında Meryem Ana'nın resimleri var. Meryem Ana evinin bir bölümünde Müslümanların namaz kılmaları için küçük bir yer de bulunuyor. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:19)

- Beşparmak Dağları'nda St.Hilarion Kalesi var.Kaleyi aynı Sümela Manastırı gibi dağlara oymuşlar.

Dipkarpaz'da çok güzel bir köy ve köyde tarihi bir kilise var.

...Kırklar adında 40 kişinin gömülü olduğu bir yatır var. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:22)

- Efes Antik Kenti ve Meryem Ana Evi'ni görebiliriz. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:24)
- ...Konya'da bulunan Mevlana Müzesi artık ücretsiz. Zamanında Mevlâna dergâhı olarak kullanılan müzede Mevlâna Celâleddin Rumi'nin türbesinin yanı sıra eşyaları, değerli el yazmaları da bulunuyor. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:87)
- Göbeklitepe tarihin en eski ibadet merkezi olarak kabul ediliyor.
- Klaus Schmidt: Tapınağın duvarlarında çeşitli hayvan figürleri ve heykelleri bulunuyor.
- Göbeklitepe kültürel ve dini bir yerleşim bölgesiydi. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:100)
- Aşağıdaki yapılardan hangilerini biliyorsunuz? Bu yapıların inşa edilmesinin sebebi nedir? Çanakkale Şehitliği, Sultanahmet Camii. Hazırlık Çalışması. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:101)
- Tac Mahal, Hindistan'ın Agra kentindeki Yamuna Nehri'nin doğusunda 75 metre yüksekliğinde, saf mermerden yapılmış bir anıt mezardır. Tac Mahal'i Şehzade Hürrem adıyla da bilinen Hint-Türk imparatoru Şah Cihan, 1631'de, doğum sırasında ölen eşi Banu Begüm'ün anısına yaptırmıştır. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:101)
- Resimlerdeki mimari yapılardan hangilerini biliyorsunuz? Sizce bu yapıların ortak özelliği nedir? Kırım Cuma Han Camii, Süleymaniye Camii-İstanbul ,Taş Köprü-Üsküp, Mihrimah Sultan Camii-İstanbul, Selimiye Cami-Edirne). (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:104)
- İstanbul'da iki tane Mihrimah Sultan Camii bulunmaktadır. Üsküdar'daki Mihrimah Sultan Camii'nin içinde bir han ; Edirnekapı'daki Mihrimah Sultan Camii'nin içinde ise bir hamam bulunur. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:104)

- Sultan Ahmet Meydanı, Bizans Dönemi'nde hipodrom, Osmanlı Dönemi'nde ise at meydanı olarak biliniyordu. Bu meydanda tarih boyunca çeşitli yarışlar, gösteriler ve toplantılar yapıldı... Bu meydanda iki önemli yapı var bunlar Sultanahmet Camii ve Yerebatan Sarnıcı.
- Yabancıların Mavi Cami olarak adlandırdığı Sultan Ahmet Cami, on yedinci yüzyılda Osmanlı Padişahı I.Ahmet tarafından yaptırılmıştır.
- Bu camiye yabancıların mavi cami demelerinin sebebi camide mavi, yeşil ve beyaz renkli İznik çinilerinin bulunması. Sultanahmet Camii ve Külliyesi Osmanlı Dönemi'nde medreseler, dükkanlar, hamam, çeşme, türbe, hastane, ilkokul ve daha başka yapılardan oluşmaktadır.
- Yerebatan Sarnıcı 565 yılında Bizans İmparatoru I.Jüstinyen tarafından şehre su sağlamak için yaptırılmış... Sarnıcın içinde mermer sütunlar bulunuyor ve bu sütunlar batıyormuş gibi görüldüğü için halk arasında bu yapıya Yerebatan Sarnıcı deniyor.(İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, Dinleme/İzleme, 2020:112)
- Efes antik bir şehir. Neredeyse sekiz bin yıllık bir tarihi var. Antik şehirde kütüphane, tiyatro, evler, tapınak ve çeşme gibi kalıntılar varmış. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı, 2020:8)
- İstanbul'a ilk defa gelen Papa Ayasofya'yı gezdi.
- Topkapı Sarayı'ndan çalınan mücevherleri bulan polise ödül verildi. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı, 2020:19)
- Topkapı Müzesi'ne her gidişimde saatler bölümüne uğramadan edemezdim.
- (İstanbul Türkçe C+Ders Kitabı, 2021:9)
- Arzuhâlciler İstanbul'da genel olarak Beyazıt'ta, Ayasofya Camisi çevresinde, Sultan Ahmet Meydanı'nda, Yeni Cami yakınlarında bulunur. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:53)
- ...tarihi Aspendos Tiyatrosu'nda düzenlenmeye başlayan konserler ve tiyatrolar...
- (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:118)

Tablo 2. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Mimari Unsurların Seviyelere Göre Dağılımı

	MİMARİ UNSURLAR
B1	2
B2	29
C+	5
TOPLAM	36

4.4. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Müzik

Kaplan'a göre (2005:81) her topluluğun bireylerini birleştiren ve bütünleştiren, o topluluğun iç dünyasını bizlere yansıtan kendilerine has müzikleri vardır.

Müzik bir toplumun kültürel kimliğidir diyebiliriz. Bir toplumdan, kimsin, kimlendensin sorularına yanıt almak istediğimizde müziğin kapısını mutlaka çalmamız gerekmektedir. Kültürel kimlik oluşturma, geliştirme, koruma, geleceğe aktarma açısından müzik oldukça önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, ve C + ders ve çalışma kitaplarında kırk üç adet müzik unsuruna rastlanmıştır. Elde edilen veriler kitap seviyelerine göre dengeli bir şekilde dağıtılmamıştır.

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C+ ders ve çalışma kitaplarında kültürel bir öge olarak müziğin kullanılmasına ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir:

- Sezen Aksu şarkı sözleri yazmasıyla meşhurdur. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:44)
- Uzmanlara göre Türk müziğindeki nihavent ve rast makamları akıl hastalarına ve felçli insanlara; hüseyini makamı ise otistik hastalara iyi gelmektedir.
- (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:66)
- Aşağıdaki müzik aletlerinin isimlerini biliyor musunuz ? Hazırlık çalışması. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:65)

- Türk müziği denildiğinde üçtür müzikten bahsedilebilir. Bunlardan en bilineni Türk halk müziğidir.
- ...Türk halk müziğindeki eserlere genel olarak türkü adı verilir ve bu türkülerin bazıları anonimdir. Âşık Veysel Şatıroğlu, Neşet Ertaş ve Âşık Mahzuni Şerif gibi isimler kültürel değerleri kuşaktan kuşağa aktaran âşıklardan bazılarıdır. Âşıklar bağlama çalar ve türkülerini kahvehanelerde ya da köy toplantılarında canlı olarak söylerler.
- Türk sanat müziği, Osmanlı döneminde ortaya çıkmıştır ve günümüzde klasik Türk müziği ya da Türk musikisi olarak bilinmektedir... Klasik Türk müziğinde makamlar bulunmaktadır. Özellikle 18.yüzyıldan itibaren zirveye ulaşan klasik Türk müziğinin modern temsilcileri, Saadettin Kaynak, Safiye Ayla, Müzeyyen Senar ve Zeki Müren'dir. Def, keman, ney, kanun ve klasik kemençe Klasik Türk müziğinde kullanılan enstrümanlardır.
- ...Bu etkileşimlerin ve değişimlerin sonucunda Türk pop müziği ortaya çıkmıştır... Sezen Aksu, Sertab Erener ve Tarkan Türk pop müziğinin en tanınmış şarkıcılarındandır.
- 1960'lı yıllarda popüler müzik türlerinde değişimler meydana gelmiştir ve iki farklı müzik türü ortaya çıkmıştır. Avrupa'daki müzik tarzlarından etkilenen müzisyenler Anadolu'nun halk müzikleriyle, yabancı ülkelerdeki popüler müzik türleri arasında bir bağ kurmuşlar ve Anadolu Rock türünün ortaya çıkmasını sağlamışlardır. Erkin Koray ve Barış Manço bu müzik türünün en önemli temsilcilerindendir. Aynı dönemde arabesk müzik türü de geniş kitlelerin ilgisini çekmiştir. Orta Doğu müziğinden etkilenen müzisyenler aşk, ölüm, mutluluk, yalnızlık, kader, sabır, sevgi, dostluk ve yokluk gibi evrensel temalarda eserler üretmişlerdir. İbrahim Tatlıses, Orhan Gencebay, Ferdi Tayfur ve Müslüm Gürses bu müzik türünün mimarlarıdır. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:66)
- Türk kültürünün önemli unsurlarından biri olan türkülerin sosyal hayatta yeri çok önemlidir. Türküler aşk, ölüm, ayrılık, doğa olayları, gurbet, güzellik gibi konuları anlatabilir.
- İlk türkü Yüksek Yüksek Tepelere...
- Diğer türkünün adı Sarı Gelin...
- Son türkü Silifke'nin Yoğurdu... Dinleme metni. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:69)

- Aşağıdaki türkünün sözlerini uygun şekilde tamamlayalım. Daha sonra türküyü araştıralım. Dinledikten sonra cevaplarımızı kontrol edelim. Aşık Veysel-Uzun İnce Bir Yoldayım,Yazma etkinliği. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:69)
- Türküler Anadolu’da yaşayan insanların acısını, sevincini, özlemini anlatan şarkılardır. Her türkünün bir hikayesi vardır. Bugün de sizlere Misket türküsünün hikayesini anlatıp türküyü seslendireceğim. Dinleme-İzleme. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:70)
- Karadeniz Kemençesi, kemana benzeyen yaylı bir çalgıdır ve üç teli vardır. Gövdesi farklı ağaçlardan yapılır. Karadeniz kemençesi, Türkiye’de Karadeniz ve Marmara bölgelerinde ve Yunanistan’daki göçmen köylerinde kullanılmaktadır. Türkiye’de Karadeniz kemençesiyle çalınan türkülere insanlar horon isimli özel bir dansla eşlik ederler. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:72)
- Evet, ben gitar dışında bağlama ve ut da çalabiliyorum.
- Albümde Türk Sanat Müziği’nin klasik eserlerini yeniden yorumladım.
- Nasıl Geçti Habersiz ve Benzemez Kimse Sana gibi Türk Sanat Müziği’nin unutulmaz eserleri... (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı, 2020:24)
- Anadolu’da ayrılık türküleri asırlardır... (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:113)
- Anadolu’nun Kayıp Şarkıları belgeseli, Anadolu’daki farklı medeniyetlerin eseri olan ve yüzyıllardır söylenegelen şarkıların izini sürdü...
...Örneğin hep birlikte bir iş yaparken, ölen bir kişinin arkasından ağlarken ya da soğuk havada ısınmak için dans ederken söylenen türküleri oradaki kişilerden dinledim. Dinleme metni. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:114)
- Daha sonra Şah Senem’in düğününün otuz dokuzuncu gününde aşık kıyafeti giyerek düğün evine gitmiş, saz çalıp türkü söylemiş...(İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı, 2021: 11)

Tablo 3. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Müzik Unsurların Seviyelere Göre Dağılımı

	MÜZİSYEN	ENSTRÜMAN	MAKAM	TÜR	ESER
B1	1	-	3	-	-
B2	17	9	-	3	7
C+	-	1	-	2	-
TOPLAM	18	10	3	3	7
					43

4.5. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Sinema

Sinema denilen şey aslında onu üreten kişilerin çevresinde gördüklerini, yaşadığı olayları, kendi süzgecinden geçirerek algıları ve değer yargıları eşliğinde ifade ediş şekillerinden doğan bir sanat dalıdır. Sinema topluma ait bir sanat dalıdır, onun ürünüdür ve onunla birlikte kendisini değiştirir ve geliştirir. Haliyle onu üreten bireylerin ait olduğu toplumun düşüncelerini ifade ediş biçimlerini, değerlerini, inançlarını, coğrafi ve tarihi dokusunu içerisinde barındırmaması gibi bir durum mümkün değildir.

İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C+ ders ve çalışma kitaplarında toplam yirmi sekiz adet sinemaya ait unsurlara rastlanmıştır.

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C+ Seviyesi Ders Kitaplarında kültürel bir öge olarak sinemanın kullanılmasına ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir :

- ...artık aramızda olmayan sporcunun hayatını anlatan film de izleyicilere sporcunun bu sevgiyi nasıl hak ettiğini anlatıyor. Film, Naim Süleymanoğlu'nun çocukluğundan başlayarak ailesini, spora başlama hikayesini, sıkıntılarını ve başarılarını konu ediniyor. Cep Herkülü Naim filmi vizyona girdiği tarihten itibaren büyük ilgi gördü...(İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020: 89)
- Altın Portakal Film Törenlerinde yine yıldızlar geçidi vardı... (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020: 89)

- Yazlık sinemalar 1970’li yıllarda henüz her evde televizyon yokken ortaya çıkmıştır... Bu sinemalarda Yeşilçam filmlerinden yabancı filmlere kadar birçok türde film gösterilirdi. Türkan Şoray, Cüneyt Arkın, Kadir İnanır gibi oyuncuların oynadığı filmler eş, dost , akraba ile sıcak yaz akşamlarında hep beraber izlenirdi... Yazlık sinemalarda insanlar beyaz perde önündeki sandalyelere, taburelere ya da kendi getirdikleri minderlere otururdu...Yazlık sinemalarda vizyona girecek film duyuruları da şimdiki sinemalardan farklıydı. O haftanın yeni filmini insanlara haber vermek için mahalle aralarında üzeri film afişleriyle donatılmış bir araba dolaşırdu... Dinleme metni.(İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021: 102)
- Türk sineması yüz yılı aşkın bir tarihe sahiptir.1914 yılında Fuat Uzkınay’ın çektiği Ayastefanos’taki Rus Abidesinin Yıkılışı adlı belgesel Türk Sineması’nın ilk eseri kabul edilirdi.
- 1950’li yılların başında izleyiciyle buluşan Çılgık filmi ilk Türk korku filmi olurken, yönetmenliğini Muhsin Ertuğrul’un yaptığı 1953 yapımı Halıcı Kız filmi ise Türk sinema tarihinin ilk uzun metrajlı renkli filmi oldu.
- Türk sinemasının altın çağı olarak da bilinen Yeşilçam Sineması dönemi bu yıllara damgasını vurdu.Türk sinemasının Hollywood’u olan Yeşilçam dönemi, Türkiye’de sinemanın en üretken olduğu zamanlar olarak kabul edilir.
- ...Yeşilçam filmlerinin kendine has, samimi bir yanı vardı bu sayede filmler seyirciyi kendine bağlamıştı...Yeşilçam filmlerinde olaylar kronolojik bir akış içinde, neden ve sonuç ilişkisine dayalı olarak düzenlenirdi.Aile hayatı, aşk, sevgi, özlem ve fedakarlık bu filmlerin ana konularını oluştururdu.
- Uzak(2002), Takva(2005), Yaşamın Kıyısında(2007), Üç Maymun(2010) ve Bir Zamanlar Anadolu’da (2011) gibi birçok film uluslar arası arenada ödüller aldı ... (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021: 104)
- Metni okuyalım.Aşağıdaki sorulara cevap verelim.
Metinde hangi soruların cevabı var ? İşaretleyelim. (Dünden Bugüne Türk Sineması metni ile ilgili olarak oluşturulan sorular, etkinlikler). (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021: 105)
- Selvi Boylum Al Yazmalım bugüne kadar Türkiye’de çekilmiş en iyi aşk filmidir. 1977 yapımı olan bu film Türk sinemasının tarihinde en iyi yapımlardan biri olarak gösterilmektedir. Atıf Yılmaz tarafından yönetilen, başrollerinde Kadir İnanır ve Türkan Şoray’ın oynadığı film Cengiz Aytmatov’un Kırmızı Eşarp adlı romanından sinemaya uyarlanmıştır.

Filmde köylü kızı Asya ile kamyon şoförü İlyas'ın dağlarda başlayıp daha sonrasında kısa bir süreliğine mutlu bir evliliğe dönüşen aşkı anlatılmaktadır... Filmin sonunda Asya'nın İlyas'ı değil Cemşit'i tercih etmesi beklenmedik bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Filmde Asya karakterini canlandıran Türkan Şoray, Türk sinemasında Sultan lakabıyla anılmaktadır. Güzelliği dillere destan olan oyuncu toplamda 222 filmde yer alarak dünyada en çok filmde yer alan kadın oyuncu olmuştur. İlyas karakterini de Kadir İnanır canlandırır ki o da Türk sinemasının en yakışıklı aktörü olarak bilinir. Bu ikili aşk filmlerinde birbirlerine en çok yakışan çift olarak bilinir ve birlikte oynadıkları 12 film bulunmaktadır. Dinleme metni. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021: 108)

- Anadolu'nun Kayıp Şarkıları belgeseli, Anadolu'daki farklı medeniyetlerin eseri olan ve yüzyıllardır söylenegelen şarkıların izini sürdü... Bugünkü konuklarımız belgeselin ödüllü yönetmeni Nezih Ünen... Dinleme metni. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:114)
- ...Dünyaca ünlü yönetmen, milli gururumuz Nuri Bilge Ceylan'ın son filmi Kış Uykusu bu hafta gösterime girdi. Film Cannes Film Festivali'nde Nuri Bilge Ceylan'a en iyi film ödülünü kazandırmıştı. Kendisi bu film için en iyi çalışmam ifadesini kullandı. Senaryo, oyunculuklar ve görüntüler oldukça başarılı bulundu ki Ceylan'a ödülü kazandıran da buydu...(İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:116)
- Uluslararası Antalya Altın Portakal Film Festivali,1964 yılından bu yana Antalya'da düzenlenen Türkiye'nin en önemli film festivallerinden biridir. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, 2021:118)
- Ünlü yönetmen Fatih Akın ile Röportaj... Son filmin Paramparça ile ödülleri topladı... (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı, 2021:29)
- Cannes'da 'En İyi Kadın Oyuncu', Altın Küre'de 'En İyi Yabancı Film'... (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı, 2021:29)
- ...Gümüş, Ezel, Aşk-ı Memnu, Kara Para Aşk, Kara Sevda gibi dizileri izledim bitirdim. En son Çukur dizisini izledim... (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı, 2021:32)

Tablo 4. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Sinema Unsurlarının Seviyelere Göre Dağılımı

	FİLM	OYUNCU	YÖNETMEN	FESTİVAL	RÖPORTAJ
B1	-	-	-	-	-
B2	1	-	-	1	-
C+	12	3	6	3	2
TOPLAM	13	3	6	4	2
					28

4.6. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Edebiyat

Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan temel iletişim aracıdır. Edebiyatın ana malzemesi de elbette ki dildir. Aynı şekilde kültürel değerlerin aktarımını sağlayan temel araç da dildir. Böylelikle dilin hem kültürün bir parçası hem de onun taşıyıcısı olduğunu rahatlıkla söylemek mümkün olmaktadır.

Edebiyat toplumların duygu ve düşüncelerini ifade edebilmeleri için oluşturdukları en kıymetli araçlarıdır. Edebiyatla toplumlar derinlerde gizli kalmış duygu ve düşüncelerini, tarihini, değerlerini, kısacası o toplumu şekillendiren, toplum için derin izler bırakmış her şeyi gün yüzüne çıkarırlar ve estetik bir şekilde ifade ederler.

Edebiyat alanında ortaya konulan ürünleri, edebi şahsiyetleri, topluma ait olan o dilin inceliklerini, anlam özelliklerini yansıtan yapılarını inceledikçe o toplumun kültürel yapısına da ışık tutmuş olacağız. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C+ Seviyesi Ders Kitaplarında kültürel bir öge olarak edebiyatın kullanılmasına ilişkin bulgular edebi eserler, edebi kişiler, edebi türler ve terimler gibi başlıklar altında incelenmiştir bunlar aşağıdaki gibidir :

Önemli Edebi Şahsiyetler ve Edebi Türler :

- Şiir. **Aşık Veysel, Uzun İnce Bir Yoldayım** (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:69)
- **Orhan Pamuk** Okuyucuları ile Buluşuyor.

- **Orhan Pamuk** yeni yayınlanan romanı **Kırmızı Saçlı Kadın**'ı imzalamak için 13 Kasım'da okuyucularıyla buluşuyor. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı, 2020:86)
- ... Bu gezilerini **Seyahatnâme** adlı eserinde anlattı. Bu eser 10 ciltten oluşmaktadır ve içindeki tarihi, coğrafi ve kültürel bilgiler sebebiyle Türk kültür tarihi ve gezi edebiyatı konusunda çok önemli bir yere sahiptir. **Evliya Çelebi**, Seyahatnâme'de İstanbul, Anadolu, Orta Doğu, Doğu Avrupa, Balkanlar, Kuzey Afrika ve Arap Yarımadası'nın bazı bölgelerini anlatır. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:26)
- ...**Mevlâna Celâleddin Rumi**'nin türbesinin yanı sıra eşyaları, değerli el yazmaları da bulunuyor. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:87)
- **Masallarda ve efsanelerde** çok uzun boylu, insana benzeyen varlıklara dev adı verilir.
- Eski zamanlarda insanlar kanatlı, çok güzel ve iyi kalpli yaratıklar olan **perilerin** onlara yardım edeceğine inanıyorlardı. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:96)
- **Haldun Taner , Öykü , On İkiye Bir Var** (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:9)
- **Leyla ile Mecnun hikâyesi , Mesnevi ,** Dinleme metni. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:34)
- Ünlü Aşıklar ve Aşk Mektupları , **Kanuni Sultan Süleyman ve Hürrem Sultan.**
- 'Ben Allah'ın yarattığı bu kâinat içinde kaybolmuş birisiydim. Ömrümün baharını sizin mücevher kutunuzdaki bir inci olarak korumanız altında yaşadım. (...) Ben sadece sizin yanınızda huzur bulabiliyorum. Sizin yanınızda olmaktan duyduğum mutluluğu anlatmaya kalemler yetmez. Sizinle birlikte olduğumuz anların hatırası, sizin yanınızda geçirdiğim günlerin anısı, gönlümde hep yaşamaktadır. Hiç olmazsa sizinle yaşadıklarımız, sizinle ortak anılarımız sayesinde biraz olsun teselli bulabilmekteyim. Sizden ayrı kaldığımda dermanım, takatim kalmıyor. Kimse acılarımı dindiremiyor.' (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:36)
- **Nazım ve Piraye ,** 'Herkes selam sana hasret.' Nazım'ın şiirlerine konu olmuş **Kerem ile Aslı, Tahir ile Zühre, Ferhat ile Şirin** gibi : Nazım ile Piraye.
'Sen benim kuvvet , iyilik, akıl, hareket, sanat, insanlık, yurtseverlik bende bulunan ne kadar iyi şey varsa hepsinin kaynağısın. Eğer sana hayatımda hiç olmazsa dört beş sene önce rastlasaydım şimdikinden beş kat kuvvetli, iyi bir insan ve verimli bir şair olurum. Senden önceki hayatımı bu bakımdan kaybedilmiş bir ömür parçası sayıyorum.' (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:37)

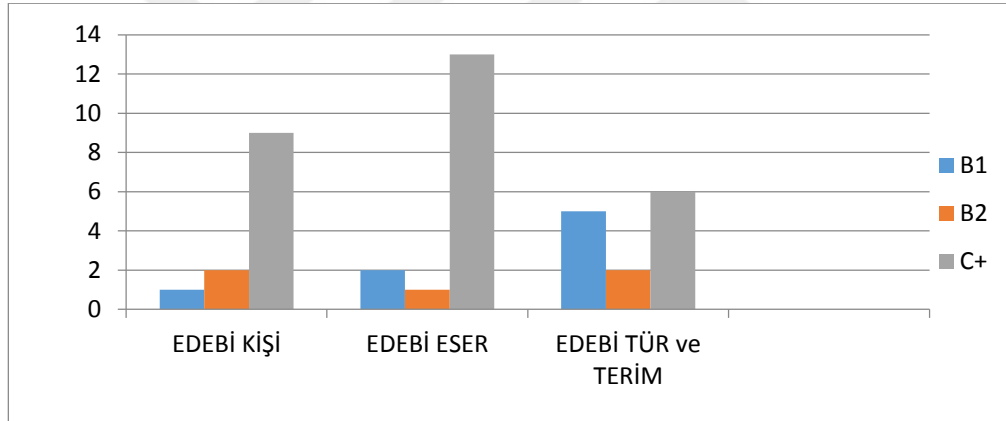
- Yusuf ile Züleyha , **Mesnevi** , Dinleme metni . (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:37)
- ...onlar da bir türlü kavuşamadılar; **halk masallarının** âşıkları gibi. Sevdaları mutlu bitmedi. Ama sevdaları dillerde dolaştı, dolaşıyor. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021: 37)
- Okuma metnindeki aşk mektuplarından yararlanarak ve aşağıdaki durumlardan birini seçerek edebi bir dille aşk mektubu yazalım.
Ailende ya da etrafında yaşanmış olan ilginç bir aşk hikayesi biliyor musun? (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:39)
- **Mevlânâ'ya Göre Aşk** , Okuma metni. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021: 45)
- **Reşat Nuri Güntekin , Aşk Mektupları** , Öykü (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:41)
- **Özdemir Asaf , Lavinia** şiiri ; **Behçet Necatigil , Gizli Sevda** şiiri. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:45)
- **Mevalana'ya Göre Aşk** , Okuma metni. (İstanbul Türkçe C1 Ders Kitabı , 2021:45)
- Aşk Üzerine Sohbet , Dinleme-İzleme , **Leyla ile Mecnun Hikayesi**. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:46)
- **Fuzuli , El Çek İlacımdan Tabib , Gazel** , (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:46)
- **Halit Alıç , Hayata Dair,Deneme** Yazıları Sayfa:85 (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:103)
- **Aşık Garip Hikâyesi** , Okuma metni. (İstanbul Türkçe C1 Ders Kitabı , 2021:11)
- ...**Leyla ile Mecnun, Ferhat ile Şirin**,Werther ile Lotte gibi ünlü aşıkların hikâyeleri anlatılıyor. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:13)

İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C+ ders ve çalışma kitaplarında yirmi üç maddede toplamda kırk bir adet edebi kişi, eser, tür ve terimden bahsedilmiştir. Bunların seviyelere göre dağılımı aşağıdaki gibidir :

Tablo 5. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Edebi Kişi, Edebi Eser , Edebi Tür ve Terimlerin Seviyelere Göre Dağılımı

	EDEBİ KİŞİ	EDEBİ ESER	EDEBİ TÜR VE TERİM	TOPLAM
B1	1	2	5	8
B2	2	1	2	5
C+	9	13	6	28
				41

Şekil 2. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Edebi Eser, Edebi Kişi, Edebi Tür ve Terimlerin Seviyelere Göre Dağılımı

4.7. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Halk Kültürü Unsurları – Kalıplaşmış İfadeler

Halk kültürü kavramı ait olduğu toplumu ayna gibi yansıtan, o halka ait olan kültür kalıbıdır. Halk kültürü varlığını bizzat ait olduğu millete, halka borçludur. Aynı zamanda ait olduğu, içinden doğduğu toplumun bireylerini bir arada tutan, sürekliliği sağlayan ve onlara kimlik kazandıran kavram olma özelliği de gösterir.

Halk kültürünün en önemli kaynağı o halkın düşünce dünyasına ait detaylardır. Bununla birlikte o halkın inanışları, gelenek ve görenekleri, yaşayış tarzları, sözlü ve yazılı kaynakları da halk kültürünün beslendiği önemli kaynaklar arasındadır. Masallar, destanlar, hikâyeler, efsaneler, atasözleri, deyimler, tekerlemeler, maniler, ninniler, türküler halk kültürüne ait en

önemli sözlü kaynaklardır. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C+ Seviyesi Ders Kitaplarında kültürel bir öge olarak halk külürü ve kalıplaşmış ifadelerin kullanılmasına ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir :

İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ ders ve çalışma kitaplarında toplam on adet farklı atasözü kullanıldığı tespit edilmiştir. Atasözlerinin öğretimi ile alakalı olarak yapılan çalışmalar oldukça yetersizdir. İncelenen ders ve çalışma kitapları içerisinde direkt olarak verilmiş yalnızca on tane atasözü tespit edilmiştir. Atasözleri ile ilgili bu etkinlikler hem çok yetersizdir hem de dikkat çekici şekilde sunulmamıştır. Etkili ve verimli bir kültür aktarım süreci açısından atasözlerimizi daha akılda kalıcı şekilde aktarabilecek etkinlikler sunulmalıdır. Bunların seviyelere göre dağılımı aşağıdaki gibidir :

Tablo 6. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Atasözlerinin Seviyelere Göre Dağılımı

B1	7
B2	-
C+	3
TOPLAM	10

Atasözleri:

- Ne demişler: “Her yiğidin ayrı bir yoğurt yiyişi vardır.” (Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 34)
- Beterin beteri vardır. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 64)
- Hani bir söz vardır: Kötü komşu insanı mal sahibi yapar. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 96)
- Bu tam da bizdeki, “Allah bir kapıyı kapatır ötekini açar. ” durumudur. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 96)
- Her şerde bir hayır vardır. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , Dinleme metni, 2020: 102)
- Can boğazdan gelir. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , Okuma metni, 2020: 19)
- Son pişmanlık fayda etmez. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , Okuma metni, 2020: 34)

- Vakit nakittir. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021: 14)
- Para elin kiridir, her zaman bulunur ama aşk her zaman bulunmaz. (Para dediğin el kiridir.) (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021: 35)
- Aşağıdakilerden hangisi avukatın müvekkiline söylediği : “Olmuşla ölmüşe çare bulunmazmış . ” sözünün karşılığıdır ? (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021: 70)

Kültürümüze ait en önemli kalıp yapılardan olan deyimlerin kullanımı ise atasözlerine göre çok daha fazladır. Ders ve çalışma kitapları içerisinde farklı tür ve metinler içerisindeki etkinliklerde toplam iki yüz beş adet deyim kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunlar bazı etkinliklerde eşleştirme yoluyla ya da direkt cümleler içerisinde anlamlarının bulunması istenerek kullanılmıştır. Ayrıca ders kitaplarında her kitabın son bölümünde yer alan kalıp ifadeler ve ders kitaplarının bazı yerlerinde verilmiş olan günlük ifadeler içerisinde deyimlere yer verilmiştir. Yine de daha farklı etkinlikler yoluyla içerikte zenginleştirme ve daha fazla dikkat çekme sağlanabilir.

İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C+ ders ve çalışma kitaplarında çeşitli etkinlikler ve metinler içerisinde doğrudan ya da dolaylı olarak geçen farklı 205 adet deyim tespit edilmiştir. Bunların seviyelere göre dağılımı aşağıdaki gibidir :

Tablo 7. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Deyimlerin Seviyelere Göre Dağılımı

B1	53
B2	46
C+	106
TOPLAM	205

Deyimler :

- **Göz göre göre** yalan söylüyor. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 10)
- Kendinize iki saat zaman verin. (**Zaman vermek**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 12)
- Türk arkadaşlarım hiçbir zaman bu fikre sıcak bakmadılar. (**Sıcak bakmak**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 17)
- Gençken sağlığımızın kıymetini bilmiyorduk. (**Kıymet bilmek**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 18)
- ...hepsinin tadı damağımda. (**Tadı damakta kalmak**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 20)
- İnsanlar yanlış anlayabilir. (**Yanlış anlamak**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 20)
- ...sözünü kibar bir şekilde nasıl kesersiniz. (**Sözünü kesmek**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 21)
- Planlarım suya düştü. (**Suya düşmek**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 23)
- Bu projeyi rafa kaldırdık. (**Rafa kaldırmak**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 23)
- Torunlarımla birlikteyim ve gözüm hiçbir şey görmüyor. (**Gözü hiçbir şey görmemek**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 25)
- ...bir başarı öyküsüne de imza attı. (**Başarıya imza atmak**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 33)
- Hayatım, dedemin **dizinin dibinde** onu izleyerek geçti. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 34)
- **Karşısına fırsat çıkmak**. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 35)
- **Sıfırdan başlamak**. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , Dinleme Metni, 2020: 35)
- ...ödevlerimizi iyi bir şekilde hazırlamamızı takdir etti. (**Takdir etmek**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 40)
- **Sıkı dur**, sana bir şey söyleyeceğim. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 42)
- **Gözünüz aydın !** (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:42)
- ...bir işi **hak ediyorum**. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 45)
- **Sıkma canını**. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 64)
- **Kafaya takma**. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 64)
- **Şifayı kapmak**. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:68)

- ...ömürlerinin ikinci yarısında zamana meydan okuyorlar. (**Meydan okumak**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 70)
- Emeklilikten sonra boşluğa düştüm. (**Boşluğa düşmek**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 71)
- ...ben bütün sorulara kulak tıkadım. (**Kulak tıkamak**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 71)
- Ailelerinden destek görmeleri. (**Destek görmek**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 71)
- Arkadaşlarım fikirlerime değer verir. (**Değer vermek**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 76)
- Çevredeki sesler çok dikkatimi çeker. (**Dikkat çekmek**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 76)
- Gözünüz arkada kalmasın ! (**Gözü arkada kalmamak**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 84)
- **Boşluğa düşmek , dil dökmek , eşlik etmek , hatırlamak , kulak tıkamak , meydan okumak.** (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:88)
- Emekliliğin tadını çıkarsam. (**Tadını çıkarmak**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 93)
- ...kötü olayların içimizi kemirmesine izin vermemeliyiz. (**İçini kemirmek**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 96)
- Hayatımızda bir şeyin sona ermesi... (**Sona ermek**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 96)
- ...evdeki hırsız ile göz göze geldim. (**Göz göze gelmek**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 102)
- ...yanlış anlaşılmalara hazırlıklı olun. (**Yanlış anlaşılacak**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 110)
- ...hiçbir şey yolunda gitmiyordu. (**Yolunda gitmek**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , Dinleme Metni ,2020: 118)
- ...köy hayatının hayalini kurardım. (**Hayal kurmak**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı ,Dinleme Metni, 2020: 118)
- ...Türkiye'deki bazı festivallere göz atalım. (**Göz atmak**) (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 120)

- **Bir eli yağda bir eli balda olmak, iç güveysinden hallice olmak, yuvarlanıp gitmek , keyfi yerinde olmak , keyfine diyecek olmamak .** (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:124)
- ...eliniz boş gitmeniz doğru olmaz. **(Eli boş gitmek)** (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:126)
- **Bir çuval inciri berbat etmek , göz atmak .** (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:128)
- Bu konuyu da göz ardı etmemek lazım . **(Göz ardı etmek)** (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020: 11)
- Kalbini kırdıysam özür dilerim. **(Kalp kırmak)** (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:39)
- ...Bir daha yüzüne bile bakmadık. **(Yüzüne bakmamak)** (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:43)
- **Leyleği havada görmek.** (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:7)
- Sonra bunları gözden geçirin ve en az... **(Gözden geçirmek)** (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:12)
- Ne zaman bir şeye ihtiyaç olsa yardımımıza koşuyorlar.**(Yardıma koşturmak)** (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı ,Dinleme Metni 2020:16)
- **Orta yolu bulmak** deyiminin anlamı nedir ? (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:24)
- **Gözü yollarda kalmak.** (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:25)
- **Arkadaş canlısı olmak.** (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:28)
- Mülakata girdiğimde dilim tutuldu... **(Dili tutulmak)** (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:44)
- ...modayı sadece giyim olarak **ele almak** doğru olmaz. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:55)
- Sözünde durmayan insanlardan uzak dururum. **(Uzak durmak)** (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:57)
- Yemekleri yapan aşçıyı takdir etmek lazım. **(Takdir etmek)** (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:57)
- Elbise dolabındaki kıyafetleri gözden geçirip... **(Gözden geçirmek)** (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı ,Dinleme Metni, 2020:58)
- ...yaşamın değişimine ayak uydurarak yenileniyor. **(Ayak uydurmak)** (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:60)

- Sabahtan beri yüzünde güller açıyor. (**Yüzünde güller açmak**) (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:62)
- ...çeşitli bir müzik dünyasının kapısını açıyor. (**Kapı açmak**) (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:66)
- ...ele avuca sığmaz bir çocuk. (**Ele avuca sığmamak**) (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:68)
- ...kendini beğenmiş bir insan. (**Kendini beğenmiş olmak**) (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:68)
- ...onların hikayelerine kulak vereceğiz. (**Kulak vermek**) (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , Dinleme Metni ,2020:69)
- **Suyunu çekmek, Meteliğe Kurşun Atmak, Para Pul Olmak, Beş Para Etmez Olmak, Ateş Pahası Olmak, Sudan Ucuz Olmak, Cebinde Akrep Olmak.** (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:71)
- Artık dört gözle torunlarını bekleyecekti. (**Dört gözle beklemek**) (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:80)
- ...insanlar bu korkunç devlerin gönlünü hoş tutup... (**Gönlünü hoş tutmak**) (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:96)
- **Göz kamaştırmak , nefes kesici olmak .** (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:113)
- **Canına tak etmek, gönlü ferman dinlememek, gönlünü hoş tutmak.** (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:116)
- ...elimden hiçbir şey gelmiyor. (**Elden bir şey gelmemek**) (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:120)
- Ona saatlerce dil döktüm ne yazık ki hâlâ beni affetmedi. (**Dil dökmek**) (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:120)
- Aşağıdaki cümleleri okuyalım. Koyu renkle yazılmış kelimeleri anlamlarıyla eşleştirelim. (**Yol açmak, ortaya çıkarmak, elde etmek, ortadan kaldırmak**) (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı, 2020:123)
- Onu gördükçe sinirlerim bozuluyor. (**Siniri bozulmak**) (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:8)
- Dün dersten sonra parka gidince içim açıldı. (**İçi açılmak**) (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:11)
- Sen giyinip kuşanana kadar düğün bitecek... (**Giyinip kuşanmak**) (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:11)

- Bu projeyi bitirene kadar göbeğimiz çatladı. (**Göbeği çatlamak**) (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:11)
- ...her yeri gezdim, ayaklarıma kara sular indi. (**Ayaklarına kara sular inmek**) (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:11)
- ...sürpriz yapana kadar akla kararı seçtik. (**Akla kararı seçmek**) (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:11)
- O, yeni tanıdığı insanlar hakkında hemen hüküm verir. (**Hüküm vermek**) (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:22)
- Burası bir zamanlar **kuş uçmaz, kervan geçmez** bir yerdi. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:25)
- Keşke elimden bir şey gelse. (**Elden bir şey gelmemek**) (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:29)
- **patlak vermek , gözleri fal taşı gibi açılmak , dilinin ucuna gelmek , atmak tutmak , vız gelmek.** (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:8)
- ...fizik ve kimya kitaplarına merak sarmıştı. (**Merak sarmak**) (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:19)
- **Zaman öldürmek, su gibi akıp geçmek, zamanla yarışmak, boşa harcamak, baş kaşıyacak vakti olmamak.** (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:25)
- **Atıp tutmak, dilinin ucuna gelmek , gözleri fal taşı gibi açılmak, merak sarmak , patlak vermek, vız gelmek .** (İstanbul Türkçe C1 Ders Kitabı , 2021:28)
- Sorularla cevapları eşleştirelim. Koyu renkle yazılmış kelimelerin anlamı nedir ? Tahmin edelim. (**Küçük düşürmek, göz ucuyla bakmak**) (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021: 40)
- Bedia, Rasim'in mektuplarını dört gözle bekler. (**Dört gözle beklemek**) (İstanbul Türkçe C+Ders Kitabı , 2021:42)
- ...dışarıdaki kızların yüzüne bile bakmaz. (**Yüzüne bakmamak**) (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:42)
- **Gönlünü kaptırmak, kara sevdaya tutulmak, abayı yakmak, ayran gönüllü olmak.** (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:47)
- ...kurallara çok uyuyormuş gibi bana akıl veriyor. (**Akıl vermek**) (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:49)
- **Dilden dile dolaşmak, göz ucuyla bakmak, gönlünü çalmak, küçük düşürmek, musallat olmak, yol almak, meraktan çatlamak , dünya ile bağıni koparmak , ayaküstü görüşmek .** (İstanbul Türkçe C1 Ders Kitabı , 2021:50)

- Kendi işimizi kurduktan sonra kimseye **boyun eğmiyor** olacağız. (Boyun eğmemek) (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:56)
- ...inandığınızı dile getirin. (**Dile getirmek**) (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:60)
- **Dert yanmak, başının etini yemek, dırdır etmek, gık dememek.** (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:71)
- **Zor durumda kalmak, cep yakmak, çöpe gitmek.** (İstanbul Türkçe C1 Ders Kitabı , 2021:78)
- ... görünse de aklı başka yerde. (**Aklı başka yerde olmak**) (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:84)
- ...kendini kaybetmişçesine hıçkırarak sevinç gözyaşları döküyordu. (**Aklını kaybetmek**) (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:84)
- **Bir eli yağda bir eli balda olmak.** (İstanbul Türkçe C1 Ders Kitabı , 2021:86)
- ...tüm parayı gününü gün ederek kısa sürede bitirmiş. (**Gününü gün etmek**) (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:87)
- **Alt üst olmak, kendini vermek, dillerde dolaşmak, dillere destan olmak, gününü gün etmek.** (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:88)
- **Tadını çıkarmak, tatlıya bağlamak.** (İstanbul Türkçe C1 Ders Kitabı , 2021:92)
- **Borç batağında olmak, para saçmak , gırtlığına kadar borçlu olmak , uçan kuşa borçlu olmak, köşeyi dönmek, eli sıkı olmak, eli genişlemek, borç/para içinde yüzmek, eli darda olmak, har vurup harman savurmak, paraya para dememek.** (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:93)
- Ben bu evi değil satın almak, rüyamda bile göremem. (**Rüyada bile görememek**) (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:94)
- **Alt üst olmak, cep yakmak, dillere destan olmak, dillerde dolaşmak , gününü gün etmek , iç geçirmek, iştahını kabartmak , kendini vermek , kulak vermek , umut vermek.** (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2020:96)
- İstemediğim sözler ağızdan dökülüyordu. (**Ağızdan dökülmek**) (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:114)
- ...tüm ülkeyi yasa boğdu. (**Yasa boğmak**) (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:116)
- **Göz gezdirmek, gözünü alamamak, göz hapsine almak, gözüne çarpmak, gözü dalmak, göz ucuyla bakmak , farklı gözle görmek, seyre dalmak, göz**

kırpmadan izlemek, göz açıp kapayıncaya kadar. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:117)

- Olduğum yere yığılıverdim. **(Yere yığılmak)** (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:119)
- ...bir şey söylemeyecektim ama ağzımdan kaçtı. **(Ağzından kaçmak)** (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:119)
- **Zehir gibi olmak, kaçın kurası olmak, cin gibi olmak, avucunun içi gibi bilmek.** (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:135)
- ...gülümseyen bir bakışla gözlerini ona dikti. **(Gözünü dikmek)** (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı , 2021:4)
- Gözlerim karardı az kalsın merdivenlerden düşüyordum. **(Gözü kararmak)** (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı , 2021:5)
- Haksızlığa uğradığımızda geri adım atmış olursak nasıl avukat oluruz? **(Geri adım atmak)** (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı , 2021:17)
- **Göz açıp kapayıncaya kadar** dönmüş olurum. (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı , 2021:18)
- **Yüzü düşmek, aklını kaybetmek, kendini kaybetmek, içinde fırtınalar kopmak.** (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı , 2021:25)
- **Kulak asmamak, kalbinin sesini dinlemek.** (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı , 2021:29)
- ... belki biraz kafan dağılır. **(Kafa dağıtmak)** (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı , 2021:37)

Kalıplaşmış İfadeler

Tekerlemeler :

Bu yoğurdu mayalamalı da mı saklamalı, mayalamamalı da mı saklamalı.

Şemsi Paşa Pasajında sesi büzüşesiceler.

O pikap, bu pikap, şu pikap. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:86)

Fıkra: Dile Benden Ne Dilersen. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:106)

Nasrettin Hoca, Kazan Fıkrası (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:126)

4.7. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Yiyecek Ve İçecekler

Yeme içme eylemleri sadece fizyolojik olaylar olarak kabul edilmemelidir. Yiyecek ve içecekler aslında toplumların karakteristik simgeleri, bir çeşit imzalarıdır. Dünyadaki mutfakların hemen hemen hepsinin ayırt edici özellikleri mevcuttur. Bir milletin mutfığı, o milletin yaşam tarzı, din ve inanışları, yaşadıkları coğrafya, geçim kaynakları gibi birçok faktörden etkilenmektedir. Bu bilgiler ele alındığında da toplumların beslenme alışkanlıklarına, yiyecek-içecek kategorilerine bakıldığında zaman o toplumun kültürel özellikleri ile çıkarımları rahatlıkla yapabileceğimizi görüyoruz.

İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C+ ders ve çalışma kitaplarında yiyecek ve içecek kültürüne ait toplamda altmış iki unsura yer verilmiştir. Bunların seviyelere göre dağılımı aşağıdaki gibidir :

Tablo 8. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Yiyecek ve İçecek Unsurlarının Seviyelere Göre Dağılımı

	YİYECEK	İÇECEK	TOPLAM
B1	27	11	38
B2	13	4	17
C+	5	2	7
			62

- Kantine gitmişken bana bir çay al. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:17)
- Kahvaltıda çeşit çeşit yiyecekler vardı. Türkler bu kadar büyük bir kahvaltıdan sonra gün boyunca başka bir şey yiyorlar mıydı ? (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:17)
- ... Çok sonradan öğrendim ki Türkler çay olmadan kahvaltı yapmıyorlardı. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:17)
- Tam evden çıkacakken üst komşular kahveye geldiler. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:19)
- Kokoreç, hamsi veya döner gibi yiyecekleri dene.Ben baklavaya bayılıyorum çok meşhur bir tatlıdır... (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı ,Dinleme metni, 2020:21)
- Mangalı yakmak için çakmak var mı ? (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:30)

- Piknikte mangal için çakmak aradık ama bulamadık.
- Annem her sabah Türk kahvesi içmeyi sever. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:31)
- ...Eşim ve gelinim odun ateşinde gözleme pişirir ve keçi peyniriyle kahvaltı yaparız.
- Akşam olunca da odun ateşinde çay demler sohbet ederiz. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:115)
- ...Hatay kocaman bir mutfak. Künefe, içli köfte, tatlılar, dolmalar, kebaplar... (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı ,Dinleme metni , 2020:124)
- ... Eğer misafir çaya gelecekse ve ev sahibi bunu önceden biliyorsa börek, kurabiye, kek gibi yiyecekler; yemeğe gelecekse çorba, zeytinyağlı, sıcak et yemekleri, salatalar hazırlar.
- ...Evin hanımı misafirlere yanında Türk lokumu yahut çikolatayla beraber Türk kahvesi ikram eder. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:126)
- Kahvaltıda sohbet ediyoruz ve çay içiyoruz. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:5)
- ...şu köşedeki lokantada kuru fasulye ile pilav yiyelim mi ? (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:10)
- Çayı hazırlamış, bizi bekliyor. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:10)
- Kahvaltıda çay içmeye alıştınız mı ? (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:12)
- Her sabah bir fincan Türk kahvesi içmeye bayılırım. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:13)
- Sen hiç hayatında baklava yapmayı denedin mi ? (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:17)
- ...dürüm gibi hazır şeyler yiyorum. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:19)
- Türk kahvesini seviyorsan, şu kafede beraber içelim. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:39)
- Yolda bir simitçi gördüm ve hemen bir simit aldım. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:42)
- ... mıhlama, Laz böreği, mısır unu ekmeği, lahana sarması gibi yöresel lezzetleri tadabilirsiniz. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , Dinleme metni, 2020:11)
- Bursa'ya gittikçe İskender kebab yerim. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:20)
- Ada'ya özgü zeytinliği ekmeği, ceviz macununu ve hellim peynirini mutlaka denemelisin. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı ,Dinleme metni, 2020:22)

- ...kışın kuru domates, kuru biber ve kuru patlıcan gibi kurutulmuş gıdalar tüketilir. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:68)
- Ben Ayşe'ye “ Türk kahvesi içer misin ?” diye sordum. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:103)
- Araştırmalar yoğurdun Türk kökenli olduğunu ve zamanla tüm dünyaya yayıldığını göstermektedir.
- Türkiye’de ise yoğurt ayran yapılarak içilir ya da mantı, İskender kebabı, alinazik kebabı gibi yemekler ile birlikte tüketilir. Hatta yoğurt ile yapılan çorbalar bile vardır. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:134)
- ...Onlara çay ısmarlarım. Öğlene kadar üç veya dört bardak çay içerim. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:30)
- Selen, Gürcan’a “ Ben yemekten sonra Türk kahvesi içmeyi çok severim.” dedi. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:33)
- İlk kez Türkiye’ye geldikten sonra Türk kahvesi içtim. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:21)
- Ne zaman Mersin’e gitsek tantuni yiyorduk... (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:32)
- Ne zaman İstanbul’a gelsem mutlaka Kanlıca’ya yoğurt yemeye giderdim. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:33)
- İnsanlar çekirdeğini, gazozunu, simidini, dondurmasını... (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , Dinleme metni, 2021:102)
- Biz kahvaltıda genellikle çay içiyorduk. (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı , 2021:5)
- Manduul, bak sefer taşı aldım. Türkiye’de çok yaygın. Artık dışarıdan yemek yemek yerine evde hazırlayıp yanımda götüreceğim. (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı , 2021:23)

4.8. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Spor

Spor çok boyutlu olan, toplumsal işlevleri ile ön plana çıkan bir alandır. Sportif faaliyetler içinde doğduğu, ait olduğu toplumu etkiler ve ondan etkilenir yani sporun çift yönlü toplumsal bir olgu oluşu yadsınamaz bir gerçektir. Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C+ ders ve çalışma kitaplarında spor kategorisine ait toplam on tane unsura yer verilmiştir. Bunların seviyelere göre dağılımı aşağıdaki gibidir :

Tablo 9. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Spor Unsurlarının Seviyelere Göre Dağılımı

	SPOR	SPORCU	TOPLAM
B1	6	-	
B2	2	2	
C+	-	-	10

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C+ Seviyesi Ders Kitaplarında kültürel bir öge olarak sporun kullanılmasına ilişkin bulgular oldukça yetersiz görülmüştür. Geleneksel Türk sporları ile ilgili kullanılan örnekler çok sınırlıdır ve hedef kültürü temsil edebilecek yeterlilikte değildir. Kültürel bir öge olarak sporun kullanılmasına ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir :

- Türkler için futbol varken kriket bir spor değildi. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:17)
- Türkiye'ye gelmeden önce futbol takımları hakkında bir şeyler öğren. Türkiye'de pek çok insan futbol konusunda çok fanatiktir, futbolu çok severler.Türkiye'deki Galatasaray, Fenerbahçe ve Beşiktaş gibi ünlü takımları biliyorum. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:21)
- 57 metre uzunluğundaki Fırtına Deresi'nde rafting yapabilir heyecanı doruklarda yaşayabilirsiniz. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:11)

- Cep Herkülü Naim. Yetenekli sporcu 1967 yılında Bulgaristan’da doğdu ve on yaşındayken halter sporuna başladı.16 yaşında dünya rekoru kırdı ve bu rekorla halter tarihindeki en genç dünya rekortmeni oldu.1986 yılında Avustralya’daki Dünya Halter Şampiyonası’ndan sonra Türkiye’ye geldi ve Türk vatandaşı oldu. Türkiye’ye gelişinden sonra 1988 yılındaki olimpiyatlardan sonra ülkemize altın madalya kazandı. Hatta ünlü sporcuya küçük bedenine rağmen çok güçlü olduğu için Cep Herkülü lakabı verildi. Kariyeri boyunca üç olimpiyat altın madalyası, yedi dünya şampiyonluğu ve altı Avrupa şampiyonluğu kazandı.... Naim Süleymanoğlu Türk halkının takdirini kazandı ve neredeyse herkes tarafından sevildi. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:89)
- Kolları olmadan dünyaya gelen ve beş yaşında balıkların da kolları yok diyerek yüzmeye başlayan Sümeyye Boyacı, İngiltere’deki 9. Dünya Yüzme Şampiyonası’nda gümüş madalya kazandı. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:90)
- Maçı Fenerbahçe kazandı halbuki... (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:40)

4.9. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Sosyal -Dini Değerler Ve Batıl İnançlar

Değer denilen kavram, belirli bir kültürel ortamda bireylere aktarılan ve o bireylerin de gelecek kuşaklara aktarımını gerçekleştirdiği çeşitli unsurlardır. Sosyalleşmenin getirisi olarak toplumlar varlıklarını devam ettirebilmek için değer aktarımını bireyler arasında gerçekleştirmek durumundadır. Çünkü bir topluluğu millet yapan, insanları birbirlerine bağlayan ve aidiyet oluşturan unsurlar değerlerdir. Değerlerin sosyal, kültürel, dini birçok boyutu vardır. Değerler, ait olduğu toplumdaki bireylerin değerlendirme ölçütlerini temsil eder. Yeni bir dil öğrenirken o dili kullanan toplumun değerlerini karşı tarafa aktarmak oldukça önemlidir. Çünkü dil öğretimi sadece gramer boyutunda gerçekleşmez. İşlevsel boyutta yabancı dil öğretimi için, o toplumun davranışlarını, yaşantılarını, değer verdikleri unsurları, inanışlarını bize aktaran değerlere hakim olmak önemlidir.

İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C+ Seviyesi Ders Kitaplarında kültürel bir öge olarak sosyal-dini değerler ve batıl inançların kullanılmasına ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir :

- Bizler çok misafirperver insanlarız. Türkiye’deki insanlar senin dilini bilmeyebilir ama sana yine de yardımcı olmak isterler. Türkler seni hemen evlerine davet edeceklerdir. Türkiye’de bir eve girmeden önce ayakkabılarını çıkar. Unutma. Evde giymen için sana bir misafir terliği vereceklerdir onu giyebilirsin. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:21)
- Türkiye’de bir eve giderken hediye alacağım... Hediyelerden çok hoşlanırsınız. Sen de birisi sana bir hediye verdikten sonra paketi aç ve çok beğendiğini söyle bunu görmek isteyecektir. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:21)
- Türkiye’de bu kişiler Ramazan ayında sahur vakti sokak aralarında gezip insanları davul çalarak uyandırırılar... Davulcular bununla birlikte ayın ortasında ve sonunda evleri gezerek mahalle sakinlerinden tekrar para toplarlar. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:44)
- ...Hayatta başımıza gelen kötü olaylar iyi olayların sebebi olabilir... **Her şerde bir hayır vardır.** (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , Dinleme metni , 2020:102)
- Bir kartona dilek ağacı çizelim ve dileklerimizi küçük kağıtlara yazarak ağaca yapıştıralım. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:105)
- Dilek ağaçları çok eski Türk geleneklerinden biridir. Ağaçların kutsal olması eski inanışlara dayanır... Günümüzde insanlar ağaçlara çaput ve eşarp bağlayarak dilek dilerler. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:106)
- Aşağıda çeşitli ülkelere göre iyi veya kötü şans getiren bazı nesneler var. Sizin ülkenizde bunlar şans mı yoksa şanssızlık mı getirir ? Nal, kırık ayna, siyah kedi ,dört yapraklı yonca, nazar boncuğu görselleri Türk toplumundaki batıl inanışlarla alakalı iyi veya kötü şans getiren simgeler olarak kabul edilir. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:113)
- Türkiye’de sağ gözünüz seyirirse iyi haber sol gözünüz seyirirse kötü bir haber alacaksınız demektir. Birisine elden ele makas veya bıçak verirsiniz onunla kavga edersiniz. Eğer dört yapraklı yonca bulursanız mutlu olursunuz. Gece tırnak keserseniz hasta olursunuz. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:113)
- Türklerde misafir ağırlama geleneği çok eskilere dayanmaktadır ve önemini kaybetmeden günümüze kadar gelmiştir. Her evde bir misafir odası vardır... Türkler misafirleri kapıda mutlaka güler yüzle karşılar. Misafir kapıdan içeri girdiğinde ayakkabılarını çıkarır, misafir terliklerini giyer... Sohbet sırasında evin çocuğu misafirlere kolonya, şeker ikram eder. Evin hanımı misafirlere yanında Türk lokumu

yahut ikolatabyla beraber Türk kahvesi ikram eder. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:126)

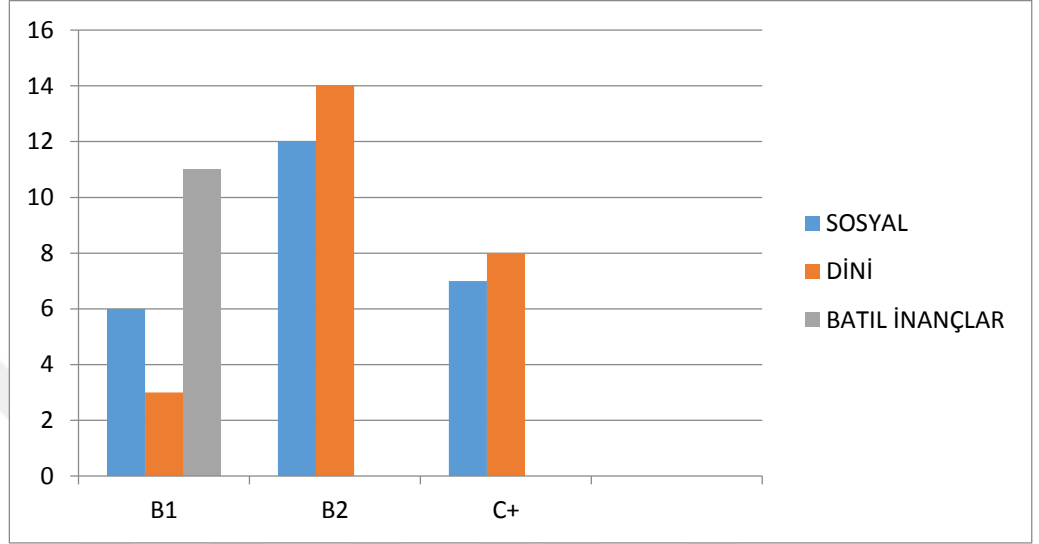
- Anneannem bayramlarda bütün ailenin bir arada olmasını çok sever. (İstanbul Türkçe B1 alışma Kitabı , 2020:14)
- Çocuklara küçük yaştan itibaren kibar konuşmak ve saygılı olmak gibi davranışları ğretelim. (İstanbul Türkçe B1 alışma Kitabı , 2020:17)
- Bizim kültürümüzde de başka bir şehirden ya da ülkeden misafir gelirse onu evimize davet ederiz... Misafirin neye ihtiyacı varsa vermeye çalışırız. Konukseverlik bizim için çok önemli.
...Bizim kültürümüzde birisi sana bir hediye verirse hemen amalısın ve teşekkür etmelisin... (İstanbul Türkçe B1 alışma Kitabı , 2020:38)
- Bayramda herkes birbiriyle bayramlaşır, tokalaşır. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:10)
- Her bayram akrabalarımızı ziyaret eder onlarla bayramlaşırız. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:10)
- Türkiye'ye ve Anadolu insanının sıcakkanlılığı ve misafirperverliğine hayran kaldık... Ne zaman bir şeye ihtiyacımız olsa hemen yardımımıza koşuyorlar... (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı ,Dinleme metni, 2020:16)
- ...Meryem Ana evinin bir bölümünde Müslümanların namaz kılmaları için küçük bir yer de bulunuyor. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:19)
- ...Kırklar adında kırk kişinin gömülü olduğu bir yatır var. Bu **kırk** kişinin arasında Hz. Muhammed'in ailesinden de kişilerin olduğu söyleniyor. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , Dinleme metni, 2020:22)
- ...Bir gün bir **rüya** gördü. Bu rüyayı bir işaret olarak kabul etti ve uzun yıllar seyahat etti, birçok yer gezdi. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:26)
- Bayramlarda akrabalar ziyaret edilir. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:32)
- Dedem herkesin yardımına koşardı, çok sevilen eli plesi bir insandı. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:65)
- Öğretmenimiz bizim eğitimimiz için çok emek veriyor. Eli plesi bir kişi. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:68)
- Zamanında Mevlâna Derghı olarak kullanılan müzede Mevlâna Celâleddin Rumi'nin türbesinin yanı sıra eşyaları, değerli el yazmaları da bulunuyor. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:87)

- Mademki bu bir bayram günü; kûs olan insanlar barışmalı. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:126)
- Babamlar bir gün annelere bayramlaşmak için gitmişler. Annem o gün babama kolonya ve şeker ikram etmiş. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:4)
- Bayramın birinci günü dedemlere gidip bütün aileyle bayramlaşacağız. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:5)
- Caminin avlusundaki kuşlar hep beraber uçtu. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:7)
- Bayramlarda çocuklara şeker dağıtılır. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:11)
- Bayramlarda büyükler ziyaret edilir. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:11)
- Çocukken bile bayramlık kıyafetlerimi kendim seçiyordum. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:18)
- Hicri takvim Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göçünü başlangıç olarak almaktadır... (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:12)
- ...ve Allah'a dualar ederek canını almasını ve onu Leylasına kavuşturmasını istemiş. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , Dinleme metni, 2021:34)
- Bayram'da İstanbul'a geldiklerinde bizi de ziyaret edeceklermiş. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:36)
- ...Allah'tan tek dileğim ve yüreğimin biricik arzusu...
Ben Allah'ın yarattığı bu kâinat içinde kaybolmuş birisiydim. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:36)
- ...Yusuf hapisteyken orada bazı kişilerin rüyalarını yorumlar.
Yusuf Firavun'un rüyasını yorumlar. Rüyasına göre ülkede **yedi** yıllık bolluk **yedi** yıllık kıtlık olacaktır...
Bir gün putların kendisine hiçbir şekilde yardım etmediklerini anlayınca hak yoluna döner ve iman eder. Züleyha ondan kendisinin gençleşmesi ve güzelleşmesi için Allah'a yalvarmasını ister. Yusuf dua eder ve Züleyha muradına erer... Tam bu sırada gökten bir melek gelerek Yusuf'a Züleyha ile kendisinin Allah katında nikahlandıklarını söyler. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı, Dinleme metni, 2021:39)
- Türkler için kız isteme merasiminde kahve ikram etmek önemlidir. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:48)
- Gelin olacak kız tarafından yapılan kahvelerden damada ikram edilecek kahvenin içine tuz konması bu merasimde bir gelenek halini almıştır. Damadın seve seve içtiği

tuzlu kahve, aile için sabrı ve gelinden gelecek her naza katlanmayı simgeler. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:48)

- ... tamam avukat bey Allah sizden razı olsun. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , Dinleme metni, 2021:70)
- Türkiye’de yabancı birisine hitap ederken erkek veya kadın oluşuna göre amca/teyze ya da abla/ağabey gibi ifadeler sıklıkla kullanılır. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:72)
- Türklerde saygı ifadesi olarak gösterilen bir davranış biçimi de el öpmedir. Bu hareket yaşça küçük olanların saygı ve sevgilerini göstermek için büyüklerin ellerini öpüp alınlarına götürmeleri şeklinde uygulanan geleneksel bir davranış biçimidir... (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:72)
- Yaşlı bir erkek veya kadının tanıdık olsun olmasın herhangi bir gence oğlum, kızım ya da her ikisini de kapsayabilen evladım, çocuğum gibi kelimelerle hitap etmesi, Türk toplumunda çok rastlanır. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:72)
- Türkiye’de genellikle kırsal yerleşim bölgelerinde, köy halkından birçok kişi toplanıp el birliğiyle, hep birlikte çalışıp işleri bitirirler... İmece sayesinde herkes birbirine yardım eder ve işler çabuk biter. İmece el ele vererek işleri bitirmektir. Bu kültür, yardımlaşmanın ve dayanışmanın gerçek bir örneğidir. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:94)
- “ Şu felaketi atlatırsam üç koyun **kurban edeceğim.**” diyordu. (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı , 2021:8)
- Her gün Allah’a dua etmiş... Bir gün Resul’un duası kabul olmuş.Artık rüyalarında her gece aşıklık yapıyor... **rüyasında** gördüğü Tiflisli Hoca Sinan’ın kızı Şah Senem’e aşık olmuş... (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı , 2021:11)
- ...Şah Veled bu güzel haberi alınca **kırk gün kırk gece** düğün yapmaya karar vermiş... (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı , 2021:11)

Şekil 3. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Sosyal-Dini Değerler ve Batıl İnaçlara Ait Unsurlarının Seviyelere Göre Dağılımı

4.10. İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2, C+ Seviyesi Ders Kitaplarında Kültürel Bir Öge Olarak Gündelik Hayat

Bir toplumun üyelerinin beden dili hareketleri, konuşma tarzları, belirli durumlara karşı verilen tepkiler, insan davranışları, meslek grupları ve özellikleri vb. durumlar ve toplum içerisinde gündelik olarak meydana gelen çoğu şey o toplumun kültürel dünyasından izler taşımaktadır. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C+ ders ve çalışma kitaplarında gündelik hayatla ilgili ipuçları sunan kırk dokuz adet madde belirlenmiştir. Bunların seviyelere göre dağılımı aşağıdaki gibidir :

Tablo 10. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Gündelik Hayat Unsurlarının Seviyelere Göre Dağılımı

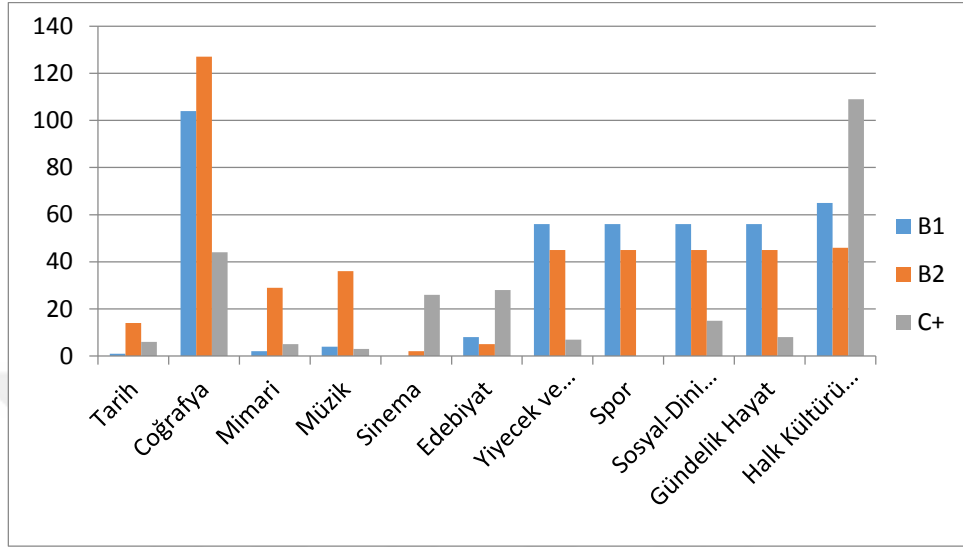
B1	27
B2	10
C+	12
TOPLAM	49

- Bir gün markete gittim ve kasiyer arkamdan “ Hocam, hocam!” diye seslendi...
“Hocam” kelimesi samimi bir hitapmış sonradan anladım. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:17)
- ...Trafikte sürücüler çok sinirli olabilir dikkatli ol.
Bir de otobüste ya da bir bankta yanında yaşlı bir teyze otururken sana sorular sorabilir, şaşırma. Biz Türkler çok meraklıyızdır. Tanışırken sana adın ne, nerelisin, evli misin bekâr mısın, yaşın kaç, ne iş yapıyorsun hatta maaşın ne kadar gibi sorular sorabilirler. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , Dinleme metni, 2020:21)
- Türklerle yemek yerken nelere dikkat ediyorsunuz ?
Türk arkadaşlarınızla futbol ve politika hakkında konuşurken nelere dikkat ediyorsunuz ? (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:21)
- ...Birden fazla ev aynı terası kullanır. Bu sebeple sosyal hayatta da insanlar genelde iç içedir. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:24)
- Yazlıkta sahilde yürüyüp dondurma yiyoruz. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:30)
- Çiftçi bir ailenin çocuğuydu ve ailesine yardım ederek büyüdü. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:33)
- Babanız mandıracılık yapıyormuş. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:34)
- Yazlığımız sahile çok yakın... (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:40)
- Canın sağolsun ! , Haline şükret. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:64)
- Hastalık hastası olmak. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020: 68)
- Bir meslekte alaylı olmak, o mesleği öğrenmek için bir okulda eğitim almamak, o mesleği yerinde çalışarak öğrenmektir. Mektepli olmak da bir meslek sahibi olmak için okulda eğitim almaktır. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:73)
- Yemin ederim , vallahi . (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:84)
- Türkler ve Yunanlılar kafalarını arkaya atarak cık derler. Bu hareket hayır demektir...
Türkiye’de ve pek çok ülkede başı aşağı yukarı sallamak evet, sağa sola sallamak hayır anlamına gelmektedir. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:110)
- Türkiye’de hangi beden dili hareketlerini ilk defa gördünüz ?
Kendi ülkeniz ve Türkiye’deki beden dili kullanımı arasındaki farklar nelerdir ? (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:111)

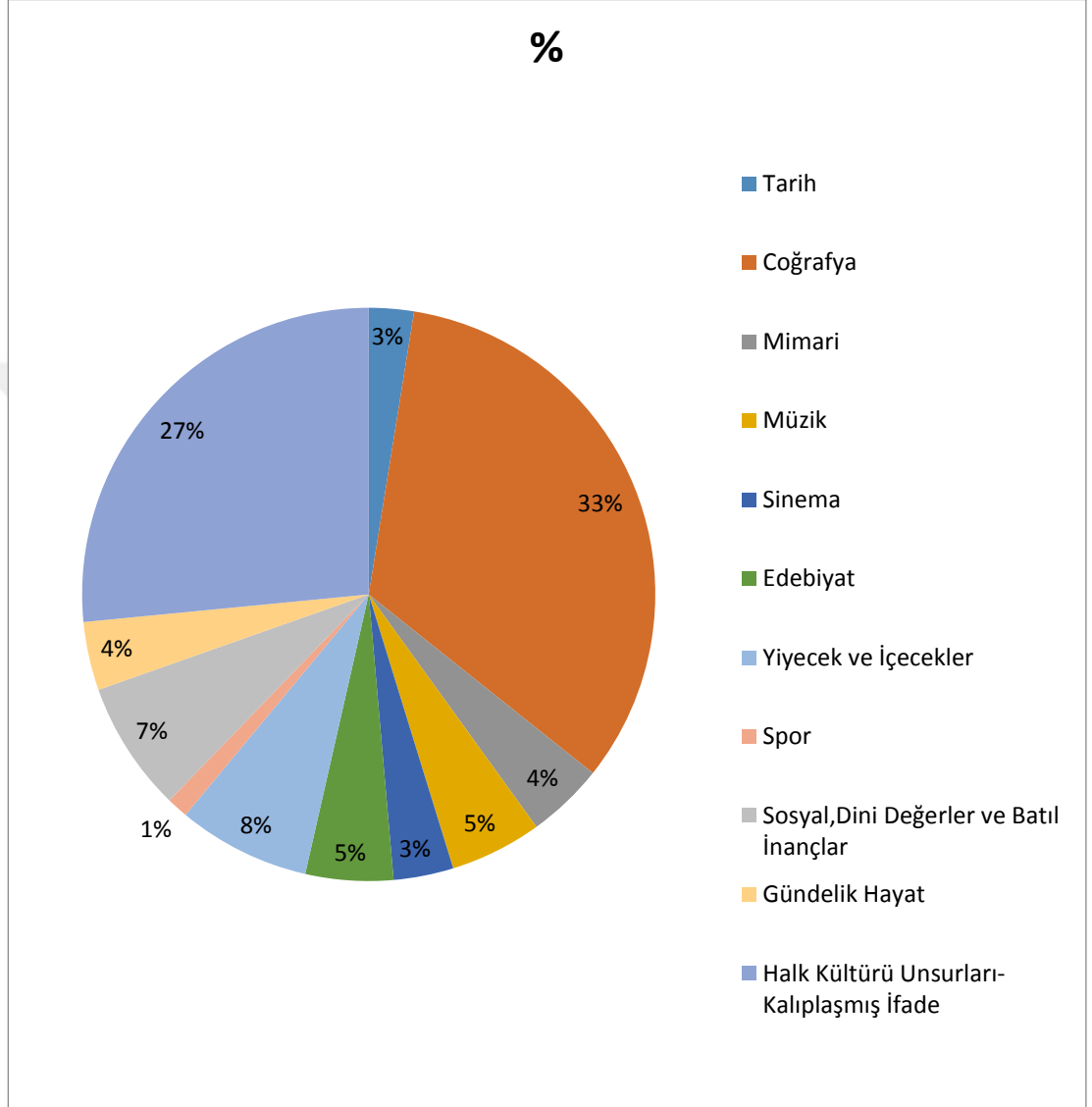
- Türkiye’de kendi kültürünüze ait beden dilinizi kullanırken insanlar sizi yanlış anladılar mı ? Ya da siz Türk kültürüne ait beden dili hareketlerini yanlış anladınız mı ? (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:113)
- Anadolu’daki göçebelerin son temsilcisi Sarıkeçili Yörükleri... (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:115)
- Portakal Çiçeği Festivali 2013 yılından beri her yıl nisan ayında Adana’da gerçekleşiyor. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:121)
- Ne sen sor , ne ben söyleyeyim. (İstanbul Türkçe B1 Ders Kitabı , 2020:124)
- Eskiden İstanbul bu kadar büyük değildi... Adalarda her yere yürüyerek ya da faytonla gidebiliyorduk. Kışın da alışveriş yapmak ya da biraz gezmek için Beyoğlu’na gidiyorduk. Karaköy’den funikülere biniyorduk. Sonraki yıllarda tramvay geldi. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:8)
- Türkiye’de bankaların kapanışı saat 17.00’dır. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:16)
- Türkiye’deki okulların açılış ve kapanış saati Bakanlığın web sitesinde yazıyor. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:17)
- Ben arabayı sağ şeritte sürmeye alışık değilim. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:18)
- Okul biter bitmez teyzemlerin yazlığına gideceğim.
- Yaz mevsimi gelince pek çok kişi tatile gidiyor ve İstanbul’da trafik biraz hafifliyor. (İstanbul Türkçe B1 Çalışma Kitabı , 2020:37)
- Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz. Size doyum olmaz. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:25)
- Yaz geldiğinde ailemle yazlığa gider denize gireriz. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:43)
- Yazıklar olsun. Aşk olsun ! (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:91)
- Dört dörtlük, fevkalade , muazzam , harikulade. (İstanbul Türkçe B2 Ders Kitabı , 2020:113)
- Tabi yıl 1980, o zaman ne cep telefonu var ne de internet. Babam askerdeyken de anneme hep mektup göndermeye devam etmiş. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:4)
- Muavin otobüste çay, kahve ve yiyecek ikramı yaptı. Bu durumla daha önce hiç karşılaşmamıştım... ona para ödemek istedim. “ İkramlarımız ücretsizdir” dedi. (İstanbul Türkçe B2 Çalışma Kitabı , 2020:15)

- Yaz tatillerinde ailesinin yanına gidiyordu. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2020:11)
- Ülkenizde veya şehrinizde çok değişen bir bölgeyi bir poster hazırlayarak anlatalım. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:25)
- Babam şu an bizimle birlikte yazlığa gelmeyecekmiş... (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:38)
- İlanışk etmek, çifte kumrular, mecnun olmak, gönül ilişkisi . (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2020:47)
- ...Latin alfabesinin benimsenmesi üzerine arzuhâlcilerin sayısı azaldı. Bugün adliye ve hükümet binalarının önünde küçük masalar üzerinde dilekçe yazan kişiler, bitmeye yüz tutan arzuhâlcilik mesleğinin son çalışanlarıdır. (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:53)
- Yazlık sinemalar 1970’li yıllarda henüz her evde televizyon yokken ortaya çıkmıştır. Mayıs ayından eylül ayına kadar açık olan yazlık sinemalar o yıllarda insanların sosyalleştikleri hep beraber açık havada film izledikleri bir yerdi... 80’li yılların ortasında televizyonun her eve girmesiyle birlikte yazlık sinema kültürü tamamen yok oldu ama son dönemlerde yazlık sinemalar yeniden popülerleşti... (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:102)
- Türkiye’de erkekler ortalama günde üç buçuk saat kadınlar ise üç saat televizyon izliyor... İnsanlar en çok Pazar günü ekran karşısında vakit geçiriyor. Türkiye’de en çok haber programları izleniyor. Haberlerden sonra en çok izlenen programlar ise yerli diziler ve eğlence programları... (İstanbul Türkçe C+ Ders Kitabı , 2021:111)
- Yazlıktayken erken kalkar hep beraber... (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı , 2021:5)
- Yangın çıkması durumunda 110’u arayabilirsiniz. (İstanbul Türkçe C+ Çalışma Kitabı , 2021:43)

Şekil 4. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Kültürel Unsurların Sayısal Dağılımı

Şekil 5. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde Kültürel Unsurların Yüzdesel Dağılımı

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Serisi ders ve çalışma kitaplarının incelenmesi ile ortaya çıkan sonuçlar ve bu sonuçlardan yola çıkılarak yabancı dil öğretiminde kültürel unsurların analizi ve bu unsurların yabancı dil öğrenen kişilere aktarımı konusunun önemi belirtilmek istenmiştir.

5.1.İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerde Yer Alan Kültür Aktarımı Referanslarına İlişkin Sonuçlar

Dil sadece bir iletişim aracı değildir. Dil insanların hayata açılan pencereleridir. İnsanlar kullandıkları dil ve o dile ait sözcükler ile düşünür, kendilerini ifade eder, değerlerini yansıtır. Bu sözcüklerin o dili kullanan insanların zihinlerinde hangi anlamları ifade ettiği, neleri çağrıştırdığı çok önemlidir. Kişiler başka bir dil öğrenirken başka zihinlerle, yepyeni düşünüş tarzlarıyla karşılaşır. Bu nedenle de yeni bir dil öğrenmek yepyeni bir kültürle de tanışmak demektir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi yapılırken zengin kültürel değerlerine değinilmeden bu dil tam olarak öğretilemez. Bunun sonucunda da dil öğretimi için kullanılan kitaplardaki metinlerde ve etkinliklerde bu öğelerin kullanımına özellikle dikkat edilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti ders ve çalışma kitapları içerisinde yer alan kültür aktarımına ilişkin unsurları belirli kriterlere göre incelemek, bu unsurları analiz edip değerlendirmek ve bu alanda yapılan diğer çalışmalara katkı sağlamaktır.

İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti kitapları içerisinde Türk kültürünü farklı yönleriyle, bu dili öğrenmek isteyen bireylere aktaracak çeşitlilikte etkinliklere yer verildiği görülmektedir. Fakat bu etkinlikler daha çok hedef kültürü tanıtmaya yönelik etkinliklerdir ve kaynak kültüre ilişkin etkinlik sayısı sınırlı kalmıştır. Birey sadece hedef kültür öğeleriyle dolu etkinliklerle dil öğrenme yolculuğuna başlarsa ve onu kıyaslayıp yeni değerler oluşturabileceği kaynak kültür öğelerinden yoksun kalırsa etkin bir yabancı dil öğretim süreci geçirmek imkansızlaşır.

Kültür aktarımı sürecinde bireyin kendi kültürüne ait öğeleri hedef kültür ile harmanlaması ile sağlıklı bir yabancı dil öğretimi sağlayacağı için hedef kültür kadar kaynak kültür ve evrensel kültür unsurlarına da ağırlık verilmesi ve bireylerin kültürel farkındalığı kazanması hedeflenir. Böylece daha hoşgörülü, farklılıklara toleransı yüksek, empati yeteneği gelişmiş bireyler kendini göstermeye başlar.

Bu amaç doğrultusunda incelenen kitaplar, 1933 yılından beri yabancılara Türkçe eğitimi veren İstanbul Üniversitesi, Dil Merkezi'nin deneyim ve çalışmaları ile oluşturulmuştur. Kitaplarda toplam 6 ünite mevcuttur. Kitaplarda yer alan her ünite farklı şekilde isimlendirilmiştir ve her ünite kendi içerisinde A, B, C bölümlerine ayrılmıştır. Her ünitenin sonunda “ İzle-Öğren , Günlük İfadeler , Kendini Çek , Mikrofon Sende , Kültürden Kültüre , Bir Adım Ötesi ” isimlerinde altı adet bölüm bulunmaktadır . Ünite sonunda yer alan “ Neler Öğrendik ? ” bölümünde ünitenin kazanımları ile alakalı genel tekrar etkinlikleri verilmiştir. Ayrıca bu bölümler içerisinde yer alan öz değerlendirme bölümü ile de hedef dili öğrenen bireyin kendini değerlendirmesi istenmiştir.

Aynı şekilde kitaplarda her ünite sonunda verilen kelime listeleri ile de yeni öğrenilen isimler, fiiller ve kalıp ifadeler daha kalıcı hale getirilmeye çalışılmıştır. Çalışma kitaplarında da ders kitaplarında verilen ünite başlıklarına paralel olarak verilen başlıklar ile okuma ve dil bilgisi alanlarına yönelik etkinliklere ağırlık verilmiştir.

Ders ve çalışma kitapları içerisinde her ünitenin alt başlıklarında yer alan “ Okuma , Dinleme , Yazma , Konuşma , Dil Bilgisi ” becerilerinin gelişimini destekleyecek etkinlikler içerisinde deneme, şiir, röportaj , biyografi , anı vb. gibi farklı metin türleri ile çeşitli etkinlikler sunulmuştur. Bunlar genel olarak dinleme ve okuma metinleri ile verilmeye çalışılmıştır. Bu metinler içerisinde de hedef kültürü çeşitli kategorilerde yansıtan, dili öğrenecek bireylere aktarmaya çalışan etkinliklere yer verilmiştir.

Dinleme metinlerinde, bu metinlerin kitapların en sonunda yazılı olarak da verilmiş olması hem dili öğrenen kişiler hem de eğitimciler için büyük kolaylık sağlamıştır. Çünkü ses kayıtlarına ulaşamadığı durumlarda ve kayıtların anlaşılması konusunda problem oluştuğunda yazılı metinler büyük kolaylık sağlamak ve metin içerisinde geçen kültürel öğelerin de yazılı şekilde görülmesini ve kalıcılığının artmasını sağlamış olmaktadır.

Dil bilgisi etkinliklerinde önce aktarılacak konu ile ilgili gramer kurallarından bahsedilmiş sonra örnekler ile anlatım pekiştirilerek çeşitli etkinliklere yer verilmiştir. Bu etkinlikler

içerisinde kültür aktarımı için referans olabilecek farklı kültürel kategorilerde unsurlar yer almıştır.

Kitaptaki konular genel olarak yabancı dil öğrenen bireylerin ilgisini çekebilecek nitelikte olan temel yaşam deneyim alanlarından alınmıştır. Meslekler, değerler, inançlar, günlük hayat, sinema, müzik, edebiyat gibi birçok kategoride metinler ve etkinlikler kitapta mevcuttur. Bu yabancı dil öğretimi açısından önemli bir özelliktir çünkü dil öğretiminin işlevsel olabilmesi için günlük yaşam ile alakalı olan faktörler üzerinde önemle durulması gerekmektedir. Fakat temel yaşam deneyim alanları ile ilgili metin ve etkinlikler üzerinde hedef kültüre çok fazla ağırlık verilmemiştir.

Evrensel kültüre ait öğeler üzerinde de yoğunlaşılması güzel bir durum olmasına rağmen hedef kültür olan Türk külürüne ait bazı değerler üzerinde yeterince ağırlıklı durulmadığı için iki kültürü karşılaştırma olanakları da sınırlanmaktadır. Kitapta yer alan görseller de verilen metinlerin içerikleri ile uyumlu olarak sunulmuştur ve hedef kültürü yansıtıcı, tanıtıcı niteliktedir. Ayrıca yapılan incelemeler sonucu elde edilen sayısal veriler ve tablolar incelendiğinde görülmektedir ki kitaplardaki kültürel unsurlar, ders kitapları ve seviyelerine göre dengeli bir şekilde dağılım göstermemiştir.

Kültür aktarımında hem eğitimcilerin tutumları hem de kullanılan eğitim materyalleri, özellikle ders kitapları, oldukça önemlidir. Birey kendisine ait olan kaynak kültür öğeleri ve hedef kültüre ait olan diğer öğeler arası sağlıklı bir bağ kurmak zorundadır aksi halde dil öğretimi sağlıklı bir şekilde gerçekleşmez.

5.2.İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerde Yer Alan Kültür Aktarımı Referanslarına İlişkin Öneriler

İnsanlar kendilerine benzemeyen kendilerinden farklı olan şeyleri yanlış görmeye meyillidirler. İnsanın bu fikirlerinden arındığı dönem, yabancı dil öğretiminde kültürel farkındalık kazandığı dönemdir. Yabancı dil öğrenen bireyler hedef kültürdeki yeniliklere adapte olmaya başladıkları gibi aynı zamanda kendi kültürlerine ait değerlerin de farkına varmış olurlar. Böylece yenilikleri takip etmeye hevesli, daha hoşgörülü, ön yargılara dirençli bireyler yetişir. Yabancı dil öğretiminin asıl amacı da tam olarak budur.

Bu çalışmanın amacı da İstanbul Üniversitesinin hazırlamış olduğu Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C+ seviyesindeki ders ve çalışma kitapları

içerisinde bulunan toplam on sekiz üniteye yer alan kültür aktarımına yönelik etkinlikleri, hedef kültürü yansıtmaları bakımından incelemek ve yeterliliğini değerlendirmektir. Elde edilen bulgular çeşitli tablo ve şekillerle gösterilmiştir. Bu bulgular neticesinde bazı öneriler geliştirilmiştir :

1. Kültür aktarımı sürecinde sadece hedef kültüre ait öğeleri kullanmak süreci verimli hale gelmekten uzaklaştıracaktır. Çünkü birey hedef kültür ve kaynak kültür arasında bağ kuramadıkça yeni karşılaştığı değerlere karşı da farkındalık kazanamayacaktır. Kitaplarda kaynak kültürü oluşturan evrensel kültür öğelerine de yer verilmiş olması bu açıdan süreci daha etkili ve verimli bir hale getirecektir. Fakat yine de kitaplarda hedef kültüre ait öğeleri içeren metinlerin sayısının artırılması gerekmektedir.
2. İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretim Seti kitapları kültür aktarımı açısından hedef dili öğrenecek bireylere zengin örnekler sunmaktadır. Fakat bu örnekler kitapların seviyelerine göre dengeli bir biçimde dağıtılmamıştır ve incelenen kültürel kategorilerde de her kategoriye yönelik eşit sayıda örneklendirme yapılmamıştır. Örnek olarak Türk tarihi, tarihi kişilikler, edebi kişilikler , atasözleri, spor vb. kategoriler üzerinde daha zengin örneklendirmeler yapılmalıdır.
3. Kitaplar içerisinde kültürel unsurlar ile alakalı olarak uyumlu fotoğraflar kullanılmıştır. Fakat bunlarda genel olarak İstanbul temalı fotoğraflar dikkat çekmektedir. Bu kültür aktarımı açısından yeterli olmamaktadır, Türkiye için önemli olan diğer şehirler ve yapılar ve evrensel kültür alanı ile ilgili daha fazla görsel kullanılması etkileycilik ve öğrenilenlerin kalıcılığı açısından etkili olacaktır.
4. Kalıplaşmış sözler, atasözleri ve deyimler, sosyal ve dini değerler bir toplumun kültürünü tanımak ve onu anlamlandırmak istiyorsak başvurmanız gereken ilk kaynaklar olmalıdır. Bu nedenle, kültür aktarımını daha etkili gerçekleştirmek açısından, ait olduğu toplumun ayna misali yansıtıcısı olan bu kategorilerdeki örneklerle kitaplardaki okuma ve dinleme metinlerinde çok daha fazla yer verilmelidir.
5. Yabancı öğrenciler için dil öğretiminde, kültür aktarımını gerçekleştirecek olan sadece kitaplar elbette değildir. Kitaplarla birlikte onları kullanacak olan öğretmenin kültürel anlamda son derece yetkin olması gerekmektedir. Hedef kültüre ait

donanırna sahip olmayan bir kişi onu başkalarına gerçek anlamda tanıtamaz ve sevdiremez. Bu nedenle kitapları kullanacak öğretmenlerin bu hususta kendilerini geliştirmiş olmalarına dikkat etmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, M. S. (2001). **Yabancılar Türkçe Öğretimi ve Gramer-Tercüme Metodu**. Bilig, 16, 25-43.
- Ağar, M. E. (2006). "Türkçe Öğretiminin Tarihçesi." International Journal of Human Sciences 1.1.
- Akarsu, B. (1998).**Dil-Kültür Bağlantısı**. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Aksan,D.(1975).Dilin Çeşitli Açılardan Görünümünü, Anadili Konusu Dolayısıyla Topluca Ele Alan Bir Yazı Olarak bkz. Doğan Aksan, Anadili: XXXI , (1975), 423-435.
- Aksan, D. (2006). **Anlambilim**. Ankara, Engin Yayınevi
- Aksan,D. (2015).**Her Yönüyle , Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim(6.Baskı)**. Ankara: TDK Basımevi.
- Aktaş, T. (2004) . **Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti** . Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (12) : 45-57.
- Arslan, N. (2014) **Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Söz Varlığı Unsurlarının İncelenmesi**. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Asutay, H. (2003).**Yabancı Dil Öğretiminde ‘Kültür’ Bağlamı ve ‘Öteki’ Dil**. Ankara Üniversitesi Tömer Dil Dergisi,118,26-29.
- Ateş, A. , Aytekin, H. (2020). **Küreselleşen Dünyada Çokkültürlülük ve Yabancı Dil Eğitimi**. Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi 15(26), 4565-4566.
- Banguoğlu, T. (2007). **Türkçenin Grameri (8. Baskı)**. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Bayraktar, F.B. (2015) **Yabancılar Türkçe Öğretiminde Faydalanılan Kitapların Kültürel Unsurların Aktarımı Açısından Değerlendirilmesi**. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bhawuk, D. P. ve Brislin, R. (1992). **The Measurement of Intercultural Sensitivity Using The Concepts of Individualism And Collectivism. International Journal of Intercultural Relations.** 16(4), 413-436.

Biçer, N.(2012). **"Hunlardan Günümüze Yabancılara Türkçe Öğretimi."** Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi S.1.4, s.107-133.

Bilgiç,E.(1986). **Maarif Davamız.** İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Bozkurt,F. (1995). **Türkiye Türkçesi.** İstanbul, s.5.

Bölükbaş, F. ve Keskin, F. (2010). **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi.** Turkish Studies.5(4) 221-235.

Brown, Douglas H. (2000). **Teaching by Principles.** NY, Longman.

Byram, M. ve Karen R. (1999). **Language Teachers. Politics And Cultures.** GB: WBC Book Manufacturers ltd .

Caferoğlu, A. (1984). **Türk Dili Tarihi.** (3. Basım). İstanbul: Enderun Kitabevi.

Chen, G. M. ve Starosta, W. J. (2000). **The Development And Validation of The Intercultural Sensitivity Scale.** Human Communication, 3, 1-15.

Çetinkaya,E. (2018). **Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültürel Unsurlar: Yedi İklim Türkçe Örneği. (Yüksek Lisans Tezi).** Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü:Tokat

Dağdeviren, İ. (2019) **Yabancılara Türkçe Öğretiminde Efsane Türü Metinlerden Hareketle Kültür Aktarımının Değerlendirilmesi.** Yüksek Lisans Tezi , Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Demircan, Ö. (1990). **Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri.** İstanbul: Ekin Eğitim-Yayıncılık ve Dağıtım.

Demirel, Ö. (2004). **ELT Methodology.** Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Demirel, Ö. (2011). **Yabancı Dil Öğretimi**. Ankara: Pegem.

Demirel, Ö. ve Kiroğlu, K. (2006). **Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi. (2. Basım)**. Pegem A Yayıncılık, Ankara

Dilidüzgün, Ş. (2010). **Metindilbilim ve Türkçe Öğretimi**. İstanbul: Morpa Yayınları

Doğan, G. (2016) **Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C1 Seviyesi Ders Kitaplarındaki Metinlerin Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi**. Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Dundes, A. (2003). **Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar**, Geleneksel Yayıncılık, Ankara

Er, O. (2015) **Yabancılar Türkçe Öğretimi Uygulamalarının Kültürel Farkındalık Oluşturma Açısından İncelenmesi**. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ercilasun, A. B. (2007). **Türk Dili Tarihi. (4. Baskı)**. Ankara: Akçağ Yayınları

Erenoğlu, D. (2008). **Mehmet Kaplan'ın Dil Üzerine Görüşleri**. A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi. 36. 65-80.

Ergin, M. (1980). **Türk Dil Bilgisi**, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Ergin, M. (2006). **Türkçenin Tarihi Gelişimi**.

Genç, A. (2000). **Wörterbuch Paedagogik, Deutsch – Türkisch**. Hacettepe Taş Kitabevi, Ankara

Gökalp, Z.(1972). **Hars ve Medeniyet**. Diyarbakır'ı Tanıtma ve Turizm Derneği Yayınları, Ankara 1972.

Gökalp, Z. (1976). **Türkçülüğün Esasları** , 1.Baskı. Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

Gökalp, Z. (1976a). **Türkleşmek İslamlaşmak Muasırlaşmak**. Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

Gökalp, Z. (1976b). **Makaleler I**. Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

Guest, M. (2002). **A Critical Checkbook for Culture Teaching and Learning**. ELT Journal. 56/2,154-161 .

Gumilëv, L. N. (2002). **Древние тюрки**. Айрис-Пресс. 14.

Gülle, Z. (2019) **Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımının Başka Bir Boyutu : Ders Kitaplarının Cinsiyet Tercihi Açısından İncelenmesi**. Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güvenç, B. (2007). **Kültürün ABC'si**, 4.Baskı. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, Nisan 2007.

Haley, M. Hall, A., Theresa Y. (2004), **Content-Based Second Language**.

İşçi, C. (2012), **Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan “Yeni Hitit” Ders Kitabının Dört Temel Dil Becerisi ve Kültür Açısından İncelenmesi** . Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Jiang, W. (2000). **The Relation Between Culture And Language**. ELT Journal, 54(4). 328-334.

Jiang, W. (2001). **Handling Culture Bumps**. ELT Journal. 55/4. 382-390.

Kafesoğlu, İ. (1997). **Tür Milli Kültürü**, Ötüken Neşriyat , İstanbul

Kaplan, M. (2002). **Kültür ve Dil**. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kaplan, A. (2005). **Kültürel Müzikoloji**. İstanbul, Bağlam Yayıncılık.

Kavcar, C. (1999). **Edebiyat ve Eğitim**. Ankara: Engin Yayınevi.

Karakuş, O. (2018) **Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Metinlerde Değer Aktarımı Referanslarının Yeri**. Yüksek Lisans Tezi. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kıral,B.(2020). **Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi**. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,15,170-189.

Korkmaz, Z. (1992). **Gramer Terimleri Sözlüğü**. Ankara: TDK Yayınları.

Logie, N. N. (2004). **Yabancı Dil Öğretiminde Kültürel Becerinin Oluşturulmasının Önemi ve Budunbilimsel Boyut**. Hayef. 1. 173-180.

MEB, **İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6-7. Sınıf Öğretim Programı**, Ankara, 2005.

Melanlıoğlu, D. (2008). **Divanü Lügati't-Türk'ün ve Güncel Türkçe Sözlük'ün Türkçe Eğitimi Açısından Önemi**. Uluslararası Kâşgarlı Mahmud Sempozyumu Bildirileri. Rize: Rize Üniversitesi Yayınları, 470-477.

Miyasoğlu,M. (1999). **Kültür Hayatımız**. Ankara: Akçağ Yayınları.

Nermin E. (1981)"**Kültür Nedir?**". Milli Kültür Dergisi, 3(6),11. , 35.

Neuman, W. L. (2012). **Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar I- II. Cilt (5. Basım)**. İstanbul: Yayın Odası.

Onan, B. (2003). **Divanü Lûgat-it-Türk'ün Dil Öğretim Yöntemleri ve Dünya Filolojisine Katkıları Bakımından Bir Değerlendirmesi**. Türklük Bilimi Araştırmaları, 13, 425-445.

Orhan, S. , Gedik, M. ve Bulut, M. (2012). **Orhun Abideleri İle Gençliğe Hitabenin Sundukları Mesajlar Açısından Mukayesesi Üzerine Bir İnceleme**. The Journal of Academic Social Science Studies, 5(8), 907-915.

Ozil, Ş. (1991). **Dil ve Kültür, Çağdaş Kültürümüz Olgular ve Sorunlar (içinde)**. İstanbul: Cem Yayınevi.

Özkan, M. (2009). **İnsan İletişim ve Dil**. İstanbul: Akademik Kitaplar.

Öztürk, A.G. (2015) **Dîvânu Lugâti't-Türk'te Yer Alan Atasözlerinin Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımına Katkısı Üzerine Bir Değerlendirme**. Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Rapoport, A.(1969). **“House Form and Culture.”** Englewood Cliffs, N.J. Prentice-Hall, 1969a

Sözer, E. (1984). **Amerika Birlesik Devletleri'nde Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştirme**. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, 131-146.

Tapan, N. (1995). **Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Yeni Bir Yöneliş: Kültürlerarası-Bildirişim Odaklı Yaklaşım**. Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi, 9, 149-167.

Tapan, N. (2006). **Kültürlerarası İletişime Giden Bir Yol: Yabancı Dil Öğretimi**. Sevim Korkmaz Dinç (Ed.). Türkiye'de Felsefenin Kurumlaşması. İzmir: İlya İzmir Yayınevi. (s312-319).

Tarcan, A. (2004). **Yabancı Dil Öğretim Teknikleri**. Nobel Yayıncılık, Ankara

Türk, H. (2018) **Yabancılara Türkçe Öğretiminde Bir İzlen Tasarımı ve Kültürel Öğelerin Hikâye Kitapları Aracılığıyla Aktarımı**. Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Türk, V. (2012). **Yabancı Dille Öğretim**. Türk Yurdu, 302, 35-38

Türkçe Sözlük (2005). Ankara: TDK

Tomalin, Barry ve Susan S. (1993). **Cultural Awareness**. Oxford University Press.

Ungan,S.(2006).**Avrupa Birliğinin Dil Öğretimine Karşı Tutumu ve Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi**. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15,217-226.

Uygur,N. (2001), **Dilin Gücü**. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Uygur, N. (2013). **Kültür Kuramı**. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Ünalın,Ş.(2002).**Türkçe Öğretimi. (2.Baskı)**. Ankara. Nobel Kitapevi.

Ünsal, Y. ve Güneş, B. (2002). **Bir Kitap İnceleme Çalışması Örneği Olarak MEB İlköğretim 4. Sınıf Fen Bilgisi Ders Kitabına Fizik Konuları Yönünden Eleştirel Bir Bakış**. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22 (3), 107-120

Wach, E. (2013). **Learning About Qualitative Document Analysis**.

Yaylı, D. ve Bayyurt Y.(2011).**Yabancılar Türkçe Öğretimi-Politika,Yöntem ve Beceriler**. Anı Yayıncılık: Ankara.

Yeşilyurt, E.T. (2019) **Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımında Nasreddin Hoca Fıkralarının B2 Seviyesinde Değerlendirilmesi**. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı)**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER

EK 1.

ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Behice Bengü YILMAZ		
E-postası/Web Sayfası			
Bildiği Yabancı Diller			
Uzmanlık Alanı			
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Dokuz Eylül Üniversitesi	Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı , Türkçe Öğrenimliği	2016
Tez Başlığı	Yabancılarla Kültür Aktarımı Açısından B1-B2,C1-C2 Düzeyinde İstanbul Üniversitesi Kaynaklarının Değerlendirilmesi		
Tez Danışmanı	DR.ÖĞR.ÜYESİ Mehmet AKKAYA		
Akademik Eserler			
(Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.) Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			

